

Анкета о структури пољопривредних газдинстава, 2018.

Воћарство

Београд, 2019.

ISBN 978-86-6161-182-7

Анкета о структури пољопривредних газдинстава, 2018.

Воћарство

Београд, 2019.

Анкета о структури пољопривредних газдинстава, 2018 – Воћарство

Издаје и штампа: Републички завод за статистику, Београд, Милана Ракића 5

Одговара: др Миладин Ковачевић, директор

Руководилац редакције: Душан Гавриловић

Чланови редакције: Драгана Марковић, Александра Вучићевић, Гордана Вељковић, Јелена Пераћ,
Милош Павловић, Александар Анђелковић

Рукопис припремила: Бојана Тодић

Дизајн и припрема за штампу: Одељење за развој, припрему и визуелизацију статистичких аутпута

Лектура: Емилија Бацковић

Фотографије на корици: [pexels.com](https://www.pexels.com), [all-free-download.com](https://www.all-free-download.com)

√ Ова публикација је направљена уз финансијску помоћ Европске уније. За њен садржај искључиво је одговоран Републички завод за статистику и не представља званичан став Европске уније.

© Приликом коришћења података објављених у овој публикацији обавезно је навести извор.

Предговор

Републички завод за статистику, у складу са Стратегијом развоја статистике пољопривреде 2014–2018, спровео је Анкету о структури пољопривредних газдинстава од 1. октобра до 30. новембра 2018. године. Анкета је, поред пописа пољопривреде, кључно истраживање којим се прикупљају међународно упоредиви подаци о фондовима и структури пољопривредних газдинстава, од виталног значаја за социо-економске анализе и планирање даљег развоја у области пољопривреде.

Анкета је спроведена на узорку који је обухватао 121 070 пољопривредних газдинстава и финансирана је из буџета Републике Србије и из претприступних фондова Европске уније, у оквиру пројекта IPA 2016 (*Instrument for Pre-accession Assistance, 2016*).

Прикупљени подаци односе се на земљишни фонд и категорије коришћења пољопривредног земљишта, наводњавање, употребу стајњака, обраду и одржавање земљишта, број стоке – по врстама и категоријама, и број кошница пчела, испашу стоке, пољопривредну механизацију, радну снагу и друге активности газдинства које доносе приход, тржишну оријентисаност пољопривредне производње и остале податке о газдинству.

Посебна публикација „Структура пољопривредних газдинстава у воћарству Републике Србије, 2018“ намењена је широј научној и стручној јавности. Подаци добијени Анкетом омогућавају јасан увид у тачне површине под воћним врстама, структуру засада по интензивности производње, али и велики број других података. Укупна површина воћњака у Републици Србији је мала у односу на повољне климатске и земљишне услове за гајење воћака, тако да се резултати Анкете могу користити за доношење одговарајућих одлука и мера за развој воћарства у Републици Србији, како на локалном, тако и на државном нивоу.

Републички завод за статистику изражава велику захвалност аутору Бојани Тодић због професионалног односа и успешне сарадње са методолошким тимом Завода у току израде ове публикације.

Резултати Анкете објављени су у дисеминационој бази на сајту Републичког завода за статистику (www.stat.gov.rs).

Београд, 2019.

Директор
Републичког завода за статистику
Др Миладин Ковачевић

Садржај

Методолошка објашњења	7
А. Извори података и методологија истраживања	7
Б. Објашњење појмова и израза	7
В. Преглед скраћеница	9
1. Укупне површине воћњака и правни статус газдинстава	10
2. Производња и принос у производњи воћа	19
2.1. Јабучасте воћне врсте	19
2.1.1. Јабука	19
2.1.2. Крушка	25
2.1.3. Дуња	30
2.2. Коштичаве воћне врсте	35
2.2.1. Шљива	35
2.2.2. Вишња	41
2.2.3. Трешња	46
2.2.4. Кајсија	51
2.2.5. Бресква	56
2.2.6. Нектарина	61
2.3. Језграсте воћне врсте	66
2.3.1. Орах	66
2.3.2. Лешник	71
2.4. Јагодасте воћне врсте	76
2.4.1. Малина	76
2.4.2. Купина	82
3. Механизација	87
4. Наводњаване површине	89
5. Осврт на резултате	91

Методолошка објашњења

А. Извори података и методологија истраживања

Републички завод за статистику (у даљем тексту: Завод) спровео је „Анкету о структури пољопривредних газдинстава у 2018. години“ (у даљем тексту: Анкета). Јединице посматрања су пољопривредна газдинства на територији Републике Србије која се баве пољопривредном производњом и налазе се у Статистичком регистру пољопривредних газдинстава. Анкета је спроведена од 1. октобра до 30. новембра 2018. године. Критични моменат је 30. септембар 2018. у 24 сата, тј. у поноћ између 30. септембра и 1. октобра 2018. године. Све промене настале након критичног момента нису унете у резултате.

У овој публикацији, у циљу свеобухватнијег сагледавања резултата, приказани су подаци и израчунати показатељи за:

1. Републику Србију – без података за статистички Регион Косово и Метохија, на чијој територији није спроведена Анкета;
2. две статистичке територијалне јединице – које по садашњој Номенклатури статистичких територијалних јединица чине:
 - Србија – север – статистичка јединица коју чине збирни подаци за Београдски регион и Регион Војводине;
 - Србија – југ – статистичка јединица коју чине збирни подаци за Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије, без података за статистички Регион Косово и Метохија, на чијој територији није спроведена Анкета;
3. пет статистичких региона – Београдски регион, Регион Војводине, Регион Шумадије и Западне Србије, Регион Јужне и Источне Србије и Регион Косово и Метохија, на чијој територији није спроведена Анкета и нису приказани подаци.

Сви подаци и обрађени показатељи могу се, такође, приказати и за округе и општине, што може бити предмет посебних анализа.

Поред података добијених Анкетом, коришћени су и подаци из редовних статистичких истраживања Републичког завода за статистику. Обзиром да Анкета представља структурно истраживање, подаци који се односе на производњу, принос и површине под одређеним воћним врстама у периоду од 2013-2018 године, приказани су на основу редовних истраживања статистике биљне производње.

Б. Објашњење појмова и израза

Према Упитнику који је коришћен у спровођењу Анкете, основне групе пољопривредних газдинстава су породична пољопривредна газдинства и пољопривредна газдинства правних лица и предузетника. Према томе, у публикацији су обрађени подаци и показатељи за:

1. Сва пољопривредна газдинства;
2. Породична пољопривредна газдинства – која чине доминантну групу пољопривредних газдинстава у свим категоријама коришћења пољопривредног земљишта;
3. Пољопривредна газдинства правних лица и предузетника – која чине разлику између података и показатеља за сва пољопривредна газдинства и породична пољопривредна газдинства.

Пољопривредно газдинство представља технички и економски самосталну производну јединицу, која има јединствено управљање и на којој привредно друштво, земљорадничка задруга, установа или друго правно лице, предузетник или породично пољопривредно газдинство обавља пољопривредну производњу као примарну или секундарну делатност.

Породично пољопривредно газдинство представља породичну или другу заједницу лица која заједно станују и заједнички троше своје приходе за подмиривање основних животних потреба (укључујући самачко домаћинство), чији се чланови (један или више) баве пољопривредном производњом, било као примарном, било као секундарном активношћу, која има јединствено управљање, заједнички користи средства за производњу и рад својих чланова, чији је носилац физичко лице и при томе:

- обрађује/користи 50 и више ари пољопривредног земљишта на којем обавља пољопривредну производњу, без обзира на то да ли је та производња намењена тржишту или не, или
- обрађује/користи мање од 50 ари пољопривредног земљишта, али обавља интензивну ратарску, воћарску, виноградарску, повртарску производњу и производњу цвећа (укључујући производњу под стакленицима и пластеницима), производњу печурака и сточарску производњу, односно обавља пољопривредну производњу која је намењена тржишту, или
- на дан 30. септембра 2018. гаји најмање: два грла говеда, или једно грло говеда и два грла ситне стоке (свиња, коза, оваца – заједно), или пет грла оваца или пет грла коза, или три грла свиња, или четири грла ситне стоке (свиња, коза, оваца – заједно), или 50 грла живине, или 20 пчелињих друштава.

Пољопривредна газдинства правних лица и предузетника су:

- привредна друштва, земљорадничке задруге и други облици организовања са статусом правног лица, као и предузетници регистровани у Агенцији за привредне регистре да претежно обављају делатности пољопривредне производње;
- привредна друштва, земљорадничке задруге и други облици организовања са статусом правног лица, као и предузетници регистровани у другој делатности који имају организационе делове у којима се обавља делатност пољопривредне производње.

Предузетник је физичко лице регистровано у Агенцији за привредне регистре да обавља пољопривредну делатност ради стицања добити.

Воћњаци и површине под бобичастим воћем представљају површине на којима су засађена стабла воћака или бобичасто воће: малине, купине, боровнице, рибизла, брусница, дуд, огрозд и друго (осим јагода). Подаци обухватају површине свих воћњака, родних и младих, без обзира на то како су стабла уређена, колико је растојање између стабала и да ли се примењују агротехничке мере обраде, тј. без обзира на то да ли су воћњаци плантажни или нису. Уколико су се између редова воћа гајили други усеви, површина под тим усевима такође је урачуната у површину воћњака. У површину воћњака не укључују се површине под појединачним стаблима воћа на окућницама и другим површинама.

Плантажни воћњаци су засади у којима се редовно примењују савремене агротехничке мере, а подигнути су на већим површинама, применом плантажних система, тј. са одређеним размаком између редова стабала, што омогућава механизовану обраду.

Екстензивни (традиционални) воћњаци су полуинтензивни или екстензивни воћни засади који понекад садрже стабла различитих врста воћа са различитом густином садње.

В. Преглед скраћеница

ПГ	Пољопривредна газдинства
ППГ	Породична пољопривредна газдинства
ПГПЛ	Пољопривредна газдинства правних лица
ПГП	Пољопривредна газдинства предузетника
ПГПЛП	Пољопривредна газдинства правних лица и предузетника

1. Укупне површине воћњака и правни статус газдинстава

Узимајући у обзир природне факторе, Република Србија има повољне услове за производњу разноврсног воћа. Производња воћа чини око 11% пољопривредне производње у Србији¹. У медитеранској и умерено континенталној климатској зони могућ је узгој од суптропскога до континенталног воћа (од лимуна до зимских сорти јабука и крушака). Природни услови у појединим регионима Србије не одговарају другим облицима биљне производње, али су зато поједине воћне врсте у тим регионима нашле оптимално место за постизање врхунских резултата по квалитету, приносу и приходу. Дуга традиција у производњи шљиве, малине, јабуке и вишње један је од разлога зашто су ове воћне врсте најзначајније за воћарску производњу Србије. Већина осталих континенталних воћних врста (бресква, крушка, кајсија, трешња, купина) такође се традиционално гаје у појединим регионима Србије. Неке од њих

су у експанзији заједно са до сада мање заступљеном боровницом, рибизлом и аронијом.

Квалитет произведеног воћа и прерађевина од воћа у Србији је висок, те су наши производи цењени на светском тржишту. Већи део производње је намењен неком виду прераде (замрзавање, каше, џемови, сокови, ракија, вино), посебно кад је реч о малини, шљиви, вишњи, купини и кајсији, док су јабука, бресква, трешња и боровница углавном намењене стоној потрошњи.

Укупна површина воћњака у Републици Србији је 182 923 ха, што представља 5,26% од укупног коришћеног пољопривредног земљишта, што је мало с обзиром на повољне климатске и земљишне услове за гајење воћа. Од укупне површине воћњака највећи део је у Региону Шумадије и Западне Србије, 100 003 ха или 54,67%. У Региону Јужне и Источне Србије површина воћњака је 50 908 ха или 27,83% од укупне површине воћњака у Републици Србији. У Региону Војводине површина воћњака износи 19 160 ха, што представља 10,47% од укупне површине воћњака. У Београдском региону је свега 7,03% од укупне површине воћњака или 12 851 ха.

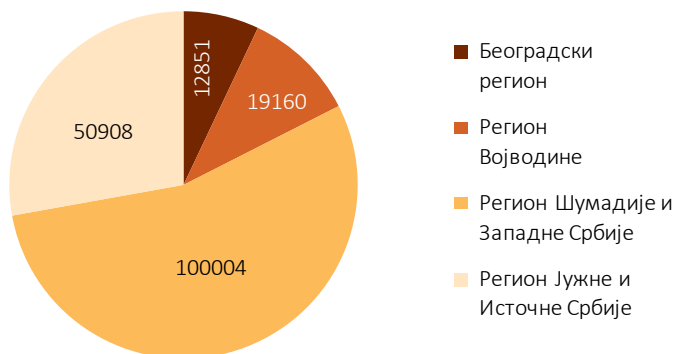
Табела 1.1. Површине воћњака и број пољопривредних газдинстава у воћарству по регионима

	Пољопривредна газдинства		Површина воћњака			Плантажни воћњаци	
	број	%	ха	%	ха/ПГ	ха	%
Република Србија	270 890	100,00	182 923	100,00	0,68	101 403	55,43
СРБИЈА – СЕВЕР							
Београдски регион	12 175	4,49	12 851	7,03	1,06	9 911	77,12
Регион Војводине	18 463	6,82	19 160	10,47	1,04	13 714	71,58
СРБИЈА – ЈУГ							
Регион Шумадије и Западне Србије	157 207	58,03	100 004	54,67	0,64	47 213	47,21
Регион Јужне и Источне Србије	83 045	30,66	50 908	27,83	0,61	30 565	60,04
Регион Косово и Метохија

Фотографија: <https://twitter.com/plantaza/status/764514425852264448>

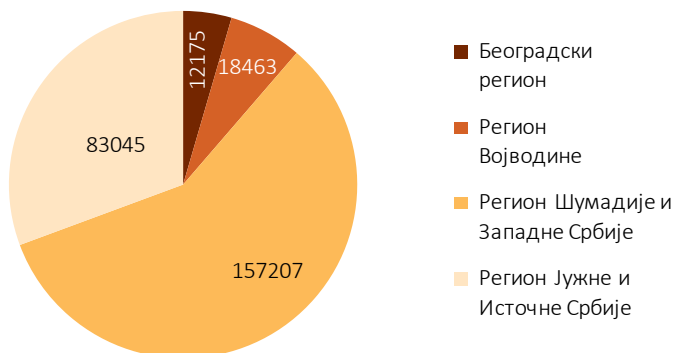
¹ Стратегија развоја пољопривреде Републике Србије за период 2014–2024.

Графикон 1.1. Површине воћњака по регионима (ха)

Највеће површине под воћњацима у Србији се налазе у Западној Србији, Шумадији, Подунављу и деловима Јужне Србије (карта 1.1). Иако се знатне површине модерних засада воћа налазе и у Војводини, површине су ипак значајно мање него у наведеним деловима Србије. Највеће површине под воћњацима се налазе у општини Гроцка, а затим следе Ваљево, Прокупље, Смедерево и Чачак. У неким случајевима (Гроцка, Смедерево), поред одличних климатских услова, близина београдског тржишта је била пресудна за развој воћарства. У неким другим општинама (Прокупље, Смедерево, Чачак) за развој воћарства пресудну улогу имали су повољни агроеколошки фактори, али и немогућност гајења других култура у тим подручјима.

Графикон 1.2. Број пољопривредних газдинстава у воћарству по регионима

Укупно 270 890 пољопривредних газдинстава у Србији се бави воћарском производњом. Од укупног броја ових газдинстава чак 58,03% је у Региону Шумадије и Западне Србије (157 207 газдинстава), а 30,66% је у Региону Јужне и Источне Србије (83 045 газдинстава), па се с разлогом статистичка јединица Србија – југ може сматрати воћарским подручјем. У Региону Војводине је регистровано 18 463 пољопривредна газдинства која се баве воћарском производњом, што је 6,82% од укупног броја овог типа газдинстава. Најмањи број газдинстава у воћарској производњи Србије је у Београдском региону, 12 175 газдинстава или 4,49% од укупног броја газдинстава ове врсте.

Спроведена Анкета је омогућила јасан увид у тачне површине под воћним врстама, структуру засада по интензивности производње, али и велики број других података. Ако посматрамо површине под плантажним засадима, односно екстензивним засадима, слика воћарства Србије се доста мења.

У Региону Шумадије и Западне Србије и у Региону Јужне и Источне Србије су велике површине екстензивних засада (Ваљево, Краљево, Ужице, Бајина Башта, Крагујевац). Претпоставка је да највећи удео екстензивних засада у Србији чине засади шљиве, која је и доминантна воћна врста. Највеће површине под плантажним засадима су у општинама Гроцка, Смедерево, Прокупље, Топола и Ваљево. Плантажни воћњаци чине 47,21% од укупних површина воћњака у овом региону (47 213 ха). Плантажни воћњаци у Региону Војводине чине 77,12% од укупне површине воћњака овог

региона (9 910 ha). Реч је углавном о производњи јабуке под противградним мрежама. Удео екстензивних засада у Региону Војводине је мали. Међутим, производња воћа у заштићеном простору је недовољна. Ако изузмемо површине, углавном јабуке под противградним мрежама, других видова заштићеног простора у производњи воћа готово да и нема.

Један од значајних резултата презентованих у табели 1.1 јесте просечна површина воћњака по пољопривредном газдинству и указује на наглашену уситњеност поседа у воћарству Србије. Стога је потребно сагледати број газдинстава, површину воћњака и расположиву површину по газдинству по правном статусу газдинства.

Подаци Анкете показују да је у Републици Србији укупно 270 890 пољопривредних газдинстава која се баве производњом воћа. У воћарству, као и код осталих области пољопривредне производње, доминантна категорија су породична пољопривредна газдинства. Регистровано је 270 430 породичних пољопривредних газдинстава, што представља 99,83% од укупног броја пољопривредних газдинстава у Републици Србији. Пољопривредних газдинстава правних лица у воћарству је 405, а пољопривредних газдинства предузетника је свега 53 у овој области. Слична је структура учешћа газдинстава и у расположивим површинама воћњака. Учешће породичних пољопривредних газдинстава у површинама воћњака је доминантно у свих 25 статистичких области. Породична пољопривредна газдинства имају на располагању 175 238 ha (од укупно 182 922 ha) површине под воћем или 95,79%. Општа констатација о доминантности породичних пољопривредних газдинстава у површинама воћњака карактеристична је и за све општине у Србији. С обзиром на велики број регистрованих породичних пољопривредних газдинстава, расположива површина воћњака у овој категорији газдинства износи свега 0,65 ha/ППГ.

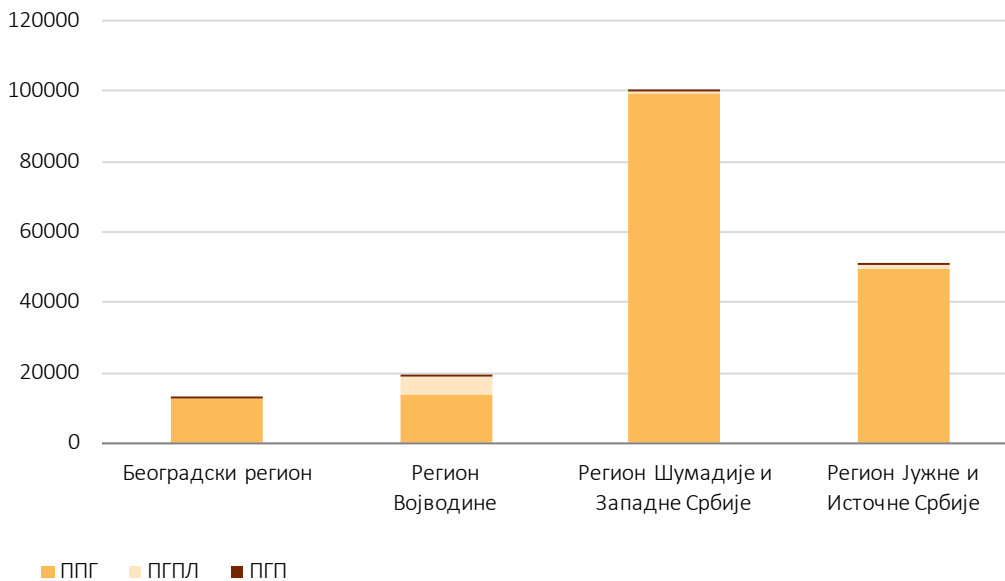
Регистровано је 405 пољопривредних газдинстава правних лица, а ови субјекти имају на располагању 7 540 ha воћњака. Просечна величина воћњака којом располаже ова категорија износи 18,58 ha/ПГПЛ.

У воћарству Србије постоје укупно 53 пољопривредна газдинства предузетника и она имају на располагању 144 ha воћњака, а просечна величина воћњака износи 2,71 ha/ПГП.

Табела 1.2. Површине под воћњацима према правном статусу газдинстава, по регионима

	Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
		Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
ППГ	ha	175 239	12 581	13 623	99 386	49 648	...
	%	100,00	7,18	7,77	56,71	28,33	...
	број	270 431	12 141	18 286	157 057	82 947	...
	%	100,00	4,49	6,76	58,08	30,67	...
	ha/ППГ	0,65	1,04	0,74	0,63	0,60	...
ПГПЛ	ha	7 540	241	5 487	580	1 232	...
	%	100,00	3,19	72,77	7,70	16,34	...
	број	406	29	170	123	83	...
	%	100,00	7,26	41,81	30,42	20,51	...
	ha/ПГПЛ	18,58	8,16	32,34	4,70	14,81	...
ПГП	ha	144	29	50	37	28	...
	%	100,00	20,24	34,83	25,72	19,21	...
	број	53	4	8	27	15	...
	%	100,00	7,53	14,34	50,85	27,28	...
	ha/ПГП	2,71	7,30	6,58	1,37	1,91	...

Графикон 1.3. Површине под воћњацима према правном статусу газдинстава (ха)

Породична пољопривредна газдинства су доминантна категорија газдинстава у воћарству Србије. Од укупног броја ових газдинстава 58,08% је у Региону Шумадије и Западне Србије и та газдинства производе воће на 99 386 ха, што је 56,71% од укупне површине воћњака овог региона. Просечна површина воћњака ових субјеката у овом региону је свега 0,63 ха/ППГ. У Региону Јужне и Источне Србије је 82 947 породичних пољопривредних газдинстава, што је 30,67% од укупног броја породичних пољопривредних газдинстава, а имају на располагању 49 648 ха воћњака или 28,33%. Просечна површина воћњака ових субјеката у овом региону је још мања и износи свега 0,60 ха/ППГ. У Региону Војводине је 18 286 регистрованих породичних пољопривредних газдинстава (6,76% од укупног броја), а производе воће на 13 623 ха (7,77% од укупне површине). Просечна величина воћњака породичних пољопривредних газдинстава у овом региону је нешто већа, 0,74 ха/ППГ. У Београдском региону је регистровано свега 12 141 породично пољопривредно газдинство (4,49% од укупног броја породичних пољопривредних газдинстава), а имају на располагању 12 581 ха воћњака. Просечна величина воћњака породичних пољопривредних газдинстава је највећа у овом региону и износи 1,04 ха/ППГ.

Пољопривредна газдинства правних лица у воћарству чине готово занемарљиву категорију субјеката у односу на укупан број газдинстава. Од укупно 405 пољопривредних газдинстава правних лица већина је у Региону Шумадије и Западне Србије (123 или 30,42%), а на располагању им је 580 ха воћњака или свега 7,7% површина воћњака ове категорије газдинстава. Просечна величина воћњака пољопривредних газдинстава правних лица је 4,70 ха/ПГПЛ. У Региону Јужне и Источне Србије налазе се 83 пољопривредна газдинства правних лица или 20,51% од укупно регистрованих, а на располагању им је 1 232 ха (или 16,34%) воћњака ове категорије. Просечна величина воћњака пољопривредних газдинстава правних лица у овом региону је 14,81 ха/ПГПЛ. У Региону Војводине постоји 170 пољопривредних газдинстава правних лица или 41,81% од укупно регистрованих, а имају на располагању 5 487 ха воћњака (или 72,77%). Просечна величина воћњака пољопривредних газдинстава правних лица у овом региону је највећа и износи 32,34 ха/ПГПЛ. У Београдском региону је свега 29 пољопривредних газдинстава правних лица или 7,26% од укупног броја, а имају на располагању 241 ха воћњака или 3,19%. Просечна величина воћњака пољопривредних газдинстава правних лица у овом региону је свега 8,16 ха/ПГПЛ.

Пољопривредна газдинства предузетника у воћарству Србије чине најмању категорију субјеката. Од укупно 53 пољопривредна газдинства предузетника у Србији, у Региону Шумадије и Западне Србије је 27 или 50,85%, а на располагању имају 37 ха воћњака или 25,72% површина воћњака ове категорије газдинстава. Просечна величина воћњака пољопривредних газдинстава предузетника у овом региону износи свега 1,37 ха/ПГП. У Региону Јужне и Источне Србије је 15 пољопривредних газдинстава предузетника или 27,28% од укупно регистрованих, а имају на располагању 28 ха (или 19,21%) воћњака ове категорије. Просечна величина воћњака пољопривредних газдинстава

предузетника у овом региону је најмања и износи свега 1,91 ха/ПГП. У Региону Војводине је 8 пољопривредних газдинстава предузетника или 14,34% од укупног броја, а имају на располагању 50 ха воћњака (или 34,83%). Просечна величина воћњака пољопривредног газдинства предузетника у овом региону је 6,58 ха/ПГП. У Београдском региону постоје свега 4 пољопривредна газдинства предузетника или 7,53% од укупног броја, а она имају 29 ха воћњака или 20,24%. Просечна величина воћњака пољопривредног газдинства предузетника у овом региону је највећа и износи 7,30 ха/ПГП.

Дакле, по броју газдинстава у воћарству Србије у 2018. години доминира категорија „породична пољопривредна газдинства“, али је одликује врло мала површина воћњака по газдинству. Број пољопривредних газдинстава правних лица и предузетника је мали, али она располажу великом површином воћњака и просечна величина поседа је вишеструко већа, посебно у Региону Војводине и у Београдском региону.

Воћарство у Србији је значајна грана пољопривреде и у готово свим деловима Србије нека од воћних врста је нашла погодно место за гајење. Такође, већина воћних врста се производи у неколико главних производних рејона, што је условљено различитим факторима, углавном климатским, али и близином тржишта, хладњача, прерађивачких капацитета и сушара. Неке воћне врсте се неоправдано гаје и изван повољних агроколошких услова, те је неопходно дати препоруку рејонизације Србије за гајење воћака и њихових сорти. На бази расположивих података могуће је сагледати заступљеност појединих воћних врста у Републици Србији и по регионима.

Ако посматрамо воћарство Републике Србије у целини, доминантне су површине воћњака коштичаве воћне врсте, затим следе јабучасте, јагодасте, а најмање су заступљене језграсте воћне врсте. Шљива је по површинама и даље доминантна врста, а јабука је на другом месту. Највише површина које су коришћене у воћарству у 2018. години за производњу воћа отпада на производњу шљиве (72 923 ха или 39,87% од укупних површина), јабука је на другом месту (26 658 ха или 14,57%), а затим следе малина (24 901 ха или 13,61%) и вишња (19 579 ха или 10,70% од укупних површина воћњака).

Табела 1.3. Површине под воћним врстама по регионима

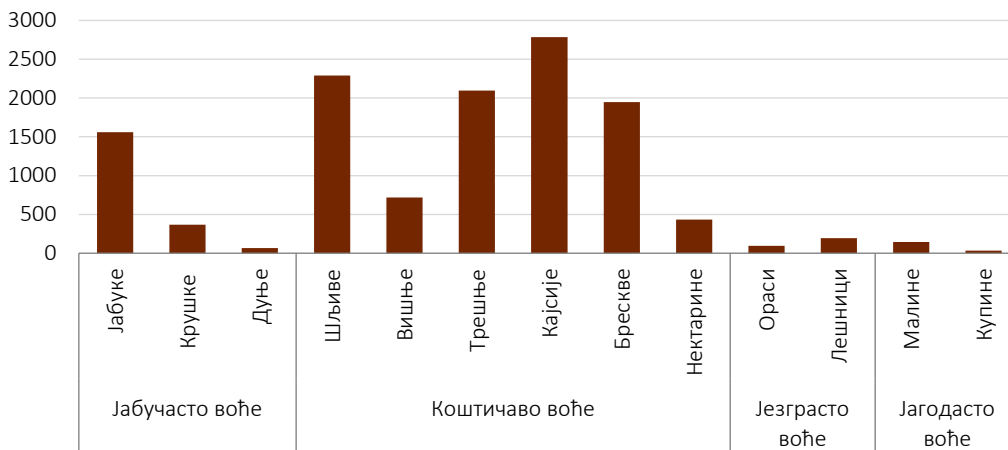
	Република Србија		СРБИЈА – СЕВЕР				СРБИЈА – ЈУГ					
			Београдски регион		Регион Војводине		Регион Шумадије и Западне Србије		Регион Јужне и Источне Србије		Регион Косово и Метохија	
	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
Јабучасто воће												
Јабукe	26 658	14,57	1 561	12,15	7 131	37,22	11 402	11,40	6 564	12,89
Крушке	4 997	2,73	369	2,87	1 114	5,81	2 262	2,26	1 232	2,42
Дуње	1 947	1,06	65	0,51	228	1,19	605	0,60	1049	2,06
Коштичаво воће												
Шљиве	72 923	39,87	2289	17,81	2559	13,36	48 682	48,68	19 393	38,09
Вишње	19 579	10,70	718	5,59	1705	8,90	3 895	3,89	13 261	26,05
Трешње	4 335	2,37	2 095	16,30	465	2,43	1078	1,08	698	1,37
Кајсије	6 040	3,30	2 784	21,66	1 030	5,38	1 566	1,57	660	1,30
Брескве	5 176	2,83	1 949	15,17	1 003	5,23	615	0,61	1 609	3,16
Нектарине	1 131	0,62	432	3,36	124	0,65	183	0,18	392	0,77

Табела 1.3. Површине под воћним врстама по регионима (наставак)

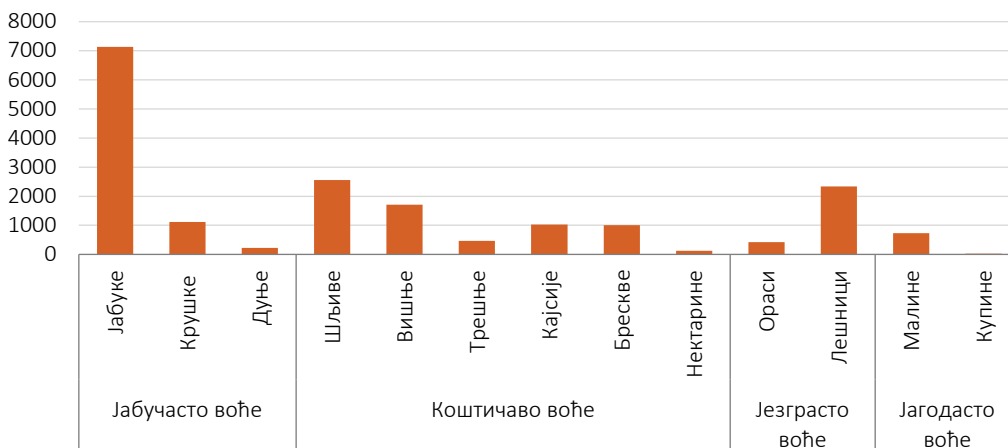
	Република Србија		СРБИЈА – СЕВЕР				СРБИЈА – ЈУГ					
			Београдски регион		Регион Војводине		Регион Шумадије и Западне Србије		Регион Јужне и Источне Србије		Регион Косово и Метохија	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Језграсто воће												
Ораси	2 796	1,53	95	0,74	419	2,19	1 069	1,07	1 214	2,38
Лешници	4 564	2,50	196	1,53	2 335	12,19	1 006	1,01	1 028	2,02
Јагодасто воће												
Малине	24 901	13,61	146	1,14	733	3,83	21 413	21,41	2 609	5,12
Купине	6 055	3,31	33	0,26	23	0,12	5 245	5,24	754	1,48

Графикон 1.4. Површина под воћним врстама по регионима (ha)

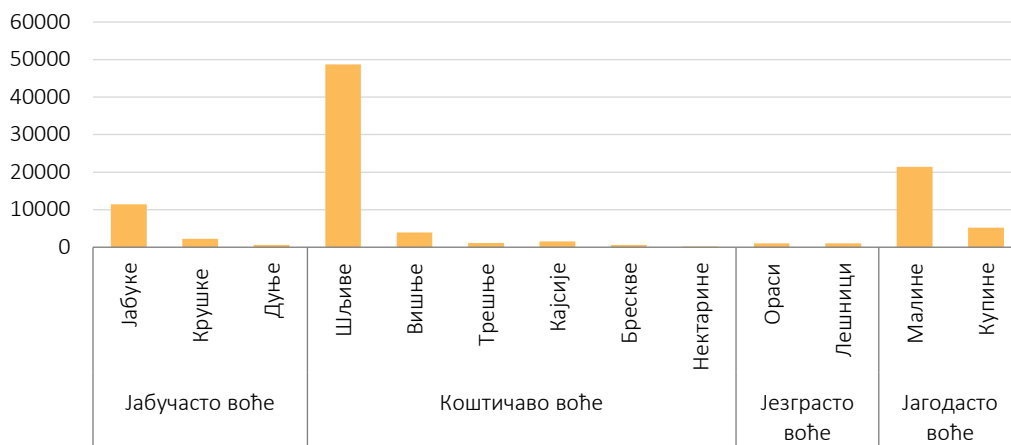
Београдски регион

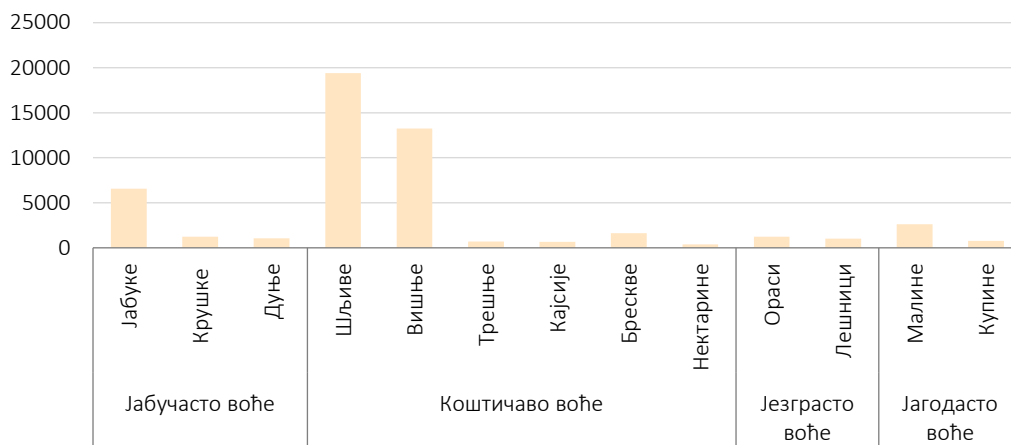
Регион Војводине

Регион Шумадије и Западне Србије

Регион Јужне и Источне Србије

У Региону Шумадије и Западне Србије највећи део од укупне површине воћњака је под шљивом, 48 682 ха или 48,68%. По заступљености воћних врста у овом региону на другом месту је малина са 21 413 ха или 24,41%. Под јабуком је 11 402 ха или 11,40% од укупне површине воћњака овог региона. Најмање заступљене воћне врсте су дуња, бресква и нектарина са мање од 1% површина воћњака овог региона.

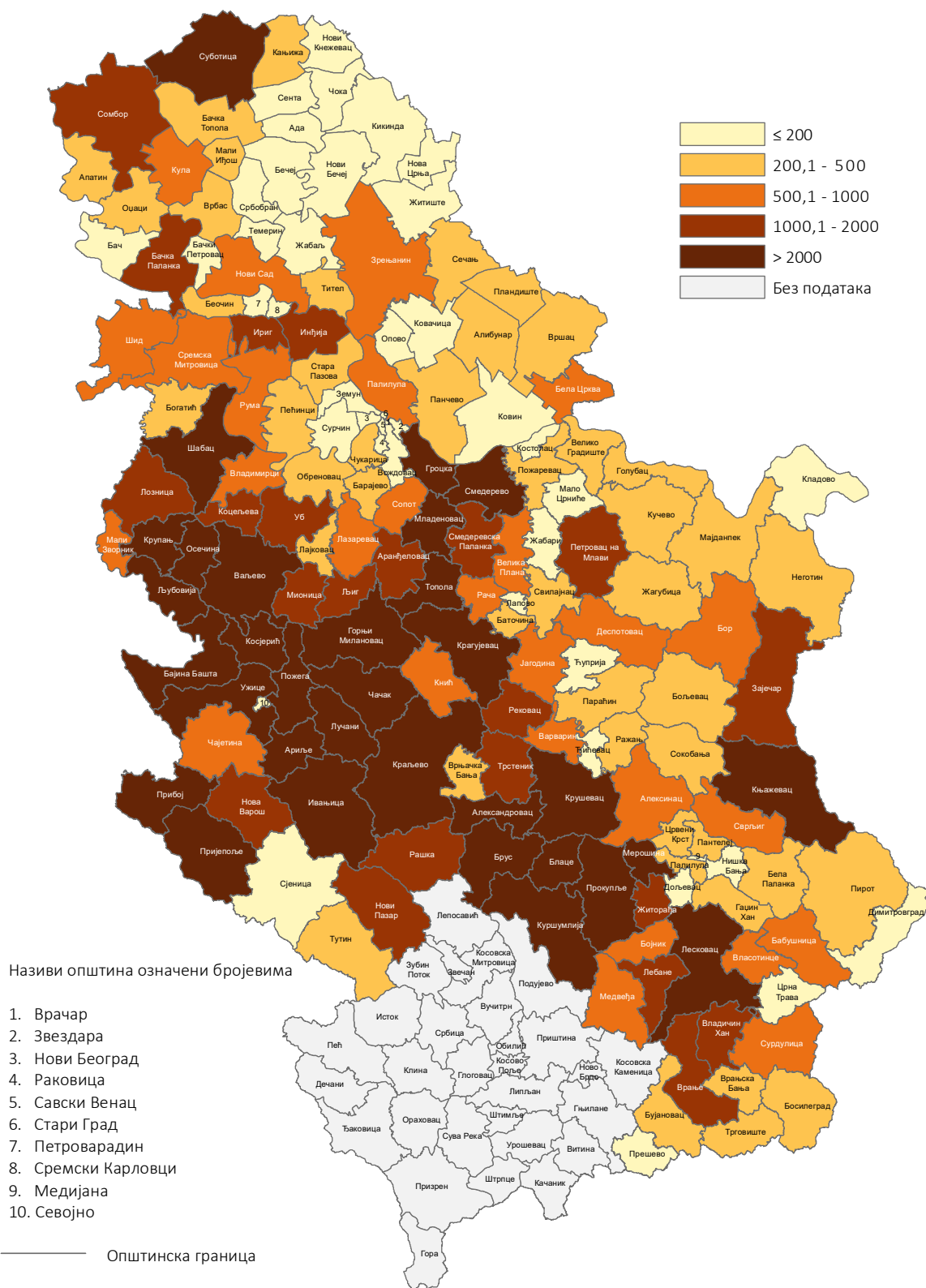
У Региону Јужне и Источне Србије најзаступљенија воћна врста је такође шљива и покрива укупно 19 393 ха или 38,09% површине воћњака овог региона. На другом месту је вишња, која покрива 13 261 ха или 26,05% површине воћњака. Под јабуком је 6 564 ха или 12,89 % воћњака овог региона.

У Региону Војводине најзаступљенија воћна врста је јабука и покрива 7 131 ха или 37,22% воћњака овог региона. По заступљености воћних врста у овом региону на другом месту је шљива са 2 559 ха или 13,36% воћњака. На трећем месту је вишња, која у овом региону покрива 1 705 ха или 8,90 % површина воћњака овог региона.

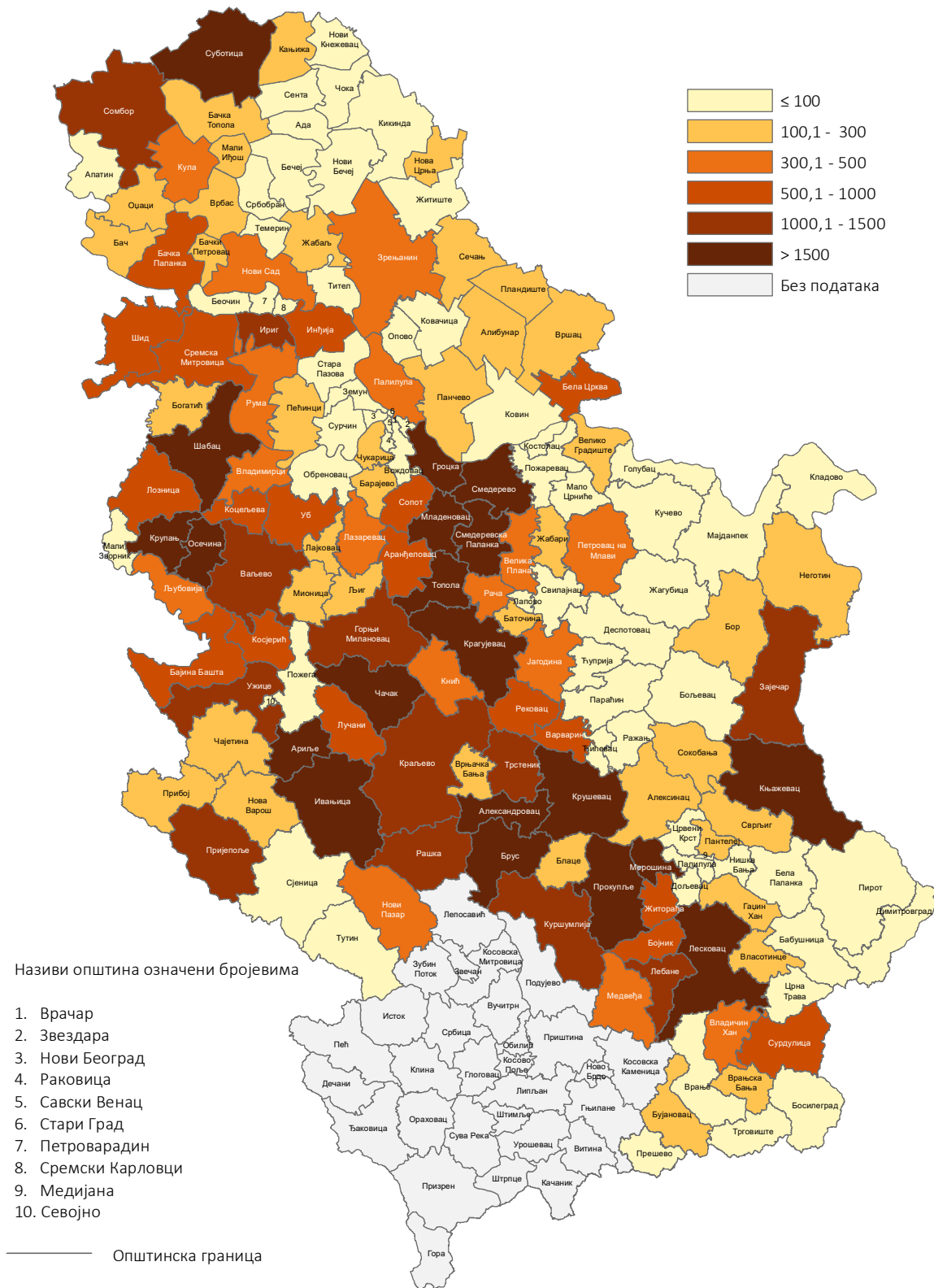
У Београдском региону највећи део од укупне површине воћњака је под шљивом, 2 289 ха или 17,81%. По заступљености воћних врста у овом региону на другом месту је кајсија са 2 784 ха или 21,66 %. Под јабуком је 1 561 ха или 12,15 % од укупне површине воћњака овог региона, а под бресквом 1 949 ха или 15,17% воћњака овог региона.

За потпунији увид у карактеристике воћарства у Србији потребно је детаљно обрадити податке о свим воћним врстама које су обухваћене Анкетом. За сваку воћну врсту потребно је исказати пописане површине и производњу основних воћних врста у Србији и по регионима. Поред тога, расположивост података омогућава да се површине и производња по воћним врстама презентују табеларно и графички у периоду 2013–2018. године. Површине под воћним врстама у публикацији дате су на картограмима, који дају представу о географском размештају.

Карта 1.1. Површина под воћњацима у Републици Србији по општинама (ha)

Карта 1.2. Површина под плантажним воћњацима у Републици Србији по општинама (ha)

2. Производња и принос у производњи воћа

Спроведеном Анкетом прикупљени су бројни подаци о воћарству и воћарској производњи у Републици Србији, по статистичким регионима, али и областима и општинама у Србији, укупно и по воћним врстама. Обиље расположивих података у овој области омогућава анализе структуре употребе површина под воћем, сагледавање структуре воћарске производње, укупно, али и по воћним врстама. Међутим, због упоредивости података о производњи и приносима воћних врста, коришћени су подаци из редовних истраживања биљне производе Републичког завода за статистику.

2.1. Јабучасте воћне врсте

Јабучасте воћне врсте у Србији покривају нешто преко 20% укупних површина под воћњацима. Услови за гајење ових врста су углавном повољни, а доминанти производни региони су Подунавље, Северна Бачка, Срем и Шумадија. Удео јабучастог воћа у укупној производњи воћа износи око 25%. Ако се производња јабучастог воћа упореди са површинама под овим врстама, производња ових воћних врста је интензивнија у односу на друге. Код ових воћних врста дошло је до повећања производње захваљујући подизању нових засада, поготову јабука.

2.1.1. Јабука

Јабука је темељ воћарске производње и служи као основица за упоређивање исплативости гајења других врста воћа. То је једина воћна врста која има на располагању широк распон разноврсних типова вегетативних подлога за различита поднебља, различит квалитет земљишта и за подизање разноврсних система гајења – од екстензивног (најбујније подлоге), преко полуинтензивног (бујне подлоге), интензивног (средње бујне подлоге), до суперинтензивног (слабобујне подлоге). У свету је познато више од 10 000 сорти јабука, па је јасно да од тако великог броја није лако одабрати неколико најбољих за одређено еколошко подручје.

Јабука се у Републици Србији гаји на око 15% укупне површине воћњака. У 2018. години под јабуком је било 25 917 ха земљишта, произведено је 460 404 т јабука, а просечан принос је 17,76 т/ха. У периоду 2013–2018. године површине под јабуком су повећане са 23 989 ха на 25 917 ха. Међутим, укупна производња јабуке у 2018. години (460 404 т) мања је од производње јабуке у 2013. години (516 411 т). Просечан принос јабуке у посматраном периоду је значајно смањен са 21,53 т/ха на 16,53 т/ха. Најмањи принос је био 2017. године и износио је 15,06 т/ха.

Табела 2.1.1.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи јабуке по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ха	23 989	1 867	6 692	9 583	5 847	...
		%	100,00	7,78	27,90	39,95	24,37	...
	Остварена производња	т	516 411	38 596	195 218	169 878	112 719	...
		%	100,00	7,47	37,80	32,90	21,83	...
	Просечан принос	т/ха	21,53	20,67	29,17	17,73	19,28	...
		%	100,00	96,03	135,51	82,35	89,55	...

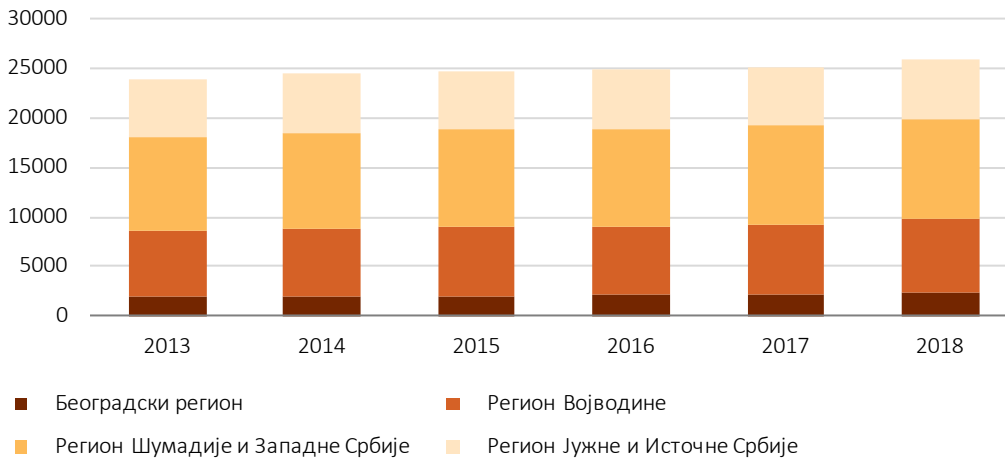
Фотографија: <http://www.poljomagazin.com/?tag=jabuke>

Табела 2.1.1.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи јабуке по регионима, 2013–2018. (наставак)

			Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ		
				Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2014	Површина	ha	24 441	1 975	6 757	9 782	5 927	...
		%	100,00	8,08	27,65	40,02	24,25	...
	Остварена производња	t	403 936	29 844	187 600	104 922	81 570	...
		%	100,00	7,39	46,44	25,97	20,19	...
	Просечан принос	t/ha	16,53	15,11	27,76	10,73	13,76	...
		%	100,00	91,43	167,99	64,90	83,28	...
2015	Површина	ha	24 703	2 029	6 944	9 804	5 926	...
		%	100,00	8,21	28,11	39,69	23,99	...
	Остварена производња	t	431 759	31 892	198 876	111 060	89 932	...
		%	100,00	7,39	46,06	25,72	20,83	...
	Просечан принос	t/ha	17,48	15,72	28,64	11,33	15,18	...
		%	100,00	89,93	163,86	64,81	86,83	...
2016	Површина	ha	24 818	2 076	6 959	9 841	5 942	...
		%	100,00	8,36	28,04	39,65	23,94	...
	Остварена производња	t	400 473	2 3675	166 178	99 178	111 443	...
		%	100,00	5,91	41,50	24,77	27,83	...
	Просечан принос	t/ha	16,14	11,40	23,88	10,08	18,76	...
		%	100,00	70,67	147,99	62,46	116,23	...
2017	Површина	ha	25 134	2 105	7 182	9 881	5 966	...
		%	100,00	8,38	28,57	39,31	23,74	...
	Остварена производња	t	378 644	21 531	162 830	93 899	100 384	...
		%	100,00	5,69	43,00	24,80	26,51	...
	Просечан принос	t/ha	15,07	10,23	22,67	9,50	16,83	...
		%	100,00	67,89	150,49	63,08	111,69	...
2018	Површина	ha	25 917	2 371	7 416	10 024	6 106	...
		%	100,00	9,15	28,61	38,68	23,56	...
	Остварена производња	t	460 404	26 390	178 266	144 784	110 964	...
		%	100,00	5,73	38,72	31,45	24,10	...
	Просечан принос	t/ha	17,77	11,13	24,04	14,44	18,17	...
		%	100,00	62,65	135,31	81,31	102,30	...

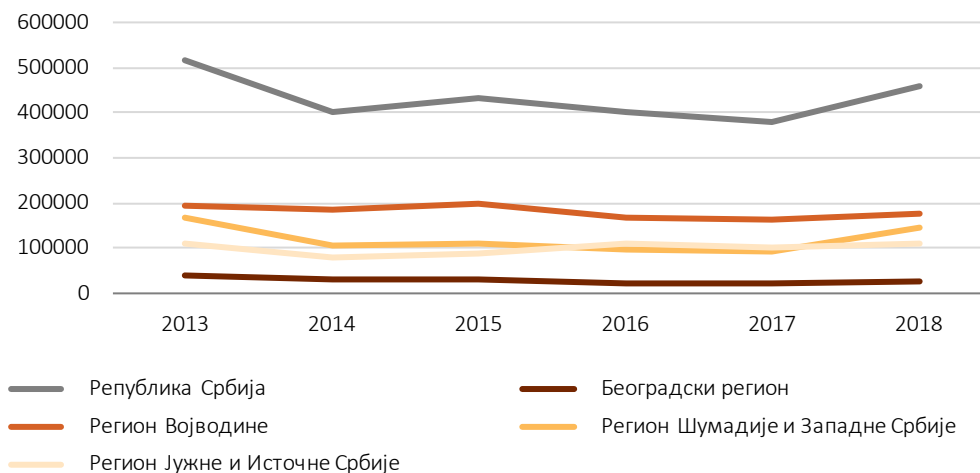
У посматраном периоду површине под јабуком су повећане и у свим посматранима регионима. Од укупних површина под јабуком највећи део је у Региону Шумадије и Западне Србије (око 40%), а најмањи у Београдском региону (око 8%). У Региону Јужне и Источне Србије у посматраном периоду под јабуком је око 25% од укупних површина под овом воћном врстом, а у Региону Војводине око 30%.

Графикон 2.1.1.1. Површине под јабуком у Републици Србији по регионима (ha)

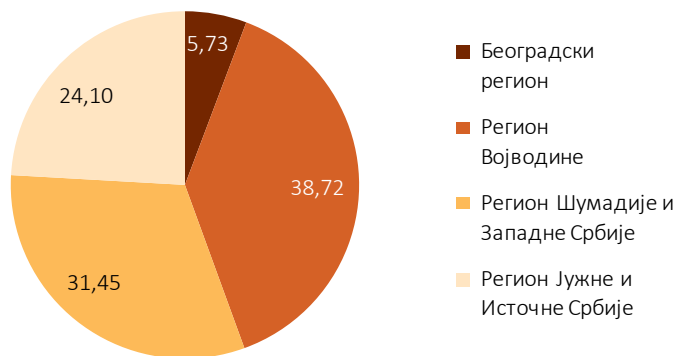

Резултати показују да годишња производња јабуке у посматраном периоду у Републици Србији осцилира. Производња бележи значајан пад у 2014, 2016. и 2017. години, тј. смањена је са 516 411 t (у 2013. години) на 460 404 t (у 2018. години). Производња јабуке је значајно смањена и у свим регионима од 2013. до 2017. године, а извесно повећање производње је остварено у 2018. години. Од укупне произведене количине јабуке 40-50% произведено је у Региону Војводине, 25-30% у Региону Шумадије и Западне Србије, 20-25% у Региону Јужне и Источне Србије, а око 5-7% Београдском региону.

Графикон 2.1.1.2. Производња јабуке у Републици Србији и по регионима (t)

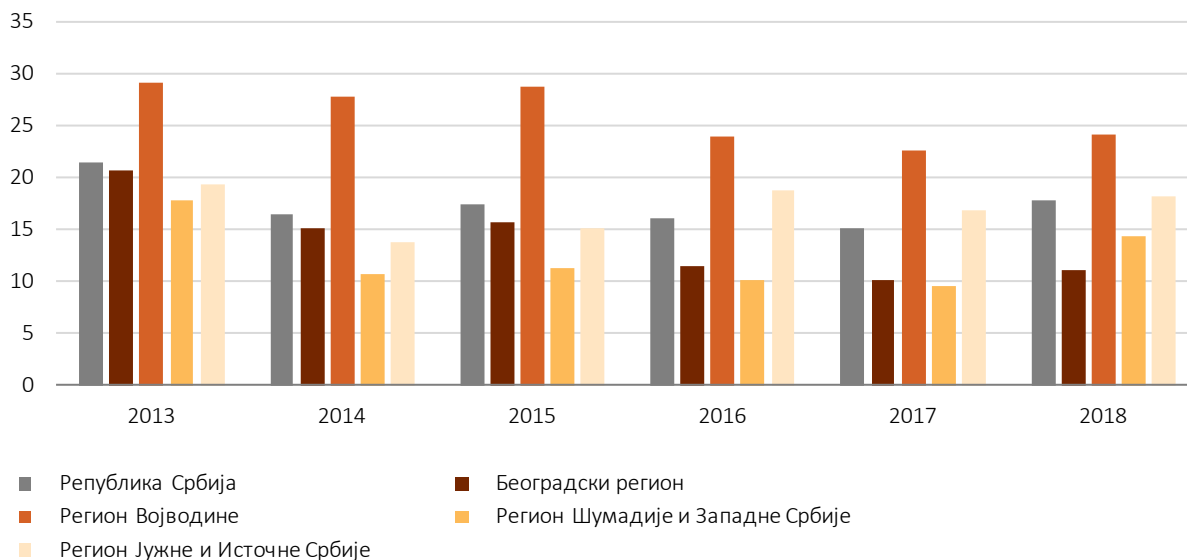

Графикон 2.1.1.3. Учешће региона у производњи јабуке (%)

Просечан принос јабуке у посматраном периоду у Републици Србији креће се између 21,53 t/ha (у 2013. години) до 15,07 и 17,76 t/ha (у 2017. и 2018. години), што је знатно мање од пожељног и могућег приноса. Евидентне су значајне осцилације годишњих приноса јабуке по хектару и пет „лоших година“ за производњу јабуке. Принос по ha већи од просечног остварен је једино у Региону Војводине, где су услови за гајење ове врсте воћа углавном повољни, а неки делови Војводине постају доминантни производни региони. Истовремено, региони који располажу претежним делом (око 60%) површина под јабуком (Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије) бележе принос по ha испод просека. Нешто већи принос и раст производње јабуке остварен је у 2018. години у свим регионима.

Графикон 2.1.1.4. Принос јабуке у Републици Србији и по регионима (t/ha)

У Београдском региону је најмањи део од укупних површина под јабуком (мање од 10%). Површине под јабуком су повећане са 1 867 ha (2013. године) на 2 371 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под јабуком повећано је са 7,78% (2013. године) на 9,15% (2018. године). У овом региону је произведено свега 38 596 t јабуке 2013. године (или 7,47%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом смањује на 29 844 t (2014. година), па повећава на 31 892 t (2015. година), затим се смањује на 23 675 t (2016. година) и 21 531 t (2017. година), а у 2018. години је производња повећана на 26 390 t. Истовремено се смањује и учешће овог региона у укупној производњи јабуке на 5,73% (2018. године). Принос јабуке у Београдском региону у свим посматраним годинама је мањи од просечног.

У Региону Војводине је око 30% од укупних површина под јабуком. Површине под јабуком у овом региону у посматраном периоду су повећане са 6 692 ха (2013. године) на 7 416 ха (2018. године), а учешће у укупној површини под јабуком повећано је са 27,90% (2013. године) на 28,61% (2018. године). У овом региону је произведено 195 218 t јабуке 2013. године (или 37,80%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом осцилира (187 600 t 2014. године, 198 876 t 2015. године, па 166 178 и 162 830 t у 2016 и 2017. години). У 2018. години производња јабука је нешто већа и износи 178 266 t. Учешће овог региона у укупној производњи јабуке се креће од 37,80% до 46,44%. Принос јабуке у Региону Војводине у свим посматраним годинама је већи од просечног и креће се између 22,67 t/ха и 29,17 t/ха.

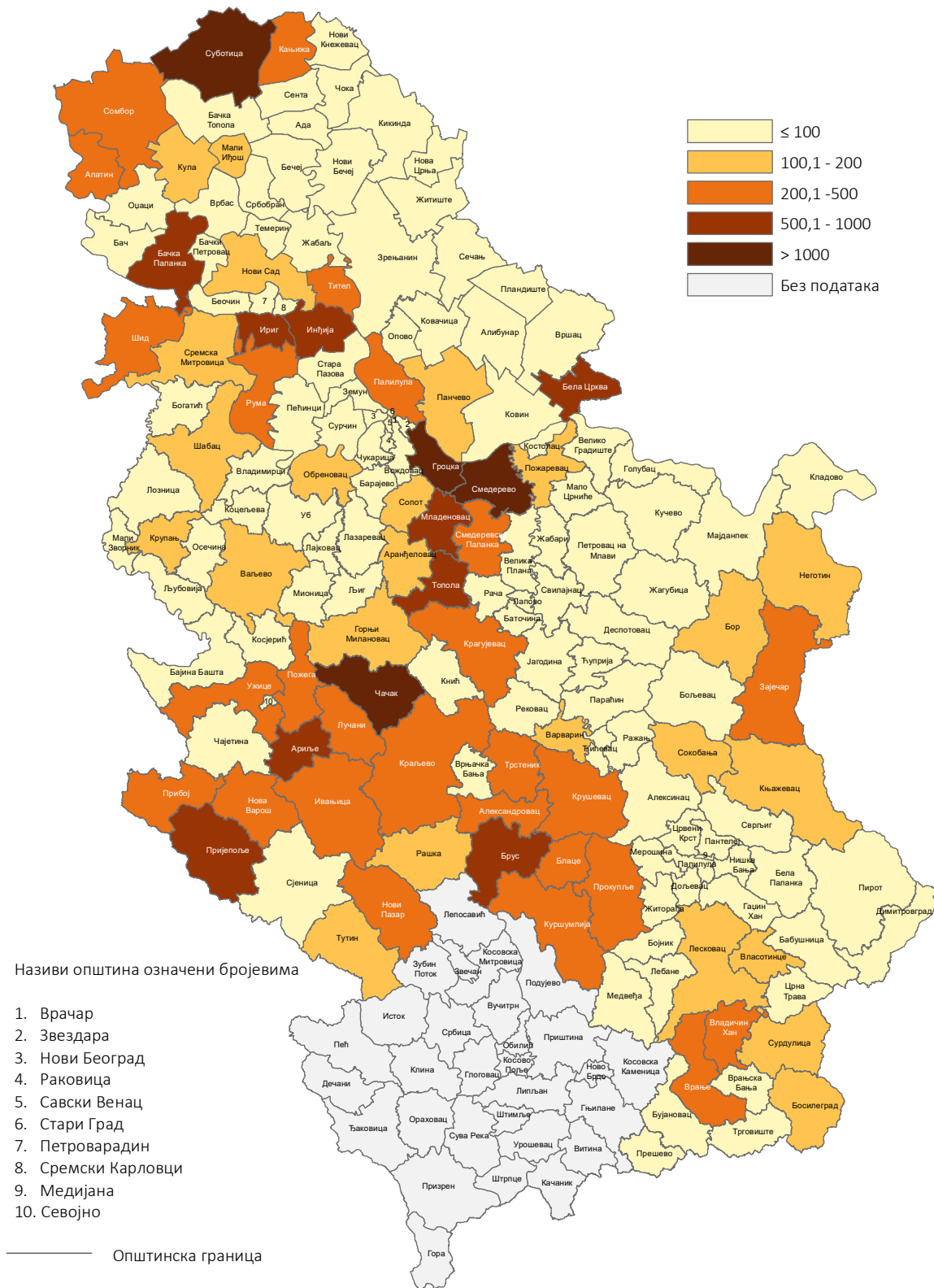
У Региону Шумадије и Западне Србије је око 40% од укупних површина под јабуком. Површине под јабуком и у овом региону у посматраном периоду су повећане са 9 583 ха (2013. године) на 10 024 ха (2018. године). У овом региону је произведено 169 878 t јабуке 2013. године (или 32,90%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом смањује (104 922 t, 111 060 t, 99 178 t, 93 899 t и у 2018. години се повећава на 144 784 t), а учешће овог региона у укупној производњи јабуке је 31,45% (у 2018. години). Међутим, принос јабуке у Региону Шумадије и Западне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 17,73 t/ха и 9,50 t/ха.

У Региону Јужне и Источне Србије је скоро четвртина од укупних површина под јабуком. Површине под јабуком у овом региону у посматраном периоду су такође повећане са 5 847 ха (2013. године) на 6 106 ха (2018. године). У овом региону је произведено 112 719 t јабуке 2013. године (или 21,83%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом знатно осцилира (81 570 t, 89 932 t, 111 443 t, 100 384 t, 110 964 t). Учешће овог региона у укупној производњи јабуке је између 20,19% и 27,83%. Принос јабуке у Региону Јужне и Источне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 13,76 t/ха и 19,28 t/ха.

У односу на остале врсте воћа, највеће промене су уведене у технологију гајења јабуке. Стандард у производњи јабуке је подизање високо интензивних засада у густом склопу са противградним мрежама и системима за наводњавање уз увођење стандарда квалитета. Овакве засаде прати и савремени сортимент диктиран од стране тржишта. Приноси по хектару у овим засадима крећу се од 50 t до 70 t у просеку уз висока улагања по јединици површине, што представља велику развојну могућност у производњи ове врсте. Међутим, презентовани резултати указују на екстензивност доброг дела засада.

Подизање густих, високоинтензивних засада јабуке може довести до већег обима производње по јединици површине. У новоподигнутим високоинтензивним засадима у густом склопу са противградним мрежама и системима за наводњавање приноси се крећу у пуној родности од 50 t/ха до 70 t/ха, зависно од сорте. Јабука је једна од ретких воћних врста у Србији код које је дошло до увођења најновијих технологија које се могу поредити са најразвијенијим воћарским земљама света.

Карта 2.1.1. Површине под јабуком у Републици Србији по општинама (ha)

2.1.2. Крушка

Крушка је воћна врста сродна јабукама и дуњама. Постоји око хиљаду сорти крушака, а разликују се по величини, облику, боји, укусу, као и дужини складиштења. Гаје се на плантажама, у вртovima и воћњацима, а у дивљем облику расту у шумама.

Крушка се гаји на свега 3% од укупних површина воћњака у Републици Србији. У 2018. години под крушом је 4 982 ха земљишта, произведено је 53 905 t крушке, а просечан принос је 10,82 t/ха. Од 2013. до 2018. године површине под крушом су смањене са 6 717 ха на 4 982 ха. Такође, укупна производња крушке је смањена са 88 224 t (у 2013. години) на 53 905 t (у 2018. години). Просечан принос у посматраном периоду осцилира између 9,17 t/ха и 13,13 t/ха.

Табела 2.1.2.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи крушке по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ha	6 717	704	1 319	3 235	1 459	...
		%	100,00	10,48	19,64	48,16	21,72	...
	Остварена производња	t	88 224	8 253	24 556	35 650	19 765	...
		%	100,00	9,35	27,83	40,41	22,40	...
	Просечан принос	t/ha	13,13	11,72	18,62	11,02	13,55	...
%		100,00	89,26	141,75	83,90	103,14	...	
2014	Површина	ha	6 322	618	1 213	3 065	1 426	...
		%	100,00	9,78	19,19	48,48	22,56	...
	Остварена производња	t	64 510	5 213	19 368	24 499	15 430	...
		%	100,00	8,08	30,02	37,98	23,92	...
	Просечан принос	t/ha	10,20	8,44	15,97	8,00	10,82	...
%		100,00	82,67	156,48	78,33	106,04	...	
2015	Површина	ha	6 082	591	1 155	2 971	1 365	...
		%	100,00	9,72	18,99	48,85	22,44	...
	Остварена производња	t	71 895	5 841	18 968	27 075	20 012	...
		%	100,00	8,12	26,38	37,66	27,84	...
	Просечан принос	t/ha	11,82	9,88	16,42	9,11	14,66	...
%		100,00	83,61	138,93	77,09	124,03	...	

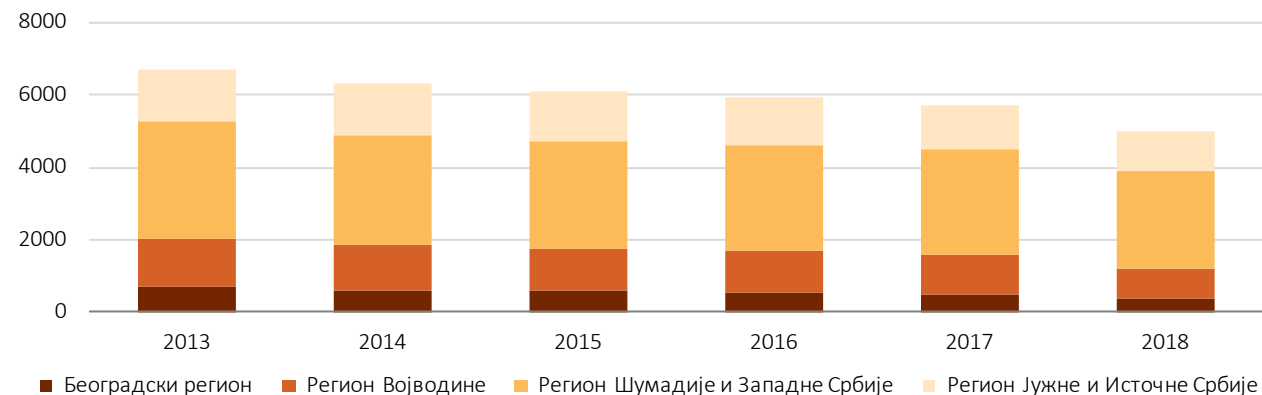
Фотографија: <https://seoskoposlovi.com/2016/03/29/najbolje-sorte-kruske/>

Табела 2.1.2.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи крушке по регионима, 2013–2018. (наставак)

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2016	Површина	ha	5 949	543	1 141	2 920	1 345	...
		%	100,00	9,13	19,18	49,08	22,61	...
	Остварена производња	t	60 799	5 142	13 623	24 864	17 170	...
		%	100,00	8,46	22,41	40,90	28,24	...
	Просечан принос	t/ha	10,22	9,47	11,94	8,52	12,77	...
%		100,00	92,66	116,82	83,32	124,91	...	
2017	Површина	ha	5 703	501	1 097	2 873	1 232	...
		%	100,00	8,78	19,24	50,38	21,60	...
	Остварена производња	t	52 291	4 314	11 065	22 033	14 878	...
		%	100,00	8,25	21,16	42,14	28,45	...
	Просечан принос	t/ha	9,17	8,61	10,09	7,67	12,08	...
%		100,00	93,91	110,01	83,64	131,70	...	
2018	Површина	ha	4 982	392	813	2 679	1 098	...
		%	100,00	7,87	16,32	53,77	22,04	...
	Остварена производња	t	53 905	3 965	9 535	24 598	15 808	...
		%	100,00	7,36	17,69	45,63	29,33	...
	Просечан принос	t/ha	10,82	10,11	11,73	9,18	14,40	...
%		100,00	93,48	108,39	84,86	133,06	...	

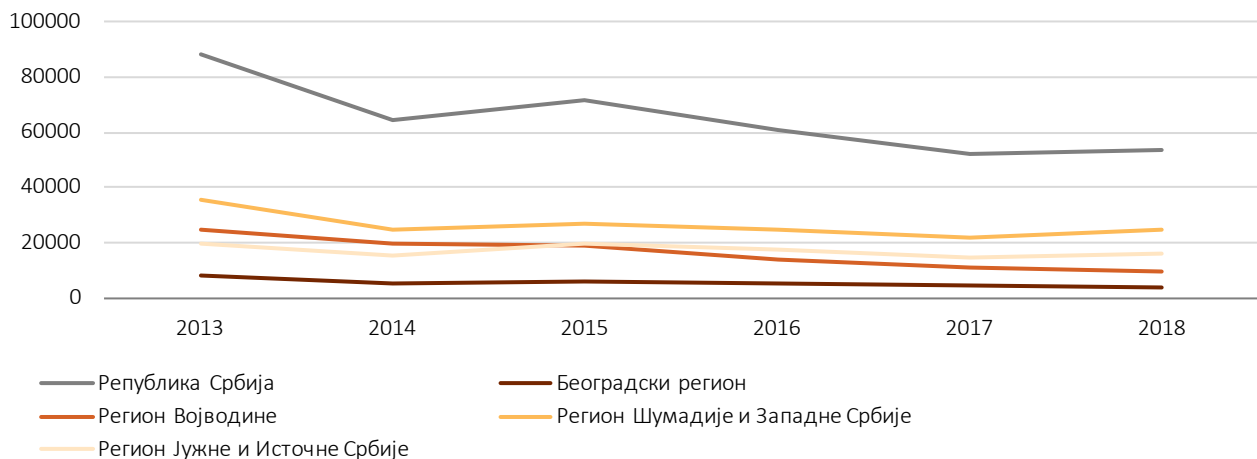
У посматраном периоду површине под крушком се смањују са 6 717 ha на 4 982 ha у Републици Србији, али се површине под овом воћном врстом смањују и у свим посматранима регионима. Од укупних површина под крушком највећи део је у Региону Шумадије и Западне Србије (од 48,16% до 50,38%), а најмањи у Београдском региону (од 7,87% до 10,48%). У Региону Јужне и Источне Србије у посматраном периоду под крушком је од 21,60% до 22,61% од укупних површина под овом воћном врстом, а у Региону Војводине од 16,32% до 19,64%.

Графикон 2.1.2.1. Површине под крушком у Републици Србији по регионима (ha)

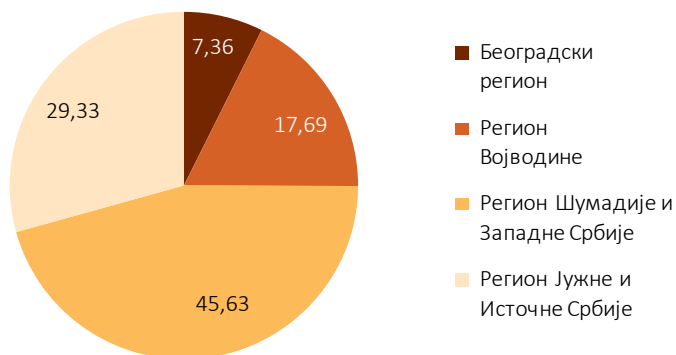

Резултати показују да се годишња производња крушке у посматраном периоду у Републици Србији смањује са 88 224 t (у 2013. години) на 53 905 t (у 2018. години). Производња крушке је смањена и у свим регионима. Од укупне произведене количине крушке у 2018. години највећи део (око 40%) произведен је у Региону Шумадије и Западне Србије, око 30% у Региону Јужне и Источне Србије, у Региону Војводине око 20%, а у Београдском региону мање од 10%.

Графикон 2.1.2.2. Производња крушке у Републици Србији и по регионима (t)

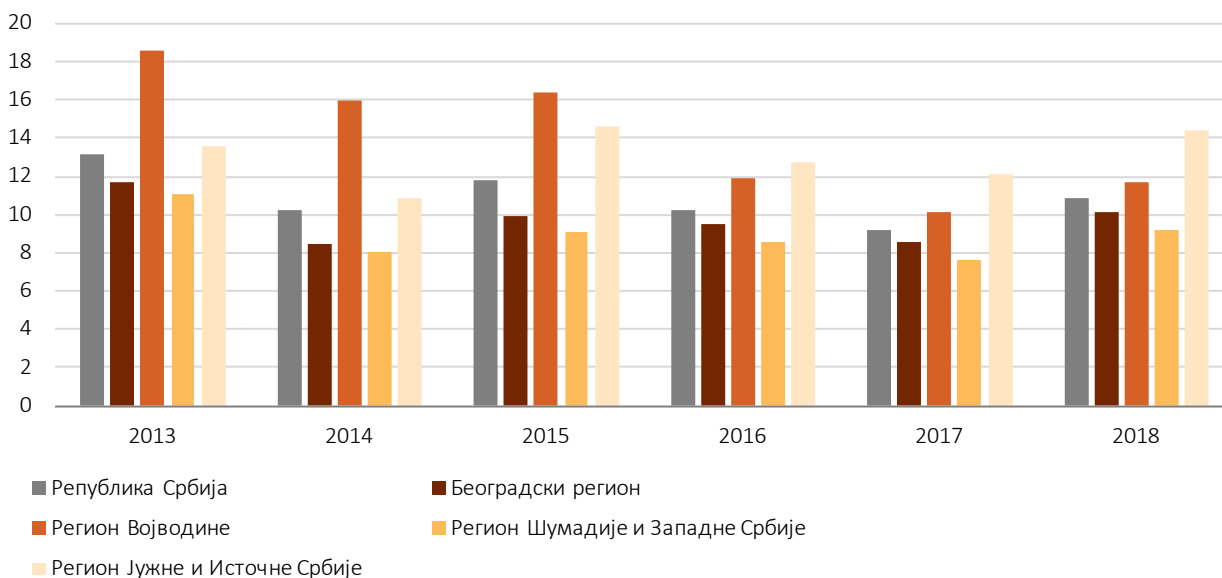

Графикон 2.1.2.3. Учешће региона у производњи крушке (%)

Просечан принос крушке у посматраном периоду у Републици Србији креће се између 9,17 t/ha и 13,13 t/ha. Евидентне су значајне осцилације годишњих приноса крушке по хектару. У прве три посматране године принос по ha је највећи у Региону Војводине (18,62 t/ha; 15,96 t/ha и 16,42 t/ha), најмањи принос по ha је у Региону Шумадије и Западне Србије (11,02 t/ha, 8,00 t/ha и 9,11 t/ha), где су површине под крушком најзаступљеније. У последње три посматране године принос по ha је смањен у свим регионима и креће се између 7,67 t/ha и 12,77 t/ha. Натпросечан принос по ha у 2018. години остварен је у Региону Јужне и Источне Србије (14,40 t/ha).

Графикон 2.1.2.4. Принос крушке у Републици Србији и по регионима (t/ha)

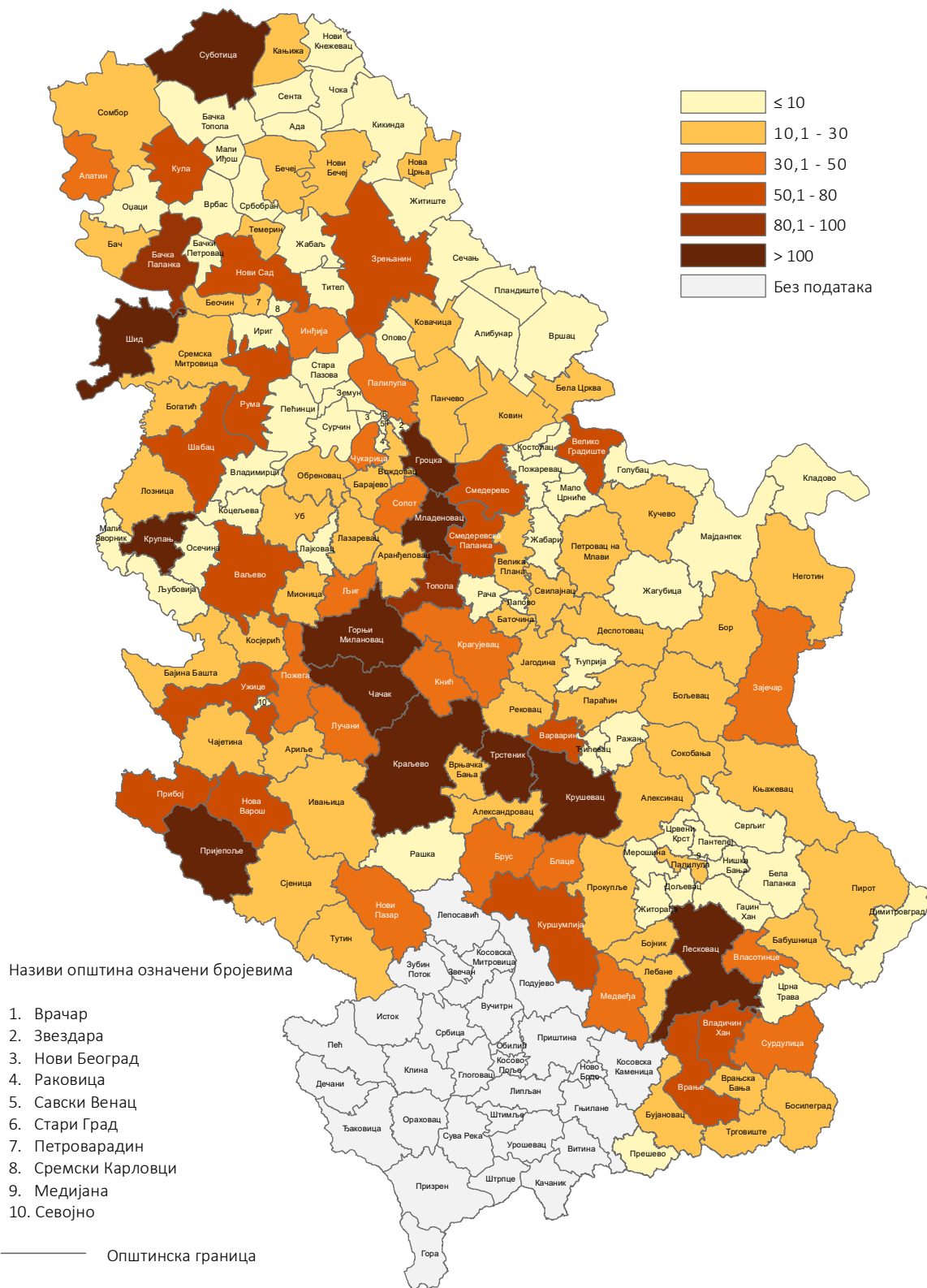
У Београдском региону је најмањи део од укупних површина под крушком (око 10%). Површине под крушком су смањене са 704 ha (2013. године) на 392 ha (2018. године), што значи да је учешће у укупној површини под крушком смањено са 10,48% (2013. године) на 7,87% (2018. године). У овом региону је 2013. произведено свега 8 253 t крушке (или 9,35%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом смањује са 5 213 t (2014. године) на 3 965 t (2018. године), а истовремено се смањује и учешће овог региона у укупној производњи крушке са 8,08% (2014. године) на 7,36% (2018. године). Принос крушке у Београдском региону у свим посматраним годинама је мањи од просечног у Републици Србији и креће се између 8,44 t/ha и 11,72 t/ha.

У Региону Војводине је око 20% од укупних површина под крушком. Међутим, површине под крушком у овом региону у посматраном периоду су смањене са 1 319 ha (2013. године) на 813 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под крушком смањено је са 19,64% (2013. године) на 16,32% (2018. године). У овом региону је 2013. произведено свега 24 556 t крушке (или 27,83%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом смањује са 19 368 t (2014. године) на 9 535 t (2018. године), што значи да се смањује и учешће овог региона у укупној производњи крушке са 30,02% (2014. година) на 17,69% (2018. године). Принос крушке у Региону Војводине у свим посматраним годинама је већи од просечног у Републици Србији и креће се између 10,09 t/ha и 18,62 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије је највећи део (око 50%) од укупних површина под крушком. Површине под крушком и у овом региону у посматраном периоду су смањене са 3 235 ha (2013. године) на 2 679 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под крушком повећано је са 48,16% (2013. године) на 53,77% (2018. године). У овом региону је произведено 35 650 t крушке 2013. године (или 40,41%). Производња ове воћне врсте у овом региону у посматраном периоду је најмања 2017. године (22 033 t), а највећа 2015. године (27 075 t). Учешће овог региона у укупној производњи крушке је у 2018. години 45,63%. Међутим, принос крушке у Региону Шумадије и Западне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 7,67 t/ha и 11,02 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије је око 20% од укупних површина под крушком. Међутим, површине под крушком у овом региону у посматраном периоду су смањене са 1 459 ha (2013. године) на 1 098 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под крушком креће се између 21,72% (2013. године) и 22,04% (2018. године). У овом региону је произведено 19 765 t крушке 2013. године (или 22,40%). Производња ове воћне врсте у овом региону у посматраном периоду је најмања 2017. године (14 878 t), а највећа 2015. године (20 012 t). Истовремено се повећава учешће овог региона у укупној производњи крушке на 29,33% у 2018. години. Принос крушке у Региону Јужне и Источне Србије у свим посматраним годинама је већи од просечног и креће се између 10,82 t/ha и 14,66 t/ha.

Карта 2.1.2.1. Површине под крушком у Републици Србији по општинама (ha)

2.1.3. Дуња

Дрво дуње је листопадно и мало. Плодови су крупни, крушкастог облика, жуте боје. Месо плода је умерено сочно, слатко, накисело, миришљаво. Погодна је за потрошњу као стоно воће и за све видове прераде. Рађа редовно и обилно, а сазрева у октобру.

По производњи дуње (око 13 000 t годишње), Србија је шеста земља у свету, а у Европи по неким подацима одмах иза Шпаније. Такође, потражња за дуњом на српском тржишту је стандардно већа од понуде, што представља простор за интензивирање производње дуње, али и извоз прерађевина од тог воћа.

Дуња се у Републици Србији гаји на око 1% од укупних површина воћњака. У 2018. години под дуњом је 1 893 ha земљишта, произведено је 12 318 t дуње, а просечан принос је 6,51 t/ha. У периоду 2013–2018. године површине под дуњом су повећане са 1 708 ha на 1 893 ha. Међутим, у посматраном периоду укупна производња дуње значајно осцилира, као и просечан принос који се креће од 5,46 t/ha до 9,22 t/ha.

Табела 2.1.3.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи дуње по регионима, 2013–2018.

			СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Република Србија	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2013	Површина	ha	1 708	133	228	684	663	...
		%	100,00	7,79	13,35	40,05	38,82	...
	Остварена производња	t	15 754	1 273	2 750	5 432	6 298	...
		%	100,00	8,08	17,46	34,48	39,98	...
	Просечан принос	t/ha	9,22	9,57	12,06	7,94	9,50	...
%		100,00	103,79	130,78	86,11	102,99	...	
2014	Површина	ha	1 745	137	233	699	676	...
		%	100,00	7,85	13,35	40,06	38,74	...
	Остварена производња	t	14 239	1 195	3 731	3 701	5 612	...
		%	100,00	8,39	26,20	25,99	39,41	...
	Просечан принос	t/ha	8,16	8,72	16,02	5,29	8,30	...
%		100,00	106,90	196,26	64,88	101,74	...	
2015	Површина	ha	1 789	144	239	718	688	...
		%	100,00	8,05	13,36	40,13	38,46	...
	Остварена производња	t	15 119	1 302	3 734	4 329	5 754	...
		%	100,00	8,61	24,70	28,63	38,06	...
	Просечан принос	t/ha	8,45	9,04	15,62	6,03	8,36	...
%		100,00	107,02	184,88	71,34	98,96	...	

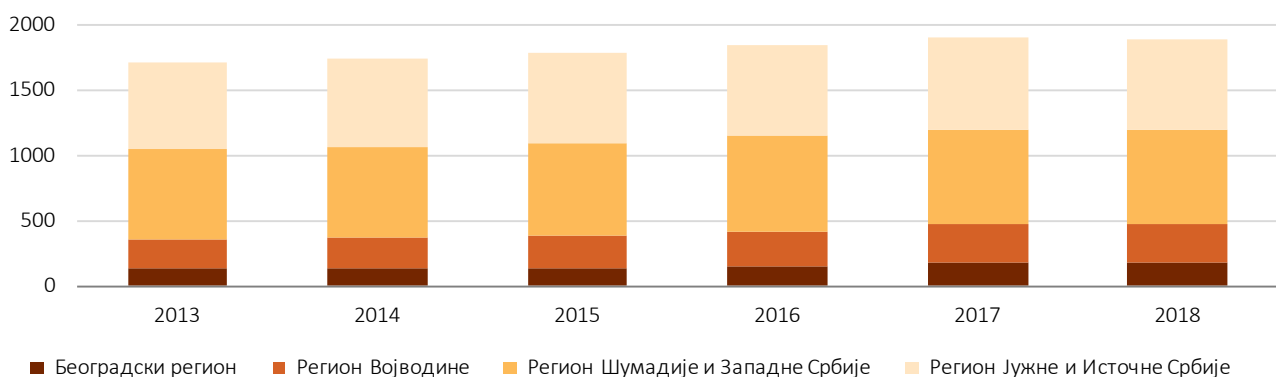
Фотографија: <http://poljoprivrednemasine.com/blog/gajenje-dunja-brzo-isplativo/>

Табела 2.1.3.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи дуње по регионима, 2013–2018. (наставак)

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2016	Површина	ha	1 844	158	266	726	694	...
		%	100,00	8,57	14,43	39,37	37,64	...
	Остварена производња	t	12 172	1 260	3 820	3 320	3 772	...
		%	100,00	10,35	31,38	27,28	30,99	...
	Просечан принос	t/ha	6,60	7,97	14,36	4,57	5,44	...
%		100,00	120,78	217,57	69,28	82,34	...	
2017	Површина	ha	1 901	178	299	728	696	...
		%	100,00	9,36	15,73	38,30	36,61	...
	Остварена производња	t	10 378	1 213	3 655	2 714	2 796	...
		%	100,00	11,69	35,22	26,15	26,94	...
	Просечан принос	t/ha	5,46	6,81	12,22	3,73	4,02	...
%		100,00	124,78	223,91	68,29	73,60	...	
2018	Површина	ha	1 893	176	296	727	694	...
		%	100,00	9,30	15,64	38,40	36,66	...
	Остварена производња	t	12 318	1 336	3 919	3 477	3 586	...
		%	100,00	10,85	31,82	28,23	29,11	...
	Просечан принос	t/ha	6,51	7,59	13,24	4,78	5,17	...
%		100,00	116,64	203,49	73,49	79,41	...	

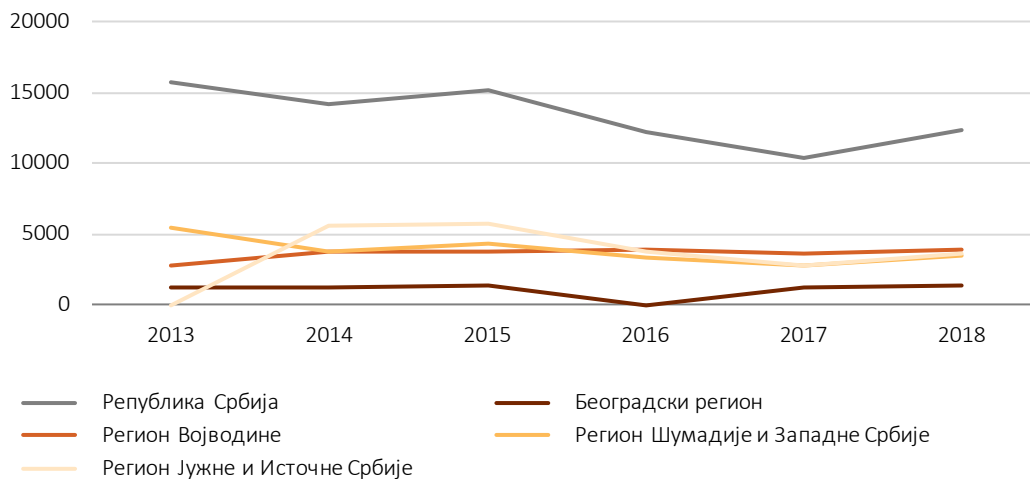
У посматраном периоду површине под дуњом су повећане у свим посматраним регионима. Од укупних површина под дуњом већи део је у статистичкој јединици Србија – југ (Регион Јужне и Источне Србије и Регион Шумадије и Западне Србије), преко 70%, а мањи део у статистичкој јединици Србија – север (Београдски регион и Регион Војводине).

Графикон 2.1.3.1. Површине под дуњом у Републици Србији по регионима (ha)

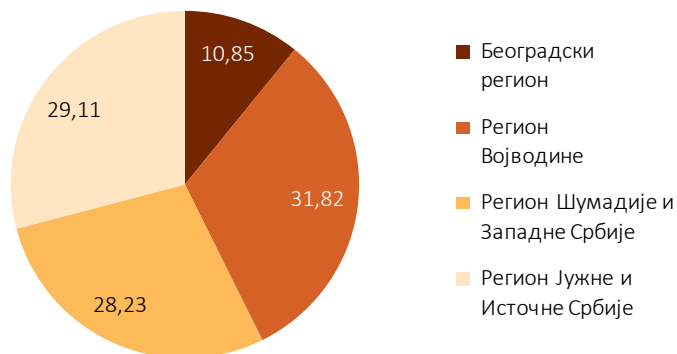

Резултати показују да се годишња производња дуње у посматраном периоду ипак смањила са 15 754 t (2013. године) на 12 318 t (2018. године). Производња дуње је осцилирала и значајно се смањује у свим регионима у периоду 2013–2017. године, а извесно повећање производње је остварено у 2018. години. Од укупне произведене количине дуње око 30% је произведено у Региону Јужне и Источне Србије, око 30% у Региону Шумадије и Западне Србије, као и у Региону Војводине. Учешће Београдског региона у укупној производњи дуње износи око 10%.

Графикон 2.1.3.2. Производња дуње у Републици Србији и по регионима (t)

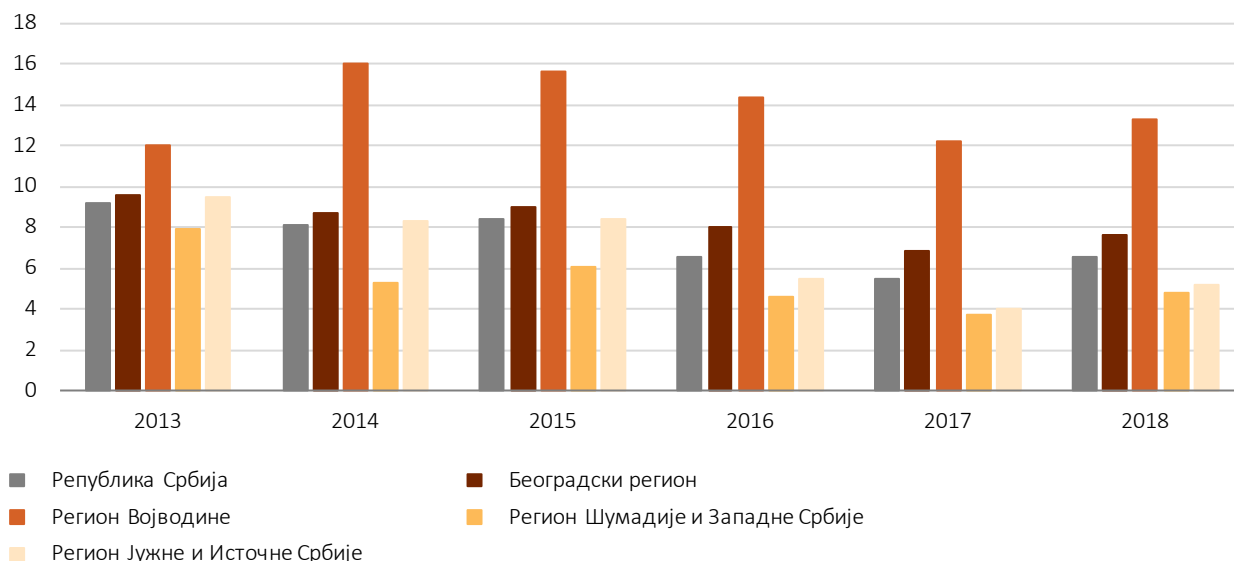

Графикон 2.1.3.3. Учешће региона у производњи дуње (%)

Просечан принос дуње у посматраном периоду у Републици Србији креће се од 9,22 t/ha (2013. године) до 6,51 t/ha (2018. године). Евидентне су значајне осцилације годишњих приноса дуње по хектару у шест посматраних година. Принос по ha већи од просечног остварен је у Региону Војводине и у Београдском региону, а ови региони располажу врло малим делом површина под дуњом. Истовремено, региони који располажу претежним делом површина под дуњом (Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије) забележили су опадајући и исподпросечан принос по ha. Нешто већи принос и раст производње дуње остварен је у 2018. години.

Графикон 2.1.3.4. Принос дуње у Републици Србији и по регионима (t/ha)

У Београдском региону је најмањи део укупних површина под дуњом (мање од 10%). Површине под дуњом су повећане са 133 ha (2013. године) на 176 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под дуњом повећано је са 7,79% (2013. године) на 9,30% (2018. године). У овом региону је произведено свега 1 273 t дуње 2013. године и 1 336 t дуње 2018. године. Истовремено је повећано и учешће овог региона у укупној производњи дуње на 10,85%. Принос дуње у Београдском региону у свим посматраним годинама је већи од просечног.

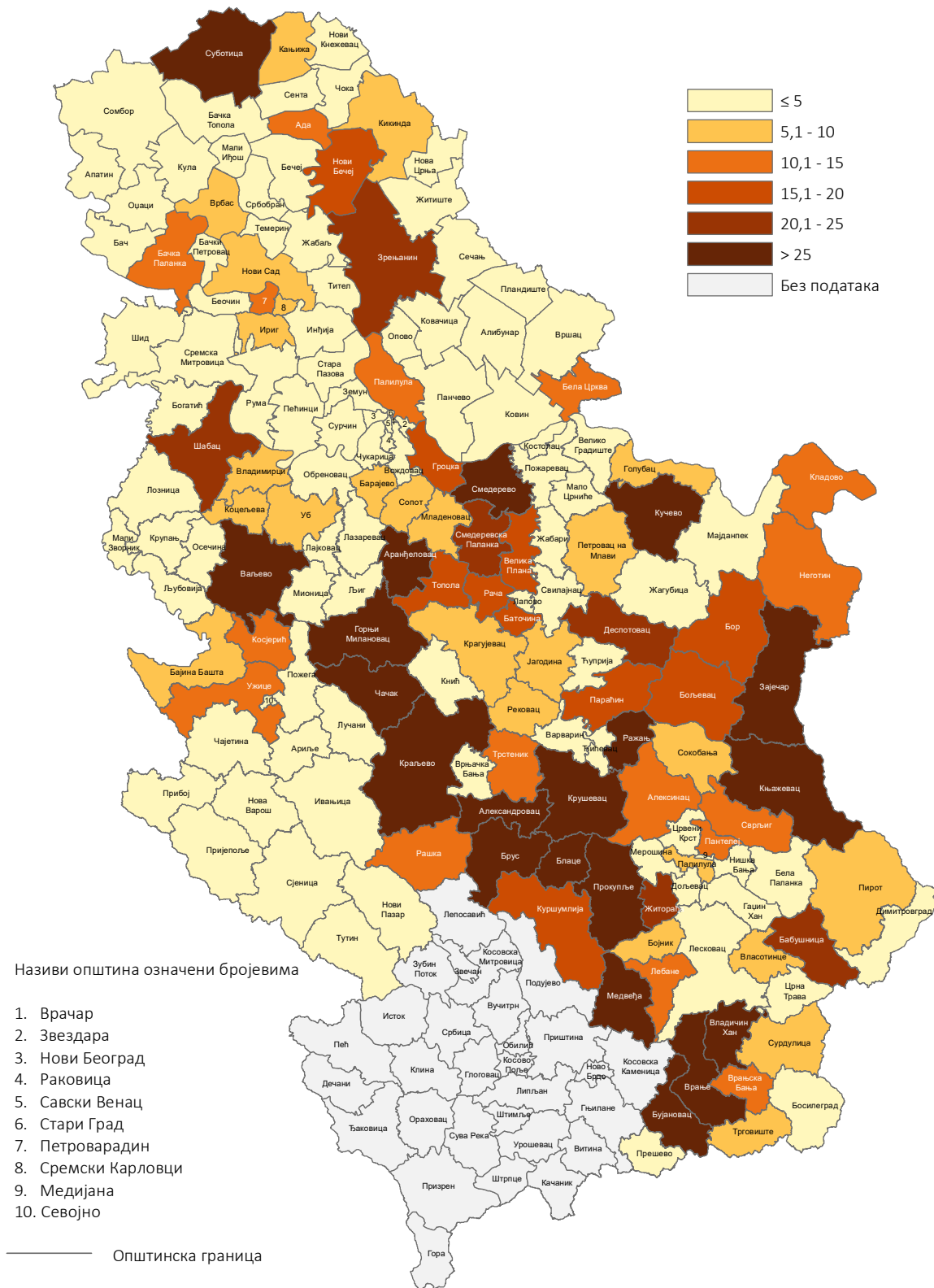
У Региону Војводине је око 15% од укупних површина под дуњом. Површине под дуњом у овом региону у посматраном периоду су повећане са 228 ha (2013. године) на 296 ha (2018. године). Учешће у укупној површини под дуњом повећано је са 13,35% (2013. године) на 15,64% (2018. године). У овом региону је произведено 2 750 t дуње 2013. године (или 17,46%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом повећава, а у 2018. години је 3 919 t (или 31,82%). Принос дуње у Региону Војводине у свим посматраним годинама је већи од просечног и креће се између 12,06 t/ha и 16,02 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије је највећи део од укупних површина под дуњом (око 40%). Површине под дуњом и у овом региону у посматраном периоду су повећане са 684 ha (2013. године) на 727 ha (2018. године). У овом региону је произведено 5 432 t дуње 2013. године (или 34,48%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом смањује, чак на 2 714 t у 2017. години, а у 2018. години повећава се на 3 477 t. Међутим, принос дуње у Региону Шумадије и Западне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 3,73 t/ha и 7,94 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије је око 40% од укупних површина под дуњом. Површине под дуњом у овом региону у посматраном периоду такође су повећане са 663 ha (2013. године) на 694 ha (2018. године). Учешће у укупној површини под дуњом креће се између 36,66% (2018. године) и 38,82% (2013. године). У овом региону је произведено 6 298 t дуње 2013. године (или 39,98%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом значајно смањује (2 796 t 2017. године). Истовремено се смањује учешће овог региона у укупној производњи дуње на 29,11% у 2018. години. Принос дуње у Региону Јужне и Источне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 4,02 t/ha и 9,50 t/ha.

Дакле, дуња се у Србији производи на око 1 800 ha. Највећи произвођачи су у околини Блаца, Александровца и Краљева. Четвртина укупне производње дуње (са око 400 ha) потиче из Тавника, села код Краљева, са више од 50 000 стабала дуње. Пошто је потражња за дуњом на српском тржишту стандардно већа од понуде, постоји простор за интензивирање производње дуње, али и извоз прерађевина од тог воћа. Планирају се нове плантаже на оброцима Котленика, јер произвођачи не желе да прекину традицију производње дуња у том крају, нарочито млади који у све већем броју остају у том крају везујући свој посао и живот за село и пољопривреду.

Карта 2.1.3.1. Површине под дуњом у Републици Србији по општинама (ha)

2.2. Коштичаве воћне врсте

У коштичаве воћне врсте се убраја воће са јестивим, сочним плодовим омотачем и чврстом коштицом која штити семенку. Њихови плодови су у широкој употреби за исхрану у свежем стању, за сушење, као и за прераду у прерађивачкој индустрији. Коштичаво воће заузима другу највећу површину засађену стаблима воћа, након јабуке. У овој групи прво место заузимају шљиве. Нажалост, један велики део ових плантажа су екстензивни са ниским нивоом примене модерне пољопривредне технологије, а понекад и недостатком примене било које мере у воћњацима. Производња коштичавог воћа је заступљена у свим деловима Републике Србије. На распрострањеност коштичавих воћа ових размера су највише допринели повољни природни услови за гајење.

2.2.1. Шљива

Шљива је дрвенаста листопадна биљка која се узгаја због својих плодова, који се могу користити свежи или прерађени (сушени, као џем, мармелада, сок), или се од њих може правити једно од најпознатијих алкохолних пића, ракија шљивовица. Шљивовица се на нашим подручјима сматра српским националним пићем. Шљива има средње велико стабло, мање или више бујног раста, а под шљивом се најчешће подразумевају сорте домаће шљиве, које су многобројне. Плодови шљиве се користе као првокласно воће и као сировина за индустријску прераду. Сматра се да је шљива главна воћна врста у Србији.

Шљива је најзаступљенија врста воћа у Србији, па има и највећи привредни значај. Статистика каже да је просечна производња шљива у Србији преко 400 000 t годишње. По производњи шљиве, Србија се налази на четвртном месту у свету, односно на другом у Европи. Поред наше земље, познати светски произвођачи шљиве по количини и приносу су: Кина, Индија, Румунија, Чиле, Турска, Иран, Босна и Херцеговина, Италија и Сједињене Америчке Државе.

Шљива се у Републици Србији гаји на око 40% од укупних површина воћњака, па се с разлогом код нас сматра најзаступљенијом врстом воћа. У 2018. години под шљивом је 72 224 ha, произведено је 430 199 t шљиве, а просечан принос је 5,96 t/ha. Од 2013. до 2018. године површине под шљивом су смањене са 76 805 ha на 72 224 ha. Укупна производња шљиве је све мања у посматраном периоду (606 599 t у 2013. години, а 430 199 t у 2018. години). Такође, у посматраном периоду просечан принос шљиве је смањен, осцилира између 4,59 t/ha и 7,90 t/ha.

Табела 2.2.1.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи шљиве по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ha	76 805	3 768	2 740	52 291	18 006	...
		%	100,00	4,91	3,57	68,08	23,44	...
	Остварена производња	t	606 599	42 710	32 255	403 896	127 738	...
		%	100,00	7,04	5,32	66,58	21,06	...
	Просечан принос	t/ha	7,90	11,34	11,77	7,72	7,09	...
		%	100,00	143,52	149,05	97,80	89,82	...

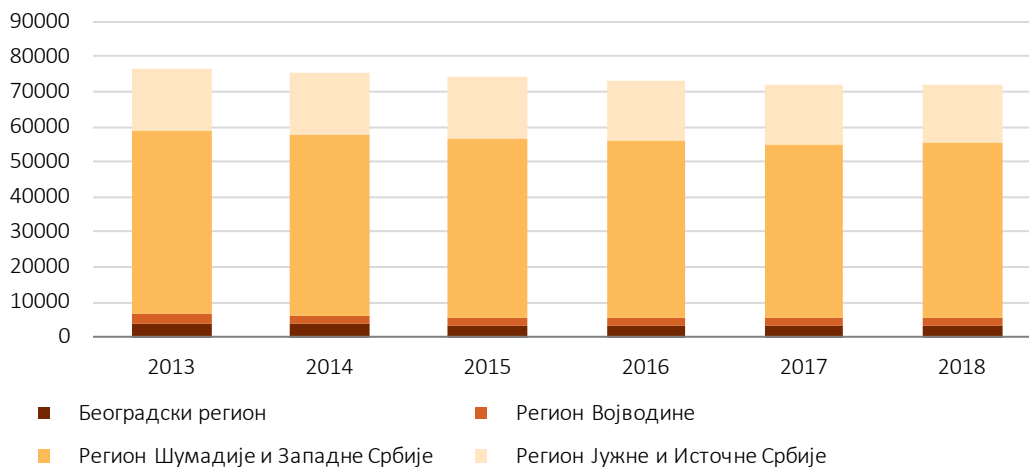
Фотографија: <https://www.boljazemlja.com/dve-najpoznije-sorte-sljive-delo-srpskih-naucnika/>

Табела 2.2.1.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи шљиве по регионима, 2013–2018. (наставак)

			Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ		
				Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2014	Површина	ha	75 626	3 582	2 432	51 719	17 893	...
		%	100,00	4,74	3,22	68,39	23,66	...
	Остварена производња	t	421 529	28 781	37 992	249 027	105 729	...
		%	100,00	6,83	9,01	59,08	25,08	...
	Просечан принос	t/ha	5,57	8,04	15,62	4,82	5,91	...
		%	100,00	144,15	280,27	86,38	106,01	...
2015	Површина	ha	74 172	3 367	2 316	50 973	17 516	...
		%	100,00	4,54	3,12	68,72	23,62	...
	Остварена производња	t	354 890	23 724	23 053	218 623	89 490	...
		%	100,00	6,68	6,50	61,60	25,22	...
	Просечан принос	t/ha	4,79	7,05	9,95	4,29	5,11	...
		%	100,00	147,25	208,03	89,63	106,77	...
2016	Површина	ha	73 319	3 194	2 207	5 0593	17 325	...
		%	100,00	4,36	3,01	69,00	23,63	...
	Остварена производња	t	471 442	30 161	33 776	278 464	129 041	...
		%	100,00	6,40	7,16	59,07	27,37	...
	Просечан принос	t/ha	6,43	9,44	15,30	5,50	7,45	...
		%	100,00	146,86	238,01	85,60	115,83	...
2017	Површина	ha	72 024	3 182	2 181	49 773	16 888	...
		%	100,00	4,42	3,03	69,11	23,45	...
	Остварена производња	t	330 582	22 945	30 352	198 047	79 238	...
		%	100,00	6,94	9,18	59,91	23,97	...
	Просечан принос	t/ha	4,59	7,21	13,92	3,98	4,69	...
		%	100,00	157,10	303,20	86,69	102,22	...
2018	Површина	ha	72 224	3 229	2 192	49 863	16 940	...
		%	100,00	4,47	3,04	69,04	23,45	...
	Остварена производња	t	430 199	25 829	32 816	267 665	103 890	...
		%	100,00	6,00	7,63	62,22	24,15	...
	Просечан принос	t/ha	5,96	8,00	14,97	5,37	6,13	...
		%	100,00	134,30	251,36	90,13	102,97	...

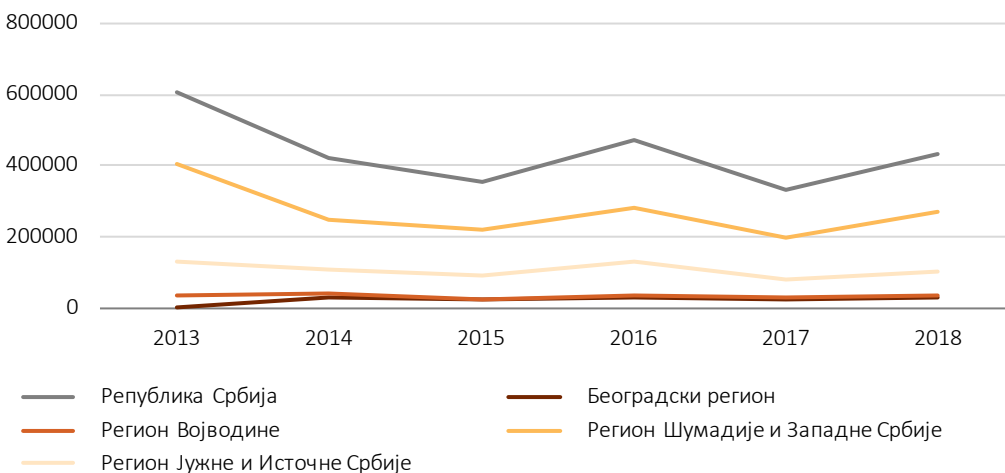
Површине под шљивом у посматраном периоду су смањене и у свим посматраним регионима. Од укупних површина под шљивом највећи део је у Региону Шумадије и Западне Србије (скоро 70%), а најмањи у Београдском региону (мање од 5%). У Региону Јужне и Источне Србије у посматраном периоду под шљивом је око четвртине од укупних површина под овом воћном врстом, а у Региону Војводине око 3%.

Графикон 2.2.1.1. Површине под шљивом у Републици Србији по регионима (ha)

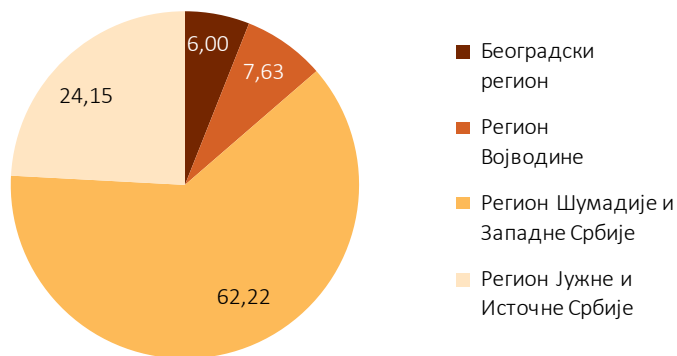

Годишња производња шљиве у посматраном периоду у Републици Србији бележи значајне осцилације и тренд смањења произведене количине шљиве у свим регионима од 2013. до 2017. године. Извесно повећање производње је остварено у 2018. години. Од укупне производње шљиве у Републици Србији највећи део, преко 60%, произведен је у Региону Шумадије и Западне Србије, око 25% у Региону Јужне и Источне Србије, у Региону Војводине око 8%, а у Београдском региону око 6%.

Графикон 2.2.1.2. Производња шљиве у Републици Србији и по регионима (t)

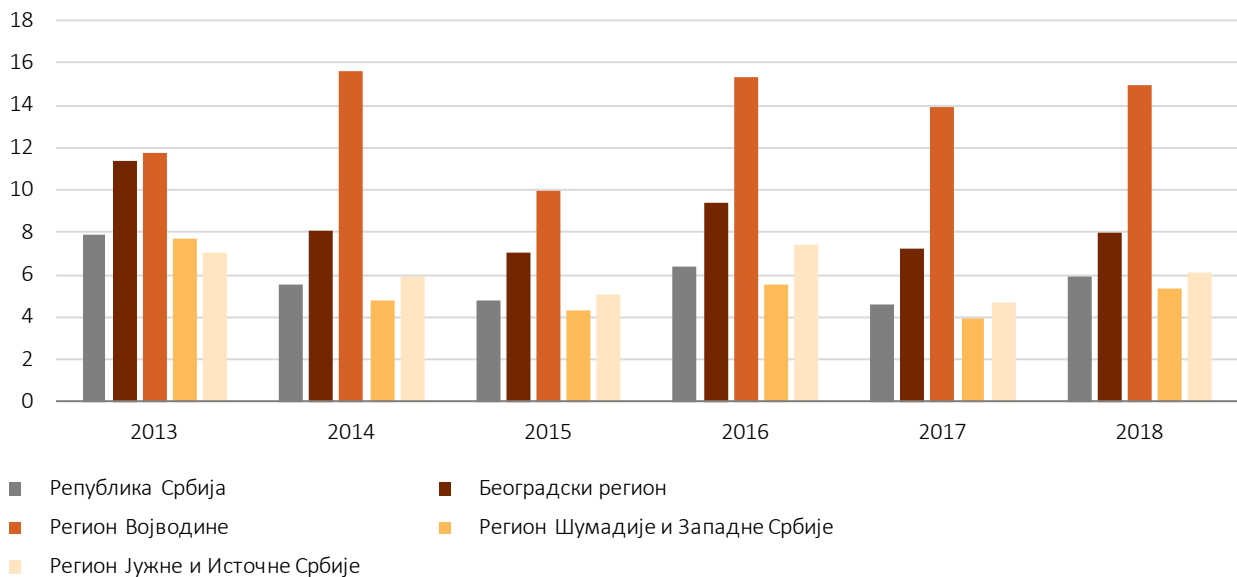

Графикон 2.2.1.3. Учешће региона у производњи шљиве (%)

Просечан принос шљиве у посматраном периоду у Републици Србији креће се између 7,90 t/ha (2013. године) до 4,59 t/ha и 5,96 t/ha (2017. и 2018. године). Евидентне су значајне осцилације годишњих приноса шљиве по ha укупно и по регионима. Принос по ha већи од просечног остварен је у Региону Војводине и у Београдском региону, а ови региони располажу врло малим делом површина под шљивом. Истовремено, региони који располажу претежним делом површина под шљивом (Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије) остварили су опадајући и исподпросечан принос по ha. Извесно повећање приноса и раст производње шљиве остварен је у 2018. години.

Графикон 2.2.1.4. Принос шљиве у Републици Србији и по регионима (t/ha)

У Београдском региону је око 5% од укупних површина под шљивом. Површине под шљивом су смањене са 3 768 ha (2013. године) на 3 229 ha (2018. године). У овом региону је произведено 42 710 t шљиве 2013. године (или 7,04%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом битно смањује, чак на 22 945 t 2017. године и 25 829 t 2018. године. Истовремено се смањује и учешће овог региона у укупној производњи шљиве на 6%. Принос шљиве у Београдском региону у свим посматраним годинама је већи од просечног и креће се између 7,04 t/ha и 11,34 t/ha.

У Региону Војводине је око 3% од укупних површина под шљивом. Површине под шљивом у овом региону у посматраном периоду су смањене са 2 740 ha (2013. године) на 2 192 ha (2018. године). У овом региону је произведено 32 255 t тона шљиве 2013. године (или 5,32%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом осцилира и у 2018. години је 32 816 t. Истовремено се повећава и учешће овог региона у укупној производњи шљиве на 7,63% у 2018. години. Принос шљиве у Региону Војводине у свим посматраним годинама знатно је већи од просечног и креће се између 9,95 t/ha и 15,62 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије је око 70% од укупних површина под шљивом. Површине под шљивом и у овом региону у посматраном периоду су смањене са 52 291 ha (2013. године) на 49 863 ha (2018. године). У овом региону је произведено 403 896 t шљиве 2013. године (или 66,58%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом смањује чак на 198 047 t у 2017. години, а у 2018. години повећава на 267 665 t. Учешће овог региона у укупној производњи шљиве је 62,22% у 2018. години. Међутим, принос шљиве у Региону Шумадије и Западне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 3,98 t/ha и 7,72 t/ha.

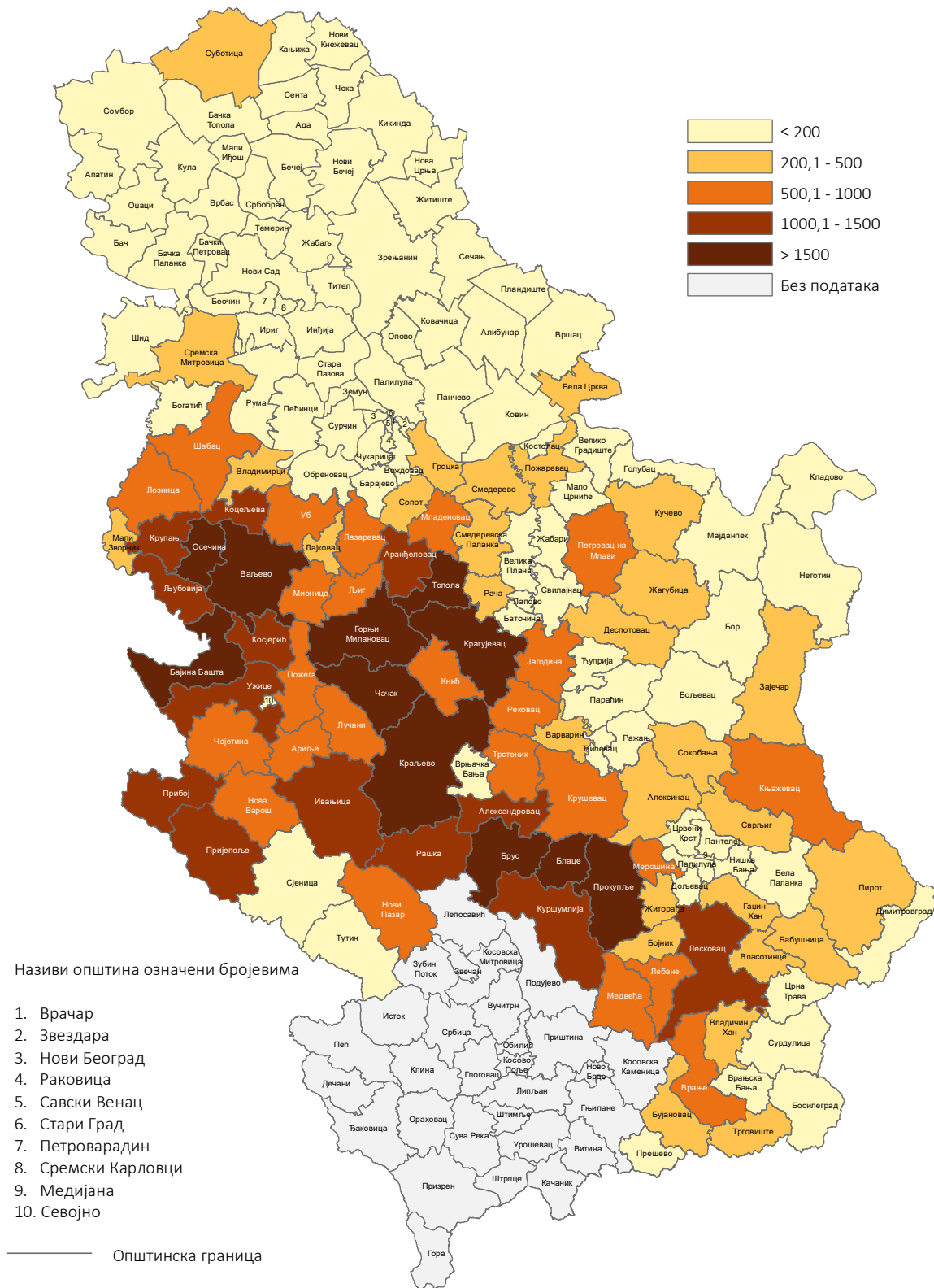
У Региону Јужне и Источне Србије је око 23% од укупних површина под шљивом. Површине под шљивом у овом региону у посматраном периоду су такође смањене са 18 006 ha (2013. године) на 16 940 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 127 738 t шљиве (или 21,06%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом значајно смањује, чак на 79 238 t у 2017. години, а у 2018. години повећава се на 103 890 t. Истовремено се повећало и учешће овог региона у укупној производњи шљиве на 24,15% у 2018. години. Принос шљиве у Региону Јужне и Источне Србије у свим посматраним годинама мањи је од просечног и креће се између 4,69 t/ha и 7,45 t/ha.

Дугорочни циљеви у производњи шљиве су оплемењивања домаће шљиве и стварање нових сорти прилагођених агроколошким условима умерено континенталне климе. Нове сорте треба да су отпорне према ниским зимским температурама, позним пролећним мразевима и суши. Трајна је оријентација ка стварању сорти толерантних и отпорних и према најчешћим обољењима. У циљу продужења сезоне сушења и коришћења у свежем стању треба настојати да се добију сорте са што ранијим, као и са врло позним сазревањем.

Производња шљиве данас се заснива на научним принципима и савременој агротехници и помотехници. Подижу се велики плантажни засади. Стварају се и уводе у производњу нове сорте са све већим привредно-биолошким потенцијалом. Ова чињеница обавезује произвођаче на стицање веће стручности, чему треба да послужи и ова публикација.

Кошticaво воће, поготову шљива, веома је рентабилно и отуда је његово гајење значајно, посебно за породична пољопривредна газдинства.

Карта 2.2.1.1. Површине под шљивом у Републици Србији по општинама (ha)

2.2.2. Вишња

Вишња је врста дрвенасте скривеносеменице. Најбоље успева на обронцима и благим падинама окренутим југу, југоистоку и истоку. Плод вишње је светлоцрвене или тамноцрвене боје, слатког или киселкастог укуса. Спада у рано воће, које се мање једе у свежем стању, а више се индустријски прерађује (сокови, џемови, ракија, вино, преливи за кондиторске производе, компот). Сматра се да је вишња најконкурентнија српска воћка на европском тржишту, али је недовољно искоришћена. Постоји много сорти вишње које се гаје код нас.

Вишња се у Републици Србији гаји на око 10,3% од укупних површина воћњака. У 2018. години под вишњом је 18 841 ха, произведено је 128 023 t вишње, а просечан принос износи 6,80 t/ха. Од 2013. до 2018. године површине под вишњом су повећане са 14 473 ха на 18 841 ха. Међутим, укупна производња вишње је смањена са 145 606 t (у 2013. години) на 128 023 t (у 2018. години). У посматраном периоду, просечан принос вишње значајно је смањен – са 10,06 t/ха (2013. година) на 5,22 t/ха (2017. година), а затим се повећао на 6,80 t/ха (2018. година).

Табела 2.2.2.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи вишње по регионима, 2013–2018.

			СРБИЈА – СЕВЕР			СРБИЈА – ЈУГ		
			Република Србија	Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2013	Површина	ха	14 473	735	1 206	2 538	9 994	...
		%	100,00	5,08	8,33	17,54	69,05	...
	Остварена производња	t	145 606	9 604	11 710	27 915	96 377	...
		%	100,00	6,60	8,04	19,17	66,19	...
	Просечан принос	t/ха	10,06	13,07	9,71	11,00	9,64	...
%		100,00	129,88	96,51	109,32	95,85	...	
2014	Површина	ха	15 405	744	1 319	2 993	10 349	...
		%	100,00	4,83	8,56	19,43	67,18	...
	Остварена производња	t	103 404	5 718	11 933	19 737	66 016	...
		%	100,00	5,53	11,54	19,09	63,84	...
	Просечан принос	t/ха	6,71	7,69	9,05	6,59	6,38	...
%		100,00	114,51	134,79	98,24	95,04	...	
2015	Површина	ха	16 034	794	1 385	3 142	10 713	...
		%	100,00	4,95	8,64	19,60	66,81	...
	Остварена производња	t	105 150	6 641	11 541	19 957	67 010	...
		%	100,00	6,32	10,98	18,98	63,73	...
	Просечан принос	t/ха	6,56	8,36	8,33	6,35	6,26	...
%		100,00	127,54	127,07	96,86	95,38	...	

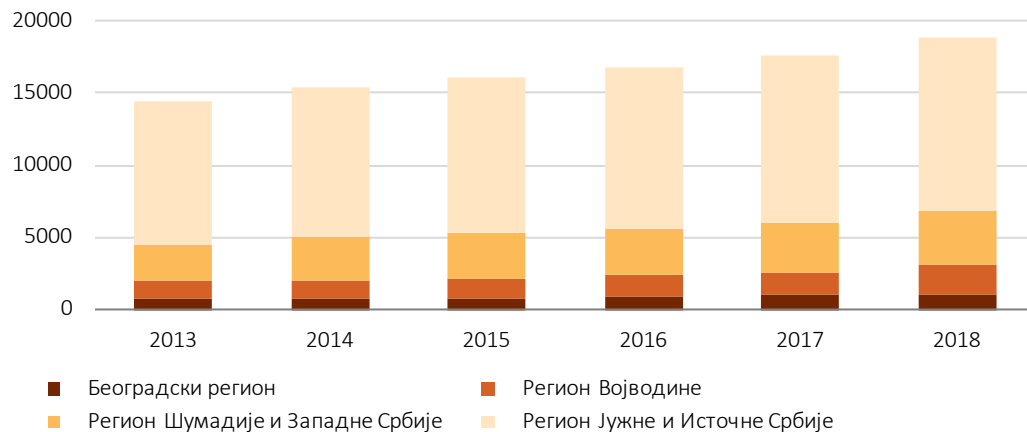
Фотографија: <http://wiki.poljainfo.com/visnja-prunus-cerasus/>

Табела 2.2.2.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи вишње по регионима, 2013–2018. (наставак)

			Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ		
				Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2016	Површина	ha	16 797	881	1 486	3 273	11 157	...
		%	100,00	5,24	8,85	19,49	66,42	...
	Остварена производња	t	96 769	6 949	11 396	17 439	60 986	...
		%	100,00	7,18	11,78	18,02	63,02	...
	Просечан принос	t/ha	5,76	7,89	7,67	5,33	5,47	...
		%	100,00	136,90	133,12	92,48	94,88	...
2017	Површина	ha	17 566	986	1 629	3 426	11 525	...
		%	100,00	5,61	9,27	19,50	65,61	...
	Остварена производња	t	91 659	7 214	10 903	17 085	56 457	...
		%	100,00	7,87	11,90	18,64	61,59	...
	Просечан принос	t/ha	5,22	7,32	6,69	4,99	4,90	...
		%	100,00	140,21	128,27	95,57	93,89	...
2018	Површина	ha	18 841	1 104	2 049	3 637	12 051	...
		%	100,00	5,86	10,88	19,30	63,96	...
	Остварена производња	t	128 023	8 811	15 527	24 408	79 277	...
		%	100,00	6,88	12,13	19,07	61,92	...
	Просечан принос	t/ha	6,80	7,98	7,58	6,71	6,58	...
		%	100,00	117,45	111,52	98,76	96,81	...

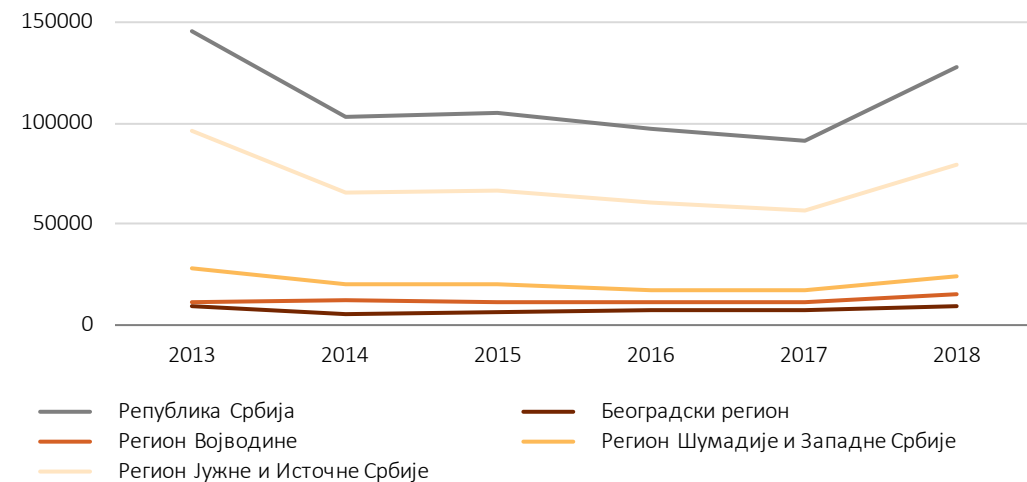
У посматраном периоду, површине под вишњом у Републици Србији су повећане и у свим посматраним регионима. Од укупних површина под вишњом у Републици Србији највећи део је у Региону Јужне и Источне Србије, око 65%, а најмањи у Београдском региону, око 5%. У Региону Шумадије и Западне Србије у посматраном периоду под вишњом је око 18% од укупних површина под овом воћном врстом, а у Региону Војводине око 10%.

Графикон 2.2.2.1. Површине под вишњом у Републици Србији, по регионима (ha)

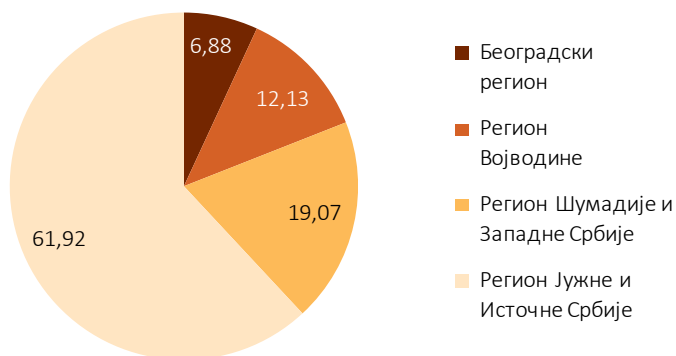

Резултати показују да је производња вишње значајно смањена у свим регионима у периоду 2013–2017. године, а повећање производње је остварено у 2018. години. Од укупне произведене количине вишње највећи део, преко 60%, произведен је у Региону Јужне и Источне Србије, око 20% у Региону Шумадије и Западне Србије, у Региону Војводине око 11%, а у Београдском региону мање од 7%.

Графикон 2.2.2.2. Производња вишње у Републици Србији и по регионима (t)

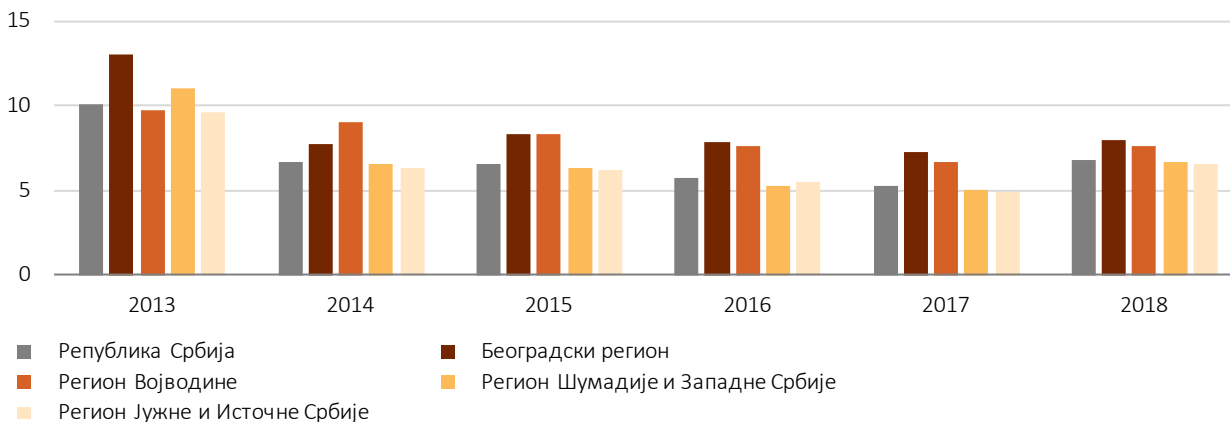

Графикон 2.2.2.3. Учешће региона у производњи вишње (%)

Евидентне су значајне осцилације годишњих приноса вишње по хектару и пет „лоших година“ за производњу вишње. Принос по ха већи од просечног остварен је у Региону Војводине и у Београдском региону, а ови региони располажу врло малим делом површина под вишњом. Истовремено, Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије, који располажу претежним делом површина под вишњом, забележили су опадајући и исподпросечан принос по ха. Нешто већи принос и раст производње вишње остварен је у 2018. години.

Графикон 2.2.2.4. Принос вишње у Републици Србији и по регионима (t/ha)

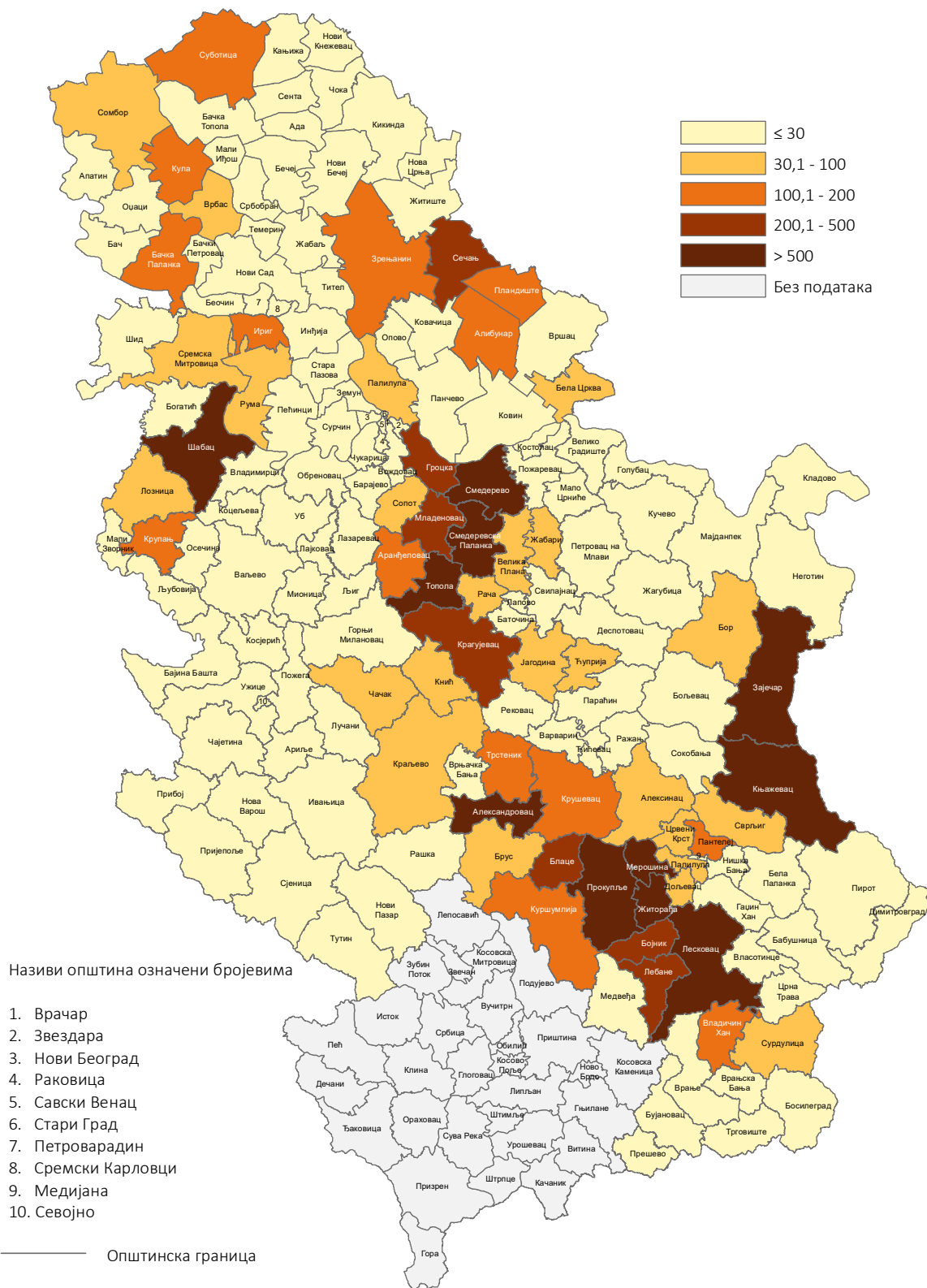
У Београдском региону је најмањи део од укупних површина под вишњом (око 5%). Површине под вишњом су повећане са 735 ha (2013. године) на 1 104 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под вишњом повећано је са 5,08% (2013. године) на 5,86% (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено свега 9 604 t вишње (или 6,60%). Производња ове воћне врсте у овом региону се нагло смањује на 5 718 t (2014. године), а затим се постепено повећава на 6 641 t (2015. године), 6 949 t (2016. године), 7 214 t (2017. године) и 8 811 t (2018. године). Истовремено се смањује и учешће овог региона у укупној производњи вишње на 5,53% (2014. године), а затим се постепено повећава на 6,32% (2015. године), 7,18% (2016. године), 7,87% (2017. године) и 6,88% (2018. године). Принос вишње у Београдском региону у свим посматраним годинама већи је од просечног и креће се између 7,32 t/ha и 13,07 t/ha.

У Региону Војводине је око 10% од укупних површина у Републици Србији под вишњом. Површине под вишњом у овом региону у посматраном периоду су повећане са 1 206 ha (2013. године) на 2 049 ha (2018. године). Учешће у укупној површини под вишњом повећано је са 8,33% (2013. године) на 10,88% (2018. године). У овом региону је произведено 11 710 t вишње 2013. године (или 8,04%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом готово стагнира (око 11 500 t), а у 2018. години повећава се на 15 527 t. Истовремено се повећава учешће овог региона у укупној производњи вишње на 12,13% (2018. године). Принос вишње у Региону Војводине у свим посматраним годинама је већи од просечног и креће се између 6,69 t/ha и 9,71 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије је око 20% од укупних површина под вишњом. Површине под вишњом и у овом региону у посматраном периоду су повећане са 2 538 ha (2013. године) на 3 637 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под вишњом повећано је са 17,54% (2013. године) на 19,30% (2018. године). У овом региону је произведено 27 915 t вишње 2013. године (или 19,17%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом смањује на 19 737 t (2014. године), 19 957 t (2015. године), 17 439 t (2016. године), 17 085 t (2017. године), а у 2018. години повећава се на 24 408 t. Учешће овог региона у укупној производњи вишње је 19,07% (2018. године). Међутим, принос вишње у Региону Шумадије и Западне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 4,99 t/ha и 11,00 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије је највећи део од укупних површина у Републици Србији под вишњом (преко 60%). Површине под вишњом у овом региону у посматраном периоду такође су повећане са 9 994 ha (2013. године) на 12 051 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под вишњом креће се између 69,05% (2013. године) и 63,96% (2018. године). У овом региону је произведено 96 377 t вишње 2013. године (или 66,19%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом значајно смањује на 66 016 t (2014. године), 67 010 t (2015. године), 60 986 t (2016. године), 56 457 t (2017. године), а у 2018. години повећава се на 79 277 t. Истовремено се смањује учешће овог региона у укупној производњи вишње на 61,92% у 2018. години. Принос вишње у Региону Јужне и Источне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 4,89 t/ha и 9,64 t/ha.

Карта 2.2.2.1. Површине под вишњом у Републици Србији по општинама (ha)

2.2.3. Трешња

Трешња је листопадна дрвенаста биљка, најчешће висока око 20 m. У Европи се све ређе може наћи, па је ова врста данас угрожена. Трешња је припитомљена и има велики значај у воћарској производњи. Једна је од најзаступљенијих биљака у воћарству, због укусних плодова, који се користе у свежем и прерађеном стању. Трешња се гаји за потрошњу у свежем стању, мање ради добијања прерађевина (компоти, џемови, мармеладе, сировина за кондиторску индустрију), а најмање се гаји искључиво за производњу ликера или ракија. Данас је селекцијом и оплемењивањем створен велики број сорти трешања. Дрво трешње је цењено због његове богате боје и равних зрна у производњи финог намештаја.

Трешња се у Републици Србији гаји на око 2,3% од укупних површина воћњака. У 2018. години под трешњом је 4 212 ha, произведено је 19 153 t трешње, а просечан принос је 4,55 t/ha. Од 2013. до 2018. године површине под трешњом су повећане са 3 836 ha на 4 212 ha. Међутим, укупна производња трешње је смањена са 23 433 t (2013. године) на 19 153 t (2018. године). Такође, у посматраном периоду, просечан принос трешње је значајно смањен са 6,11 t/ha на 4,55 t/ha.

Табела 2.2.3.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи трешње по регионима, 2013–2018.

			Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ		
				Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2013	Површина	ha	3 836	1 184	291	1 467	894	...
		%	100,00	30,87	7,59	38,24	23,31	...
	Остварена производња	t	23 433	9 286	1 745	7 373	5 029	...
		%	100,00	39,63	7,45	31,46	21,46	...
	Просечан принос	t/ha	6,11	7,84	6,00	5,03	5,63	...
%		100,00	128,38	98,18	82,27	92,08	...	
2014	Површина	ha	4 052	1 310	301	1 511	930	...
		%	100,00	32,33	7,43	37,29	22,95	...
	Остварена производња	t	21 880	7 715	2 411	6 154	5 600	...
		%	100,00	35,26	11,02	28,13	25,59	...
	Просечан принос	t/ha	5,40	5,89	8,01	4,07	6,02	...
%		100,00	109,09	148,37	75,43	111,46	...	
2015	Површина	ha	4 191	1 363	329	1 553	946	...
		%	100,00	32,52	7,85	37,06	22,57	...
	Остварена производња	t	23 041	8 253	1 879	6 751	6 158	...
		%	100,00	35,82	8,16	29,30	26,73	...
	Просечан принос	t/ha	5,50	6,06	5,71	4,35	6,51	...
%		4 191	1 363	329	1 553	946	...	

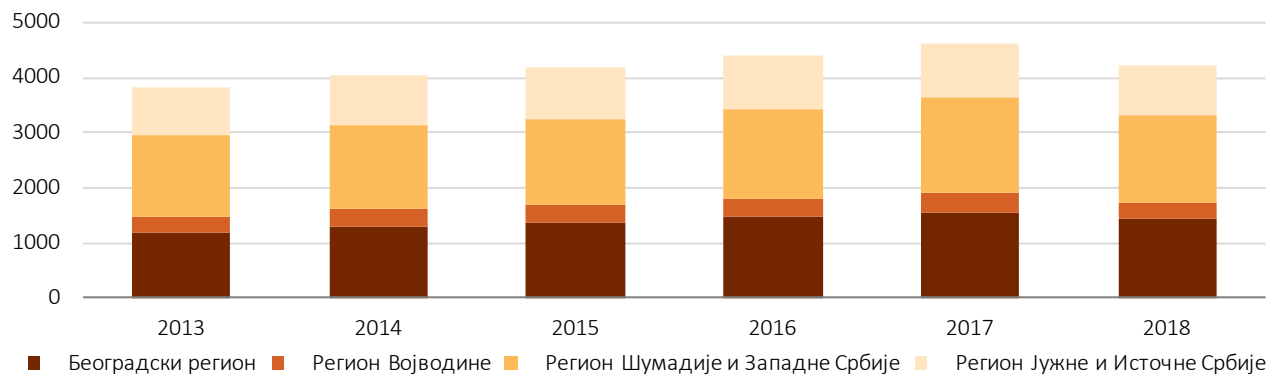
Фотографија: <https://rasadniksevar.com/prodavnica/vocne-sadnice-tresnje/regina/>

Табела 2.2.3.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи трешње по регионима, 2013–2018. (наставак)

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2016	Површина	ha	4 403	1 473	335	1 631	964	...
		%	100,00	33,45	7,61	37,04	21,89	...
	Остварена производња	t	20 697	7 515	1 634	6 829	4 719	...
		%	100,00	36,31	7,89	33,00	22,80	...
	Просечан принос	t/ha	4,70	5,10	4,88	4,19	4,90	...
%		100,00	108,53	103,72	89,07	104,13	...	
2017	Површина	ha	4 613	1 546	373	1 707	987	...
		%	100,00	33,51	8,09	37,00	21,40	...
	Остварена производња	t	27 323	10 659	2 362	8 801	5 501	...
		%	100,00	39,01	8,64	32,21	20,13	...
	Просечан принос	t/ha	5,92	6,89	6,34	5,16	5,57	...
%		100,00	116,39	107,01	87,03	94,09	...	
2018	Површина	ha	4 212	1 421	307	1 574	910	...
		%	100,00	33,74	7,29	37,37	21,60	...
	Остварена производња	t	19 153	7 429	1 417	6 406	3 901	...
		%	100,00	38,79	7,40	33,45	20,37	...
	Просечан принос	t/ha	4,55	5,23	4,61	4,07	4,29	...
%		100,00	114,98	101,47	89,51	94,28	...	

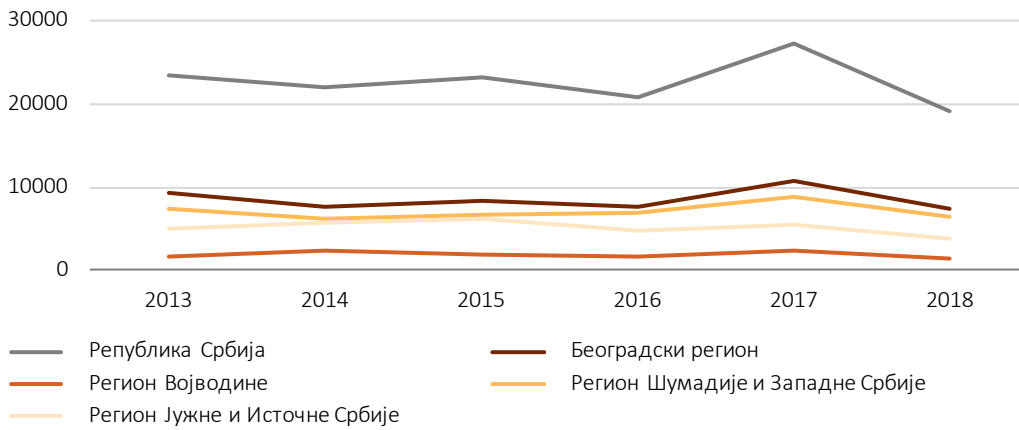
Површине под трешњом у посматраном периоду су повећане и у свим посматраним регионима. Од укупних површина под трешњом највећи део је у Региону Шумадије и Западне Србије, око 38%, а најмањи у Региону Војводине, око 8%. У Региону Јужне и Источне Србије, у посматраном периоду, под трешњом је око 22% од укупних површина под овом воћном врстом, а у Београдском региону чак око 32%.

Графикон 2.2.3.1. Површине под трешњом у Републици Србији по регионима (ha)

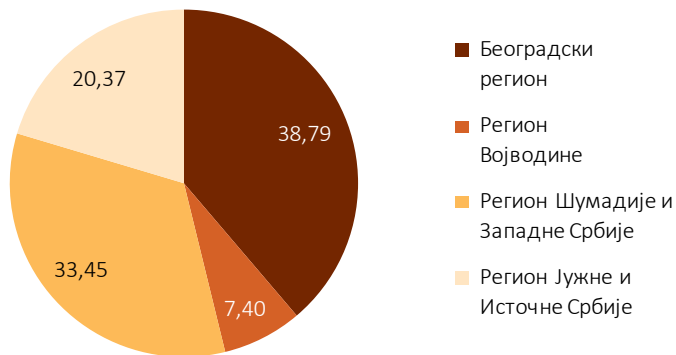

Годишња производња трешње је од 2013. до 2017. значајно мања и у свим посматраним регионима, а нарочито је смањена у 2018. години. Од укупне произведене количине трешње највећи део, око 38%, произведен је у Београдском региону, око 32% у Региону Шумадије и Западне Србије, у Региону Јужне и Источне Србије око 22%, а у Региону Војводине око 8%.

Графикон 2.2.3.2. Производња трешње у Републици Србији и по регионима (t)

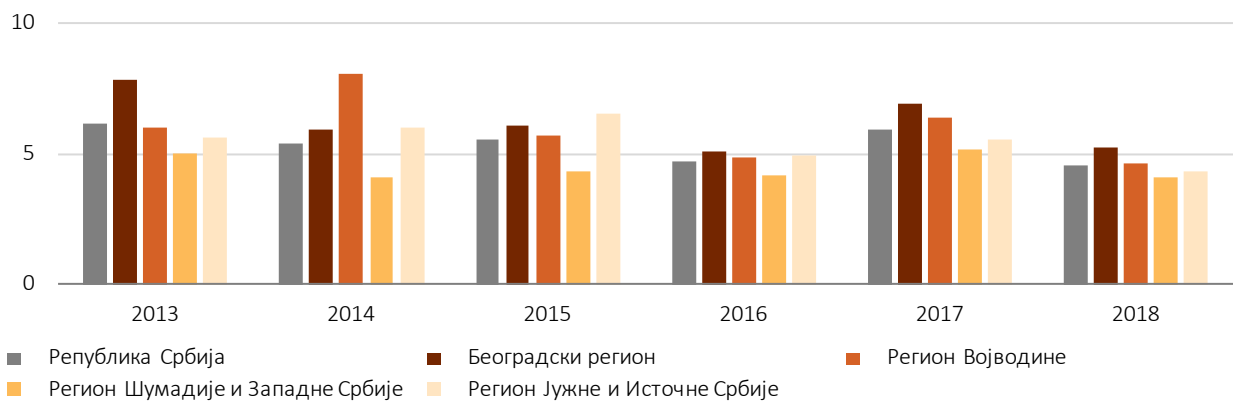

Графикон 2.2.3.3. Учешће региона у производњи трешње (%)

Постоје значајне осцилације годишње производње и приноса трешње по хектару у посматраним регионима. Принос по хектару већи од просечног остварен је у Београдском региону, који располаже трећином површина под трешњом.

Графикон 2.2.3.4. Принос трешње у Републици Србији и по регионима (t/ha)

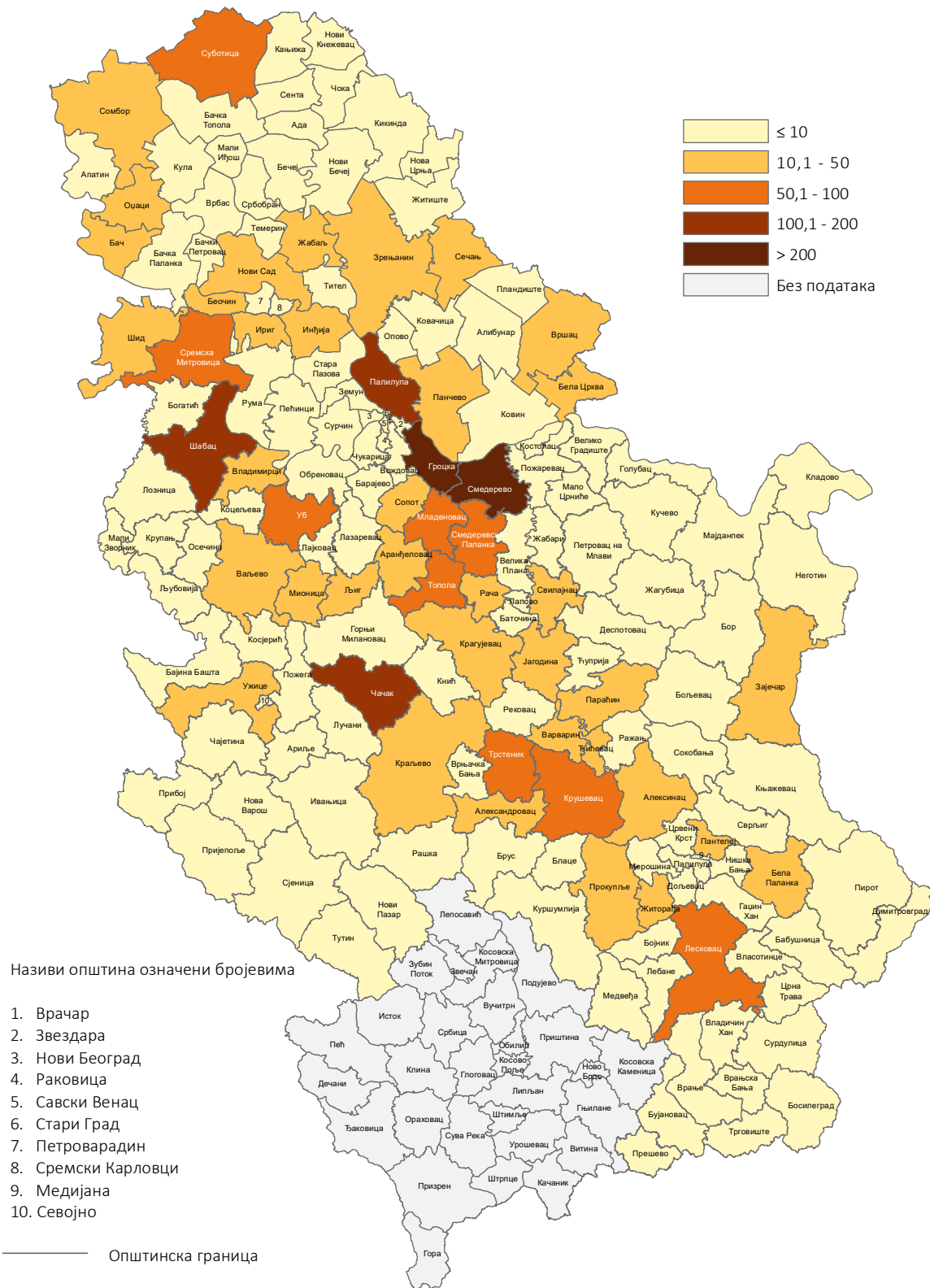
У Београдском региону површине под трешњом су повећане са 1 184 ха (2013. године) на 1 421 ха (2018. године), а учешће у укупној површини под трешњом повећано је са 30,87% (2013. године) на 33,74% (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено чак 9 286 t трешње (или 39,63%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом углавном смањује, а 2018. године је произведено 7 429 t трешње. Принос трешње у Београдском региону у свим посматраним годинама већи је од просечног и креће се између 5,10 t/ха и 7,84 t/ха.

У Региону Војводине површине под трешњом у посматраном периоду повећане су са 291 ха (2013. године) на 307 ха (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 1 745 t трешње (или 7,45%). Производња трешње у овом региону потом осцилира од 1 634 t до 2 411 t, а у 2018. години износи 1 417 t. Принос трешње у Региону Војводине у посматраним годинама је углавном нешто већи од просечног и креће се између 4,61 t/ха и 8,01 t/ха.

У Региону Шумадије и Западне Србије површине под трешњом у овом периоду су повећане са 1 467 ха (2013. године) на 1 574 ха (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 7 373 t трешње (или 31,46%). Производња ове воћне врсте у посматраном региону се потом смањује – у 2018. години је 6 406 t, а учешће овог региона у укупној производњи трешње је 33,45%. Међутим, принос трешње у Региону Шумадије и Западне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 4,07 t/ха и 5,16 t/ха.

У Региону Јужне и Источне Србије површине под трешњом у посматраном периоду такође су повећане са 894 ха (2013. године) на 910 ха (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 5 029 t трешње (или 21,46%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом повећава, а у 2018. години је значајно смањена (3 901 t). Истовремено, нешто је мање учешће овог региона у укупној производњи трешње и оно износи 20,37% (2018. године). Принос трешње у Региону Јужне и Источне Србије у посматраним годинама осцилира око просечног и креће се између 4,29 t/ха и 6,51 t/ха.

Карта 2.2.3.1. Површине под трешњом у Републици Србији по општинама (ha)

2.2.4. Кајсија

Кајсија је континентално воће, које, заједно са шљивом, бресквом, вишњом и трешњом, припада групи коштичавог воћа. Плодови се не могу дуго чувати, па се користи доста за прављење џемова, пекмеза, компота и ракије. У Србији постоји 1,7 милиона садница кајсије, а годишња производња је око 40 000 тона. Кајсија се користи и као декоративна врста, а њено дрво је високих механичких и декоративних квалитета. Узгојене сорте кајсија раширене су широм планете. Најбоље успева у областима са благом, медитеранском климом, и у таквим областима се интензивно комерцијално узгаја.

Кајсија се у Републици Србији гаји на око 3,2% од укупних површина воћњака. У 2018. години под кајсијом је 5 860 ха, произведено је 25 414 т кајсије, а просечан принос износи 4,34 т/ха. Од 2013. до 2018. године површине под кајсијом су повећане са 5 344 ха на 5 860 ха. Међутим, укупна производња кајсије битно осцилира, од 29 967 т (2013. године), преко 41 320 т (2017. године), до 25 414 т (2018. године). Такође, у посматраном периоду просечан принос кајсије значајно осцилира од 4,34 т/ха до 7,24 т/ха.

Табела 2.2.4.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи кајсије по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ха	5 344	2 311	1 128	1 287	618	...
		%	100,00	43,24	21,11	24,08	11,56	...
	Остварена производња	т	29 967	11 077	7 353	7 836	3 702	...
		%	100,00	36,96	24,54	26,15	12,35	...
	Просечан принос	т/ха	5,61	4,79	6,52	6,09	5,99	...
%		100,00	85,47	116,24	108,56	106,81	...	
2014	Површина	ха	5 412	2 335	1 161	1 308	608	...
		%	100,00	43,14	21,45	24,17	11,23	...
	Остварена производња	т	30 337	12 633	8 305	5 245	4 172	...
		%	100,00	41,64	27,38	17,29	13,75	...
	Просечан принос	т/ха	5,61	5,41	7,15	4,01	6,86	...
%		100,00	96,52	127,64	71,54	122,41	...	
2015	Површина	ха	5 471	2 353	1 174	1 312	632	...
		%	100,00	43,01	21,46	23,98	11,55	...
	Остварена производња	т	27 611	12 584	6 857	5 030	3 140	...
		%	100,00	45,58	24,83	18,22	11,37	...
	Просечан принос	т/ха	5,05	5,35	5,84	3,83	4,97	...
%		100,00	105,96	115,73	75,97	98,45	...	

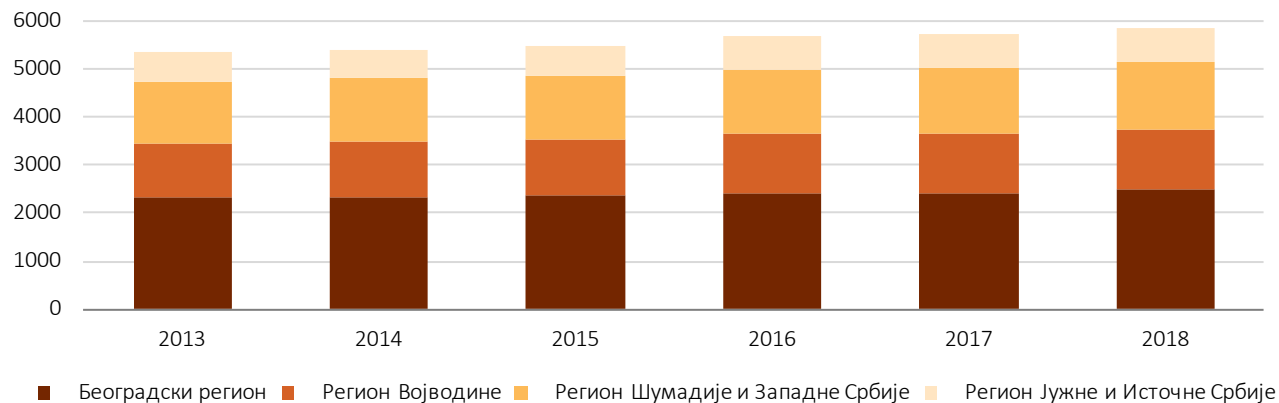
Фотографија: <https://rasadniksevar.com/rezidba-kajsije/>

Табела 2.2.4.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи кајсије по регионима, 2013–2018. (наставак)

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2016	Површина	ha	5 670	2 413	1 234		674	...
		%	100,00	42,56	21,76	23,79	11,89	...
	Остварена производња	t	25 617	11 555	6 603	4 725	2 734	...
		%	100,00	45,11	25,78	18,44	10,67	...
	Просечан принос	t/ha	4,52	4,79	5,35	3,50	4,06	...
%		100,00	106,00	118,44	77,53	89,77	...	
2017	Површина	ha	5 707	2 418	1 249	1 358	682	...
		%	100,00	42,37	21,89	23,80	11,95	...
	Остварена производња	t	41 320	17 927	10 694	8 121	4 578	...
		%	100,00	43,39	25,88	19,65	11,08	...
	Просечан принос	t/ha	7,24	7,41	8,56	5,98	6,71	...
%		100,00	102,40	118,26	82,60	92,71	...	
2018	Површина	ha	5 860	2 489	1 253	1 400	718	...
		%	100,00	42,47	21,38	23,89	12,25	...
	Остварена производња	t	25 414	11 193	6 121	5 030	3 070	...
		%	100,00	44,04	24,09	19,79	12,08	...
	Просечан принос	t/ha	4,34	4,50	4,89	3,59	4,28	...
%		100,00	103,69	112,64	82,85	98,57	...	

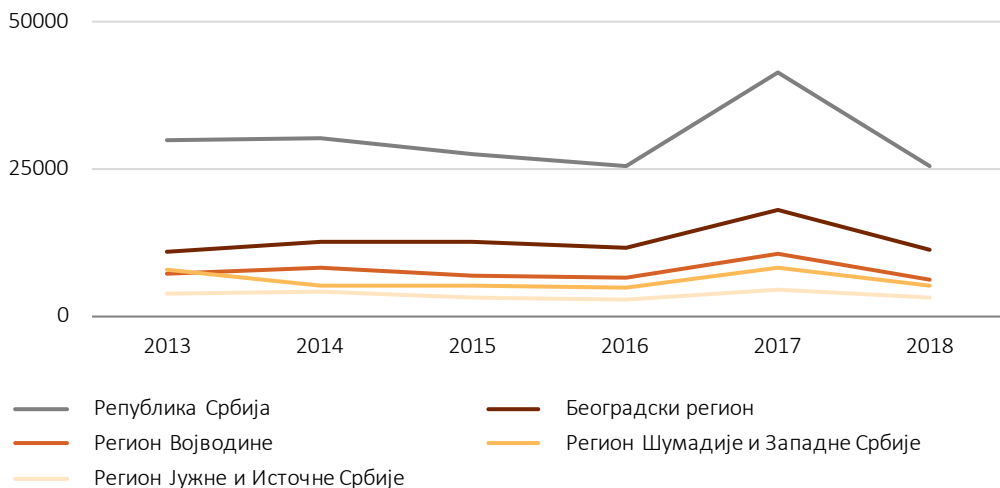
Површине под кајсијом у посматраном периоду су повећане и у свим посматраним регионима. Од укупних површина под кајсијом највећи део је у Београдском региону, преко 40%, а у Региону Војводине је преко 20%. У Региону Јужне и Источне Србије је око 10%, а у Региону Шумадије и Западне Србије око 25%.

Графикон 2.2.4.1. Површине под кајсијом у Републици Србији по регионима (ha)

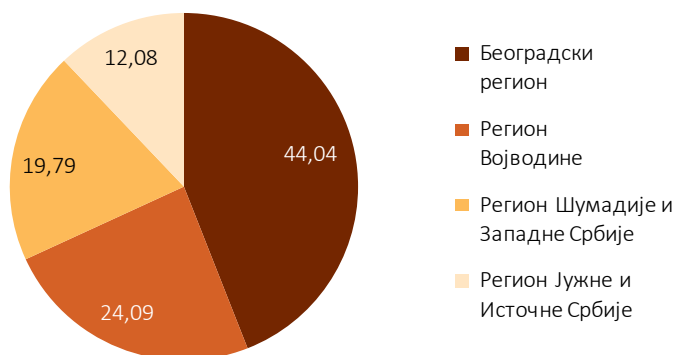

Годишња производња кајсије у посматраном периоду у Републици Србији значајно осцилира, јер је ова воћна врста врло осетљива на одређене климатске услове (на пример, касни мраз). Тако је у најроднијој години у посматраном периоду произведено 41 320 t кајсије (2017. године), а у 2018. години свега 25 414 t. Производња кајсије значајно осцилира у свим регионима од 2013. до 2018. године, а сви региони бележе највећу производњу кајсије у 2017. години. Од укупне произведене количине кајсије највећи део, преко 40%, произведен је у Београдском региону, а око 25% произведене кајсије је у Региону Војводине. Регион Јужне и Источне Србије и Регион Шумадије и Западне Србије збирно су произвели нешто више од 30% од укупне количине кајсија.

Графикон 2.2.4.2. Производња кајсије у Републици Србији и по регионима (t)

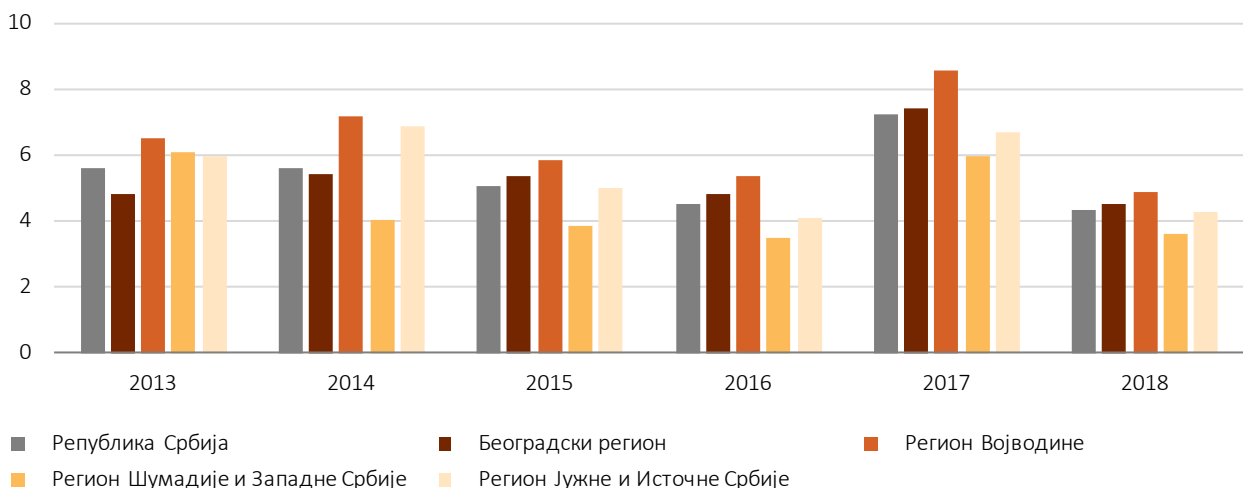

Графикон 2.2.4.3. Учешће региона у производњи кајсије (%)

Евидентне су значајне осцилације годишњих приноса кајсије по хектару. Принос по ha већи од просечног остварен је у Региону Војводине и у Београдском региону, а ови региони располажу доминантним делом површина под кајсијом. Истовремено, региони који располажу мањим делом површина под кајсијом, Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Јужне и Источне Србије, забележили су осцилирајући и углавном исподпросечан принос по хектару.

Графикон 2.2.4.4. Принос кајсије у Републици Србији и по регионима (t/ha)

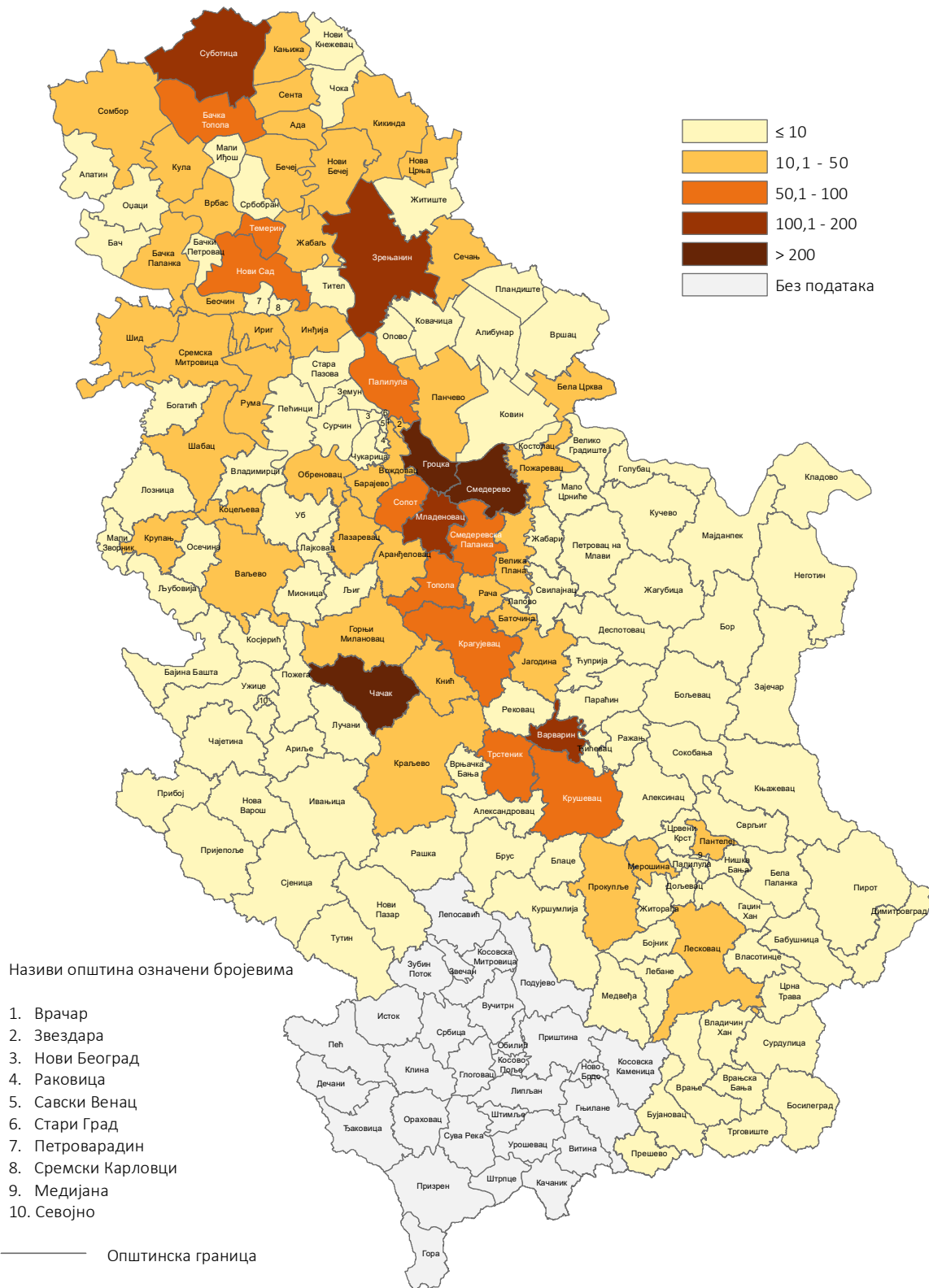
У Београдском региону површине под кајсијом су повећане са 2 311 ha (2013. године) на 2 489 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под кајсијом је 43,24% (2013. године) и 42,47% (2018. године). У овом региону је произведено 11 077 t кајсије 2013. године (или 36,96%). Производња ове воћне врсте у овом региону је у неким годинама већа, чак 17 927 t (2017. године), а 2018. године је 11 193 t. Принос кајсије у Београдском региону је углавном већи од просечног и креће се од 4,50 t/ha до 7,41 t/ha.

У Региону Војводине површине под кајсијом у посматраном периоду су повећане са 1 128 ha (2013. године) на 1 253 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 7 353 t кајсије (или 24,54%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом осцилира између 6 603 t (2016. године) и 10 694 t (2017. године). Принос кајсије у Региону Војводине у свим посматраним годинама је већи од просечног и креће се између 4,89 t/ha и 8,56 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије површине под кајсијом и у овом периоду су повећане са 1 287 ha (2013. године) на 1 400 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 7 836 t кајсије (или 26,15%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом смањује (већа је само у 2017. години и износи 8 121 t), а у 2018. години је 5 030 t. Међутим, принос кајсије у Региону Шумадије и Западне Србије у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 3,50 t/ha и 6,09 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије је најмањи део од укупних површина под кајсијом. Површине под кајсијом у овом региону у посматраном периоду такође су повећане са 618 ha (2013. године) на 718 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 3 702 t кајсије (или 12,35%), у 2018. години је 3 070 t, а учешће овог региона у укупној производњи кајсије је 12,08%. Принос кајсије у Региону Јужне и Источне Србије у посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 4,06 t/ha и 6,86 t/ha.

Карта 2.2.4.1. Површине под кајсијама у Републици Србији по општинама (ха)

2.2.5. Бресква

Бресква је воће које се користи у сировом стању, а погодна је и за прављење компота, сокова, џемова, као и за сушење. Захваљујући својој прилагодљивости, бресква заузима значајно место у светској производњи. Производи се много и због тога што су створене бројне сорте које се могу прилагодити различитим условима гајења. Нове сорте брескве стварају се релативно лакше и брже од других врста воћа, тако да је већина сорти брескве замењена новим, квалитетнијим. Тренутно у свету постоји око 2 500 сорти брескве.

Кина је највећи произвођач брескве у свету. Највећи обим производње брескве је у Европи, а највећи произвођачи су Италија, Грчка, Шпанија и Француска. Брескве се гаје углавном у

умереном појасу с два типа климе: континентална клима с падавинама у периоду мај-октобар и средоземна клима с влажним зимама и топлим и сувим летима. Парцеле с јужним или југозападним положајем у пролеће се брже загревају и на тај начин подстичу ранији почетак вегетације, што се може негативно одразити на приносе у случају честих пролећних мразева. На местима где су пролећни мразеви честа појава, избор северне стране представља најбоље решење. Кад је реч о предности, плодови који се гаје на теренима усмереним према западу сазревају неколико дана пре осталих, што омогућава постизање више цене на тржишту.

Бресква се у Републици Србији гаји на око 2,75% од укупних површина воћњака. У 2018. години под бресквом је 5 034 ha, произведено је 50 249 t брескве, а просечан принос је 9,98 t/ha. Од 2013. до 2018. године површине под бресквом су смањене са 5 474 t на 5 034 ha. Укупна производња брескве је смањена са 64 989 t (2013. године) на 50 249 t (2018. године). Такође, у посматраном периоду просечан принос брескве значајно осцилира, од 9,89 t/ha до 12,59 t/ha.

Табела 2.2.5.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи брескве по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ha	5 474	1 768	1 177	1 811	...	
		%	100,00	32,30	21,50	13,12	33,08	...
	Остварена производња	t	64 989	24 915	17 738	6 607	15 730	...
		%	100,00	38,34	27,29	10,17	24,20	...
	Просечан принос	t/ha	11,87	14,09	15,07	9,20	8,69	...
%		100,00	118,70	126,94	77,51	73,16	...	
2014	Површина	ha	5 379	1 713	1 171	691	1 804	...
		%	100,00	31,85	21,77	12,85	33,54	...
	Остварена производња	t	64 096	20 445	17 814	6 619	19 218	...
		%	100,00	31,90	27,79	10,33	29,98	...
	Просечан принос	t/ha	11,92	11,94	15,21	9,58	10,65	...
%		100,00	100,16	127,67	80,39	89,40	...	

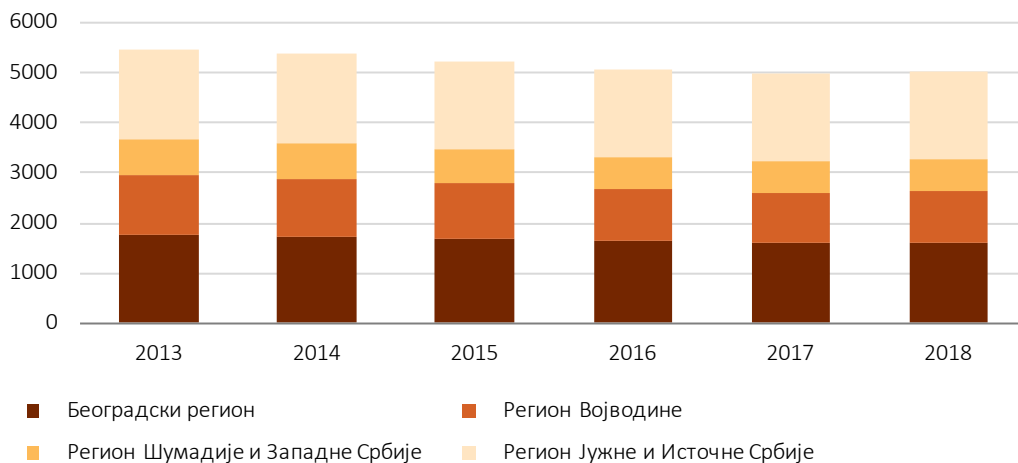
Фотографија: <https://rasadniksadnica.rs/proizvod/breskva-diksired/>

Табела 2.2.5.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи брескве по регионима, 2013–2018. (наставак)

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2015	Површина	ha	5 218	1 689	1 119	658	1 752	...
		%	100,00	32,37	21,44	12,61	33,58	...
	Остварена производња	t	65 684	21 413	17 290	6 456	20 526	...
		%	100,00	32,60	26,32	9,83	31,25	...
	Просечан принос	t/ha	12,59	12,68	15,45	9,81	11,72	...
		%	100,00	100,71	122,74	77,94	93,07	...
2016	Површина	ha	5043	1638	1035	633	1737	...
		%	100,00	32,48	20,52	12,55	34,44	...
	Остварена производња	t	56 709	19 204	13 752	6 065	17 688	...
		%	100,00	33,86	24,25	10,69	31,19	...
	Просечан принос	t/ha	11,25	11,72	13,29	9,58	10,18	...
		%	100,00	104,26	118,15	85,21	90,56	...
2017	Површина	ha	4 974	1 604	1 011	630	1 729	...
		%	100,00	32,25	20,33	12,67	34,76	...
	Остварена производња	t	54 585	18 491	12 999	5 834	17 261	...
		%	100,00	33,88	23,81	10,69	31,62	...
	Просечан принос	t/ha	10,97	11,53	12,86	9,26	9,98	...
		%	100,00	105,05	117,16	84,39	90,97	...
2018	Површина	ha	5 034	1 617	1 005	644	1 768	...
		%	100,00	32,12	19,96	12,79	35,12	...
	Остварена производња	t	50 249	16 935	11 800	5 223	16 292	...
		%	100,00	33,70	23,48	10,39	32,42	...
	Просечан принос	t/ha	9,98	10,47	11,74	8,11	9,22	...
		%	100,00	104,92	117,62	81,25	92,32	...

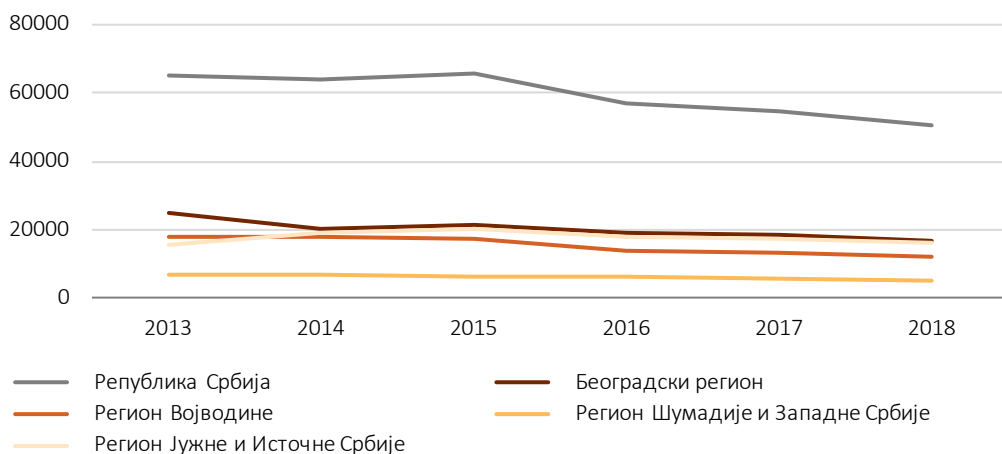
Површине под бресквом у посматраном периоду су смањене и у свим посматраним регионима. Од укупних површина под бресквом највећи део је у Региону Јужне и Источне Србије (око 35%) и у Београдском региону (око 33%). У Региону Војводине је око 20%, а у Региону Шумадије и Западне Србије око 12% од укупних површина под овом воћном врстом.

Графикон 2.2.5.1. Површине под бресквом у Републици Србији по регионима (ha)

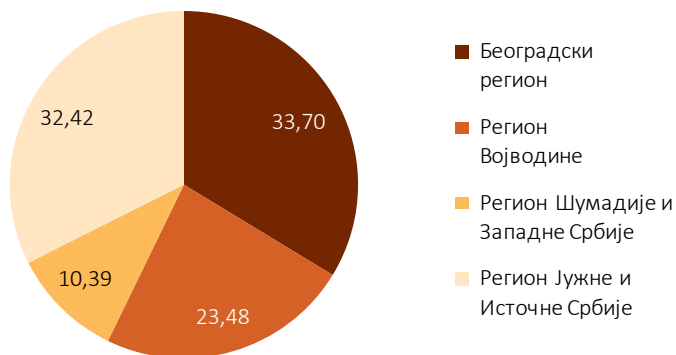

Производња брескве је од 2013. до 2018. године смањена и у скоро свим регионима, а евидентне су значајне осцилације у нивоу производње. Од укупне произведене количине брескве највећи део, преко 30%, произведен је у Београдском региону, око 30% је произведено у Региону Јужне и Источне Србије, око 25% у Региону Војводине, а око 10% у Региону Шумадије и Западне Србије.

Графикон 2.2.5.2. Производња брескве у Републици Србији и по регионима (t)

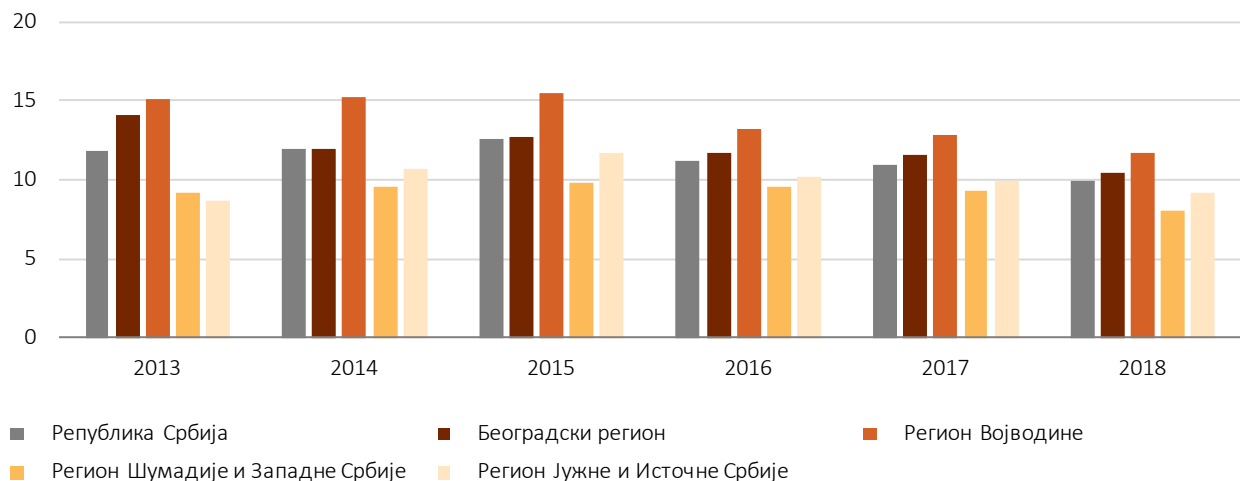

Графикон 2.2.5.3. Учешће региона у производњи брескве (%)

Постоје значајне осцилације годишње производње и приноса брескве по хектару. Принос по хектару већи од просечног остварен је у Београдском региону и Региону Војводине, који располажу половином површина под бресквом.

Графикон 2.2.5.3. Принос брескве у Републици Србији и по регионима (t/ha)

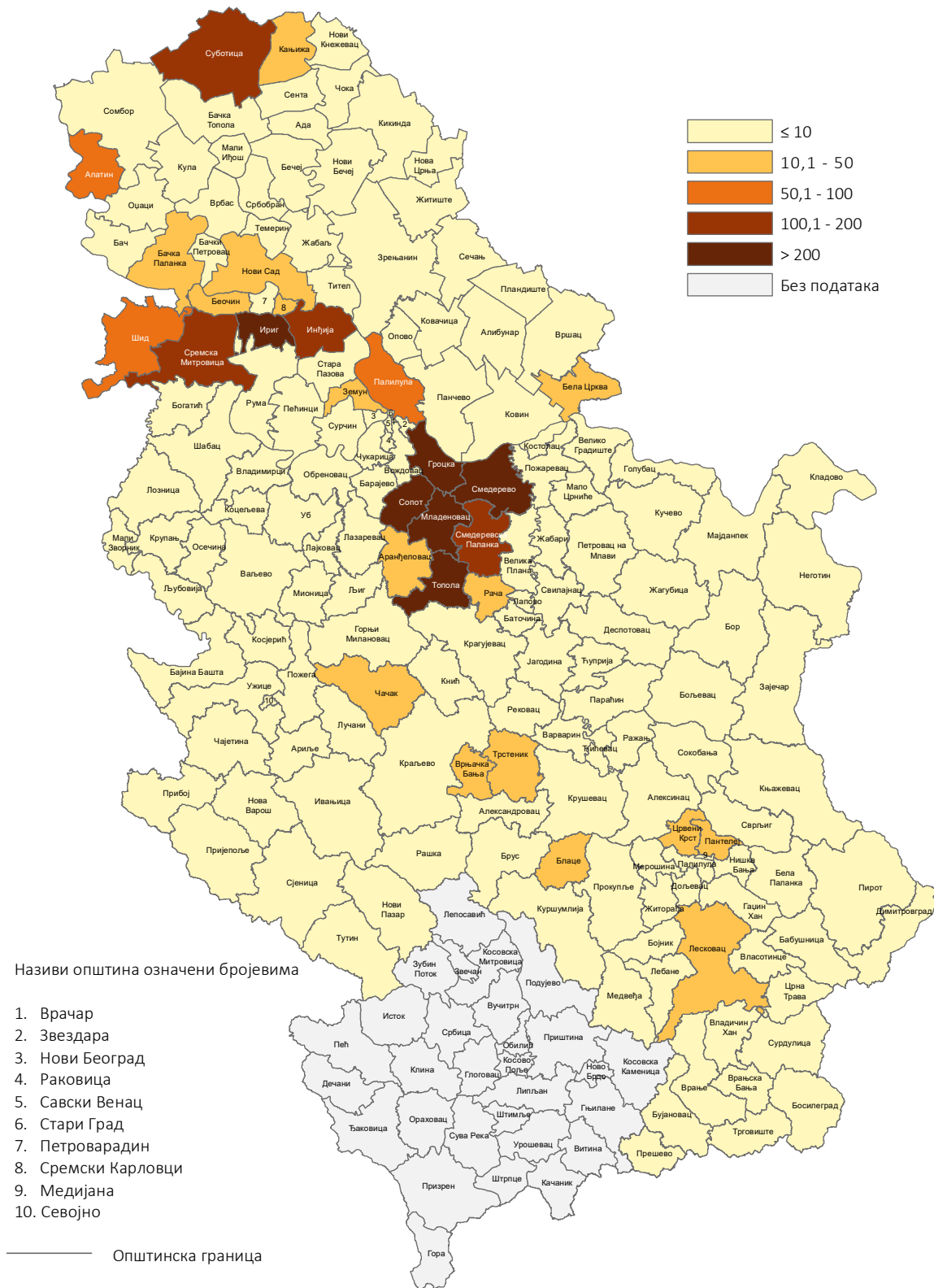
У Београдском региону површине под бресквом су смањене са 1 768 ha (2013. године) на 1 617 ha (2018. године), а учешће у укупној површини под бресквом је 32,12%. У овом региону је произведено чак 24 915 t брескве 2013. године (или 38,34%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом значајно смањује, а 2018. године је произведено 16 935 t брескве (или 33,70%). Принос брескве у Београдском региону у свим посматраним годинама је већи од просечног и креће се између 10,47 t/ha и 14,09 t/ha.

У Региону Војводине површине под бресквом у посматраном периоду су смањене са 1 177 ha (2013. године) на 1 005 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 17 738 t брескве (или 27,29%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом је све мања, а у 2018. години је 11 800 t (или 23,48%). Принос брескве у Региону Војводине у посматраним годинама је већи од просечног и креће се између 11,74 t/ha и 15,45 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије површине под бресквом у посматраном периоду су смањене са 718 ha (2013. године) на 644 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 6 607 t брескве (или 10,17%). Производња ове воћне врсте у овом региону је све мања, а у 2018. години је 5 223 t (или 10,39%). Међутим, принос брескве у свим посматраним годинама је мањи од просечног и креће се између 8,11 t/ha и 9,81 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије површине под бресквом у посматраном периоду су смањене са 1 811 ha (2013. године) на 1 768 ha (2018. године). У овом региону је произведено 15 730 t брескве 2013. године (или 24,20%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом осцилира, а у 2018. години је 16 292 t (или 32,42%). Принос брескве у Региону Јужне и Источне Србије у посматраним годинама осцилира око просечног и креће се између 8,69 t/ha и 11,72 t/ha.

Карта 2.2.5.1. Површине под бресквом у Републици Србији по општинама (ха)

2.2.6. Нектарина

Нектарина је подврста брескве. Разликују се од брескве по глатким плодовима. Прве сорте нектарине су биле мале и светлих боја, скоро зелене, и изгледале су као да нису сазреле. Данас се укрштањем различитих сорти добијају нектарине величине брескве, црвене боје и слатког укуса. Назив потиче од грчког бога Нектара, а сок од овог воћа је називан и „пиће богова“. Саме или у комбинацији с другим воћем, нектарине су погодне за припрему компота, мармелада, пекмеца и џемова.

Саднице нектарина су листопадно-дрвенасте биљке које потичу из Кине. Највећи произвођач нектарина је управо Кина, а у Европи то су Шпанија, Француска, Грчка и Италија. Нектарине дозревају у јулу или августу, зависно од сорте. Разликују се по боји меса, па тако постоје жуте, беле и црвене сорте. Род је редован и по правилу обилан. Будући да на домаћем

тржишту недостаје овог воћа, све наведене особине чине ову воћку привлачном за комерцијални узгој. Нектарина је доста заступљена и код нас, како у исхрани тако и у производњи.

Нектарина се у Републици Србији гаји на свега око 1,11% од укупних површина воћњака. У 2018. години под нектарином је 2 034 ha, произведено је 23 407 t нектарине, а просечан принос је 11,51 t/ha. Од 2013. до 2018. године површине под нектарином су смањене са 2 387 ha на 2 034 ha. Укупна производња нектарине је смањена са 29 303 t у 2013. години, на 23 407 t у 2018. години. У посматраном периоду просечан принос нектарине је око 12 t/ha.

Табела 2.2.6.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи нектарине по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ha	2 387	881	408	503	595	...
		%	100,00	36,91	17,09	21,07	24,93	...
	Остварена производња	t	29 303	9 754	7 684	5 370	6 494	...
		%	100,00	33,29	26,22	18,33	22,16	...
	Просечан принос	t/ha	12,28	11,07	18,83	10,68	10,92	...
%		100,00	90,19	153,42	86,96	88,91	...	
2014	Површина	ha	2 321	853	398	489	581	...
		%	100,00	36,75	17,15	21,07	25,03	...
	Остварена производња	t	29 091	9 766	7 602	5 303	6 421	...
		%	100,00	33,57	26,13	18,23	22,07	...
	Просечан принос	t/ha	12,53	11,45	19,10	10,85	11,01	...
%		100,00	91,34	152,39	86,52	88,17	...	

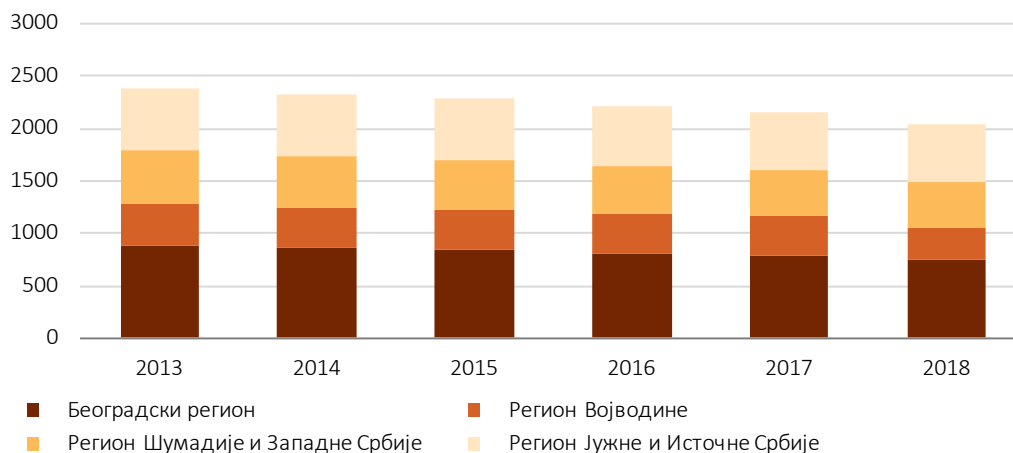
Фотографија: <https://www.savjetnica.com/uzgoj-nektarine/>

Табела 2.2.6.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи нектарине по регионима, 2013–2018. (наставак)

			Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ		
				Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2015	Површина	ha	2 283	835	389	479	580	...
		%	100,00	36,57	17,04	20,98	25,41	...
	Остварена производња	t	32 435	10 772	8 185	5 953	7 524	...
		%	100,00	33,21	25,24	18,35	23,20	...
	Просечан принос	t/ha	14,21	12,91	21,04	12,43	12,97	...
		%	100,00	90,81	148,10	87,49	91,31	...
2016	Површина	ha	2 201	802	391	448	560	...
		%	100,00	36,44	17,76	20,35	25,44	...
	Остварена производња	t	26 086	9 098	5 979	4 775	6 234	...
		%	100,00	34,88	22,92	18,30	23,90	...
	Просечан принос	t/ha	11,85	11,35	15,29	10,66	11,13	...
		%	100,00	95,72	129,02	89,92	93,93	...
2017	Површина	ha	2 158	788	386	436	548	...
		%	100,00	36,52	17,89	20,20	25,39	...
	Остварена производња	t	25 993	9 040	6 159	4 602	6 192	...
		%	100,00	34,78	23,69	17,70	23,82	...
	Просечан принос	t/ha	12,05	11,47	15,96	10,56	11,30	...
		%	100,00	95,24	132,46	87,64	93,81	...
2018	Површина	ha	2 034	749	310	425	550	...
		%	100,00	36,82	15,24	20,89	27,04	...
	Остварена производња	t	23 407	8 839	4 246	4 257	6 065	...
		%	100,00	37,76	18,14	18,19	25,91	...
	Просечан принос	t/ha	11,51	11,80	13,70	10,02	11,03	...
		%	100,00	102,55	119,02	87,04	95,82	...

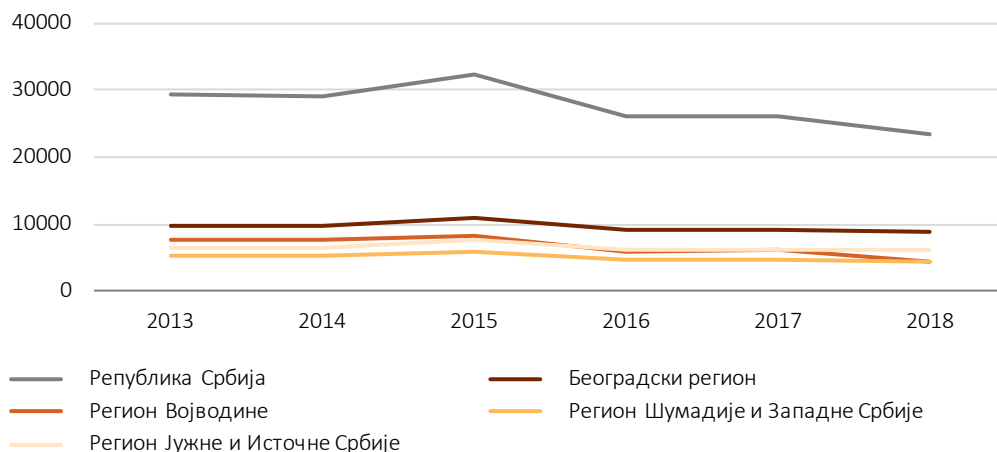
Површине под нектарином у посматраном периоду су смањене и у свим посматраним регионима. Од укупних површина под нектарином највећи део је у Београдском региону (око 36%) и у Региону Јужне и Источне Србије (око 25%), у Региону Шумадије и Западне Србије износи око 20%, а најмањи део је у Региону Војводине (око 17%).

Графикон 2.2.6.1. Површине под нектарином у Републици Србији по регионима (ha)

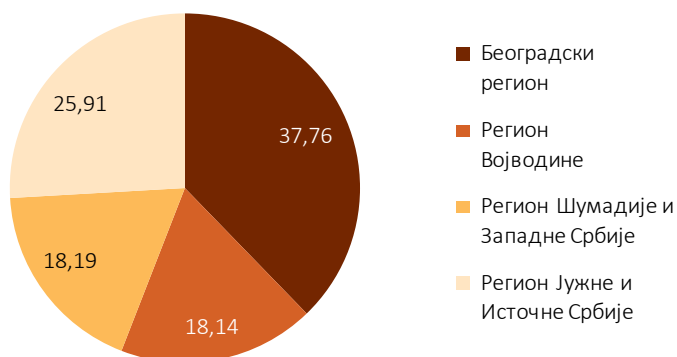

Годишња производња нектарине је знатно мања и у свим регионима у периоду 2013–2018. године. Од укупне произведене количине нектарине највећи део (скоро 35%) произведен је у Београдском региону, у Региону Јужне и Источне Србије произведено је око 23%, у Региону Војводине око 20%, а у Региону Шумадије и Западне Србије око 18%.

Графикон 2.2.6.2. Производња нектарине у Републици Србији и по регионима (t)

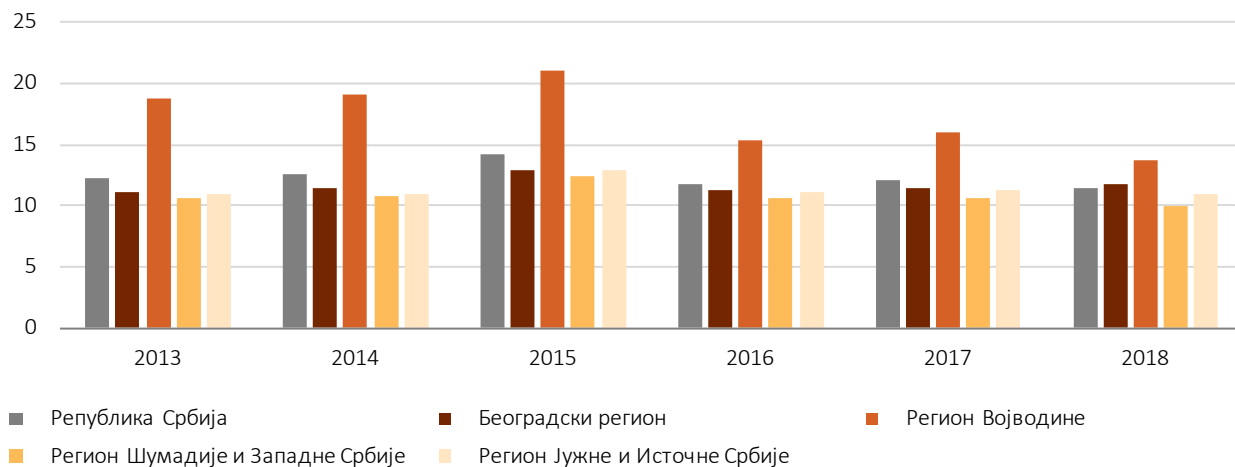

Графикон 2.2.6.3. Учешће региона у производњи нектарине (%)

Постоје значајне осцилације годишњих приноса нектарине по хектару. Принос по хектару значајно већи од просечног остварен је у Региону Војводине. У осталим регионима остварен је исподпросечан принос по хектару.

Графикон 2.2.6.4. Принос нектарине у Републици Србији и по регионима (t/ha)

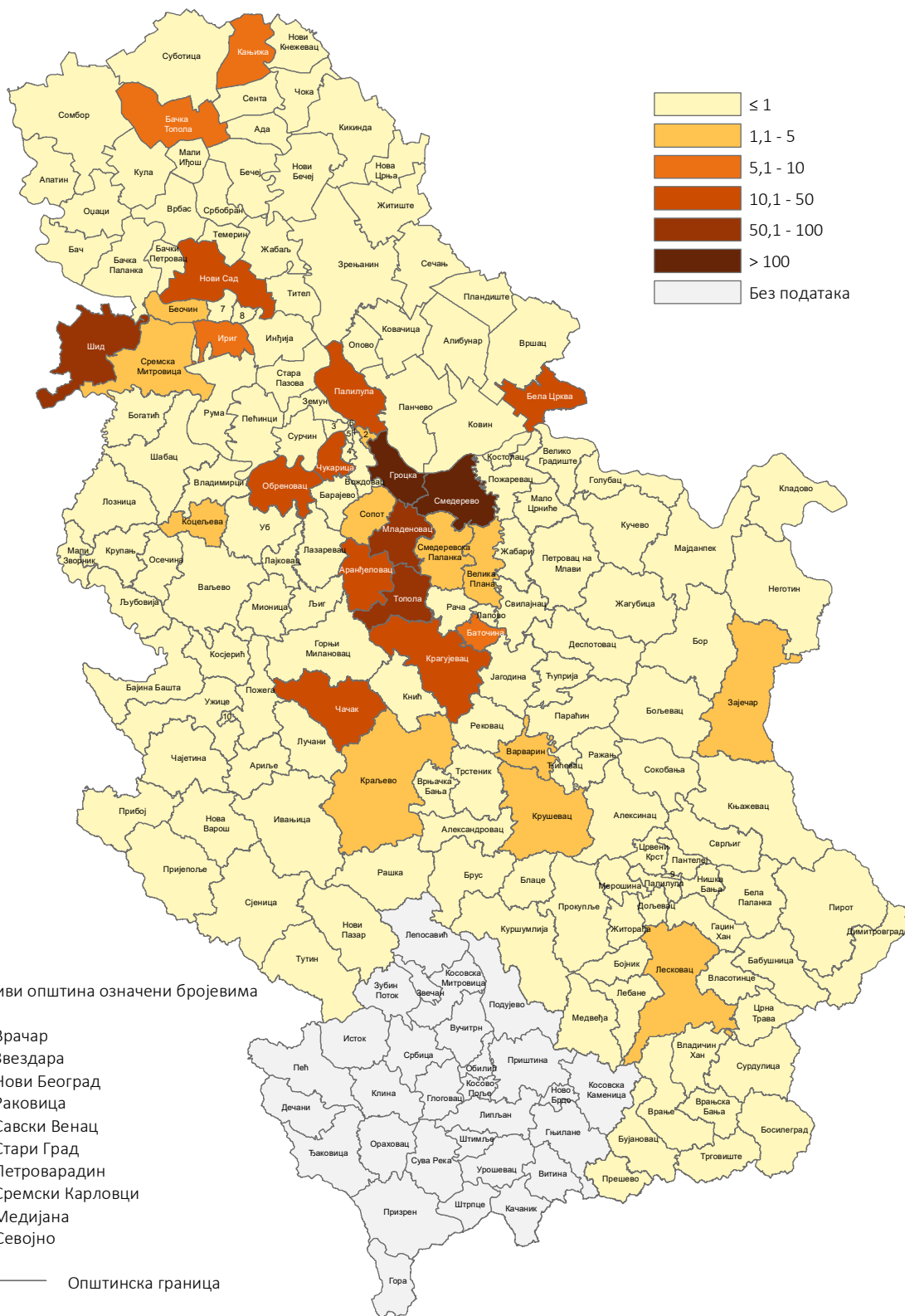
У Београдском региону површине под нектарином су смањене са 881 ha у 2013. години на 749 ha у 2018. години. У овом региону је 2013. године произведено 9 754 t нектарине (или 33,29%). Производња ове воћне врсте у овом региону 2015. године износила је 10 772 t (или 33,21%), а 2018. године 8 839 t (или 37,76%). Принос нектарине у Београдском региону у свим посматраним годинама приближно је једнак просечном и креће се од 11,07 t/ha до 12,91 t/ha.

У Региону Војводине површине под нектарином у посматраном периоду су смањене са 408 ha (2013. године) на 310 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 7 684 t нектарине (или 26,22%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом се креће од 4 246 t у 2018. години до 8 185 t у 2015. години. Принос нектарине у Региону Војводине у свим посматраним годинама је већи од просечног, значајно осцилира, а креће се између 13,70 t/ha и 21,04 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије површине под нектарином у посматраном периоду су смањене са 503 ha (2013. године) на 425 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 5 370 t нектарине (или 18,33%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом осцилира од 5 953 t (2015. године) до 4 246 (2018. године). Принос нектарине у Региону Шумадије и Западне Србије у свим посматраним годинама мањи је од просечног и креће се између 10,02 t/ha и 12,43 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије површине под нектарином у посматраном периоду такође су смањене са 595 ha (2013. године) на 550 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 6 494 t нектарине (или 22,16%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом осцилира од 7 524 t (2015. године) до 6 065 t (2018. године). Принос нектарине у Региону Јужне и Источне Србије у свим посматраним годинама мањи је од просечног и креће се између 10,92 t/h и 12,97 t/ha.

Карта 2.2.6.1. Површине под нектарином у Републици Србији по општинама (ха)

2.3. Језграсте воћне врсте

У групу језграстог воћа улази воће са тврдом љуском око језгра: лешник, орах, пистација, бадем, кестен. Главна карактеристика овог воћа је у ниском садржају воде. Спада у ред високо калоричног воћа, веома богатог мастима, протеинима, угљеним хидратима, минералним материјама и витаминима. Спада у веома хранљиве намирнице које имају вишеструку улогу за здравље људи. Поред велике биолошке вредности, језгарсто воће не садржи остатке пестицида, јер је заштићено љуском. Језгра овог воћа су веома укусна и користимо их у сировом и у прерађеном облику. Велика примена им је у кондиторској индустрији, пекарству и посластичарству.

2.3.1. Орах

Орах је род листопадног дрвета, које може бити високо 10-40 m, са листовима дугим 2-9 cm. Орах је веома цењен на нашим просторима, користи се често у исхрани, а многи га гаје због високе цене, јер се продајом може остварити значајна зарада. Орах је веома захвална воћка за узгој, јер не захтева нарочите услове. Ипак, највише му пријају виноградарске регије. Засаде ораха треба формирати на сунчаним местима. Миленијумима је укрштањем добијена 21 врста ораха. Неке врсте су унапређене толико да стабло почиње да рађа убрзо после сађења, плодови су крупнији, а љуска тања и лакша за ломљење. Поред тога, орах је веома хранљива намирница. Плод ове биљке сматра се једном од најстаријих хранљивих намирница, јер је растао као дивља биљка у виду орахових шума. Не зна се његово тачно порекло, али

сматра се да потиче из Азије.

Највећа распрострањеност ораха је на простору од Хималаја до Сибира. Данас је Кина највећи произвођач ораха, а у Европи се највише гаји у Француској, Италији и Грчкој. У Србији се гаји углавном у свим крајевима, највише у долинама река. Значајни центри гајења ораха у Србији су: Подриње, Поморавље, Подунавље, Тимочка крајина и падине Фрушке горе.

Орах се у Републици Србији гаји на око 1,53% од укупних површина воћњака. У 2018. години под орахом је 2 798 ha, произведено је 9 272 t ораха, а просечан принос је 3,31 t/ha. Од 2013. до 2018. године површине под орахом су значајно смањене – са 4 426 ha на 2 798 ha. Укупна производња ораха је смањена са 19 058 t у 2013. години на 9 272 t у 2018. години). У посматраном периоду просечан принос ораха је око 4 t/ha.

Табела 2.3.1.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи ораха по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ha	4 426	506	702	2 419	799	...
		%	100,00	11,43	15,86	54,65	18,05	...
	Остварена производња	t	19 058	3 318	4 942	6 969	3 829	...
		%	100,00	17,41	25,93	36,57	20,09	...
	Просечан принос	t/ha	4,31	6,56	7,04	2,88	4,79	...
		%	100,00	152,28	163,52	66,91	111,29	...

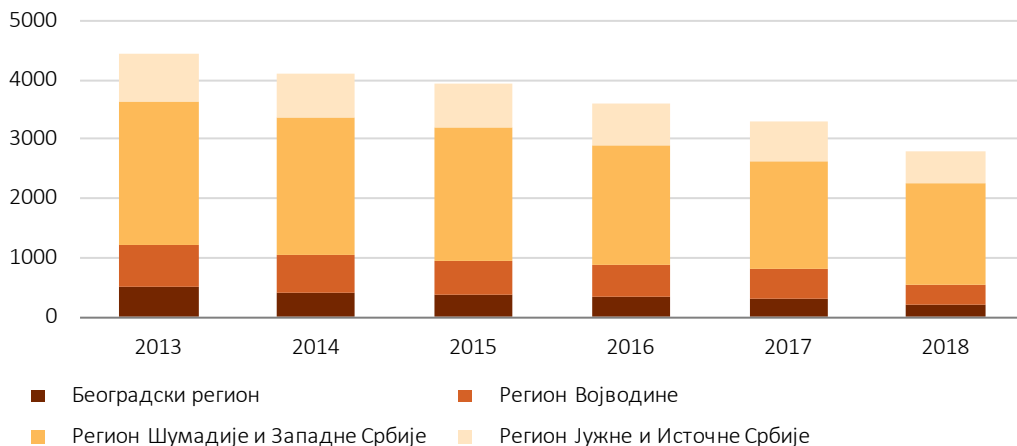
Фотографија: <http://web-tribune.com/zdravlje/evo-sta-sve-list-mladog-oraha-ljuska-i-nezreli-plod-moze-leciti>

Табела 2.3.1.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи ораха по регионима, 2013–2018. (наставак)

			Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ		
				Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2014	Површина	ha	4 108	411	642	2301	754	...
		%	100,00	10,00	15,63	56,01	18,35	...
	Остварена производња	t	16 198	2 582	4 277	5 808	3 531	...
		%	100,00	15,94	26,40	35,86	21,80	...
	Просечан принос	t/ha	3,94	6,28	6,66	2,52	4,68	...
		%	100,00	159,35	168,96	64,01	118,77	...
2015	Површина	ha	3 935	367	576	2 263	729	...
		%	100,00	9,33	14,64	57,51	18,53	...
	Остварена производња	t	16 637	2 328	4 128	6 649	3 533	...
		%	100,00	13,99	24,81	39,97	21,24	...
	Просечан принос	t/ha	4,23	6,34	7,17	2,94	4,85	...
		%	100,00	150,00	169,51	69,49	114,62	...
2016	Површина	ha	3 583	332	544	2 003	704	...
		%	100,00	9,27	15,18	55,90	19,65	...
	Остварена производња	t	13 630	2 026	3 571	4 823	3 210	...
		%	100,00	14,86	26,20	35,39	23,55	...
	Просечан принос	t/ha	3,80	6,10	6,57	2,41	4,56	...
		%	100,00	160,38	172,58	63,30	119,85	...
2017	Површина	ha	3 307	306	493	1 829	679	...
		%	100,00	9,25	14,91	55,31	20,53	...
	Остварена производња	t	12 276	1 750	3 262	4 410	2 854	...
		%	100,00	14,26	26,57	35,92	23,25	...
	Просечан принос	t/ha	3,71	5,72	6,62	2,41	4,20	...
		%	100,00	154,04	178,26	64,95	113,23	...
2018	Површина	ha	2 798	202	336	1 713	547	...
		%	100,00	7,22	12,01	61,22	19,55	...
	Остварена производња	t	9 272	1 034	1 987	4 005	2 246	...
		%	100,00	11,15	21,43	43,19	24,22	...
	Просечан принос	t/ha	3,31	5,12	5,91	2,34	4,11	...
		%	100,00	154,44	178,46	70,55	123,96	...

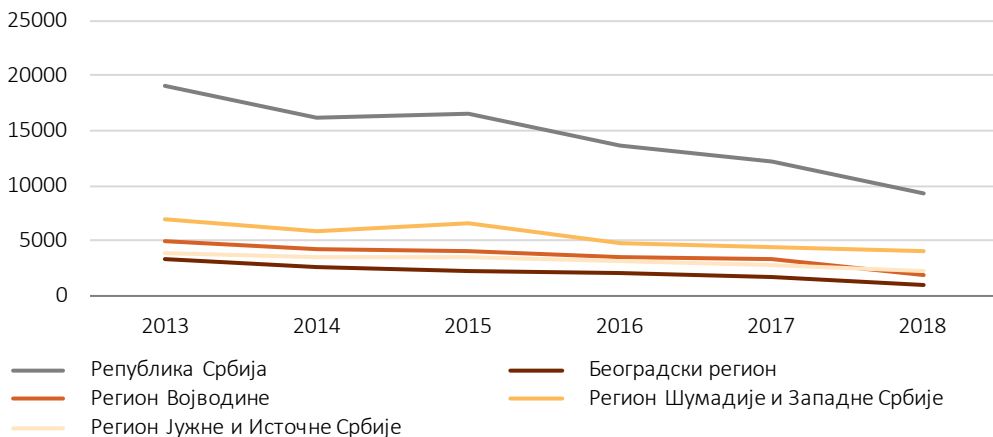
Површине под орахом у посматраном периоду су значајно смањене и у свим посматраним регионима. Од укупних површина под орахом највећи део је у Региону Шумадије и Западне Србије (преко 55%), у Региону Јужне и Источне Србије је око 20%, у Региону Војводине око 15%, а у Београдском региону свега 10%.

Графикон 2.3.1.1. Површине под орахом у Републици Србији по регионима (ha)

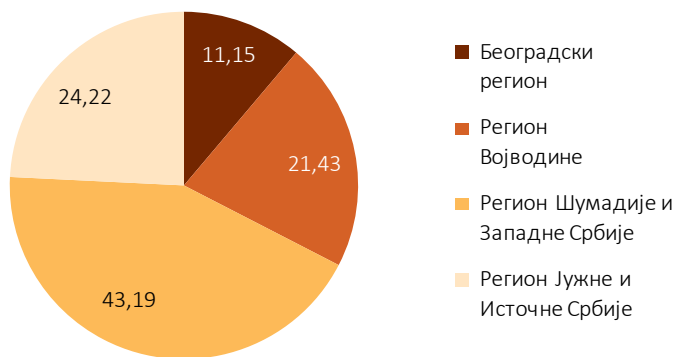

Производња ораха је значајно мања и у свим регионима у посматраном периоду. Од укупне количине ораха највећи део произведен је у Региону Шумадије и Западне Србије (око 37%), у Региону Војводине око 25%, у Региону Јужне и Источне Србије око 22%, а у Београдском региону око 15%.

Графикон 2.3.1.2. Производња ораха у Републици Србији и по регионима (t)

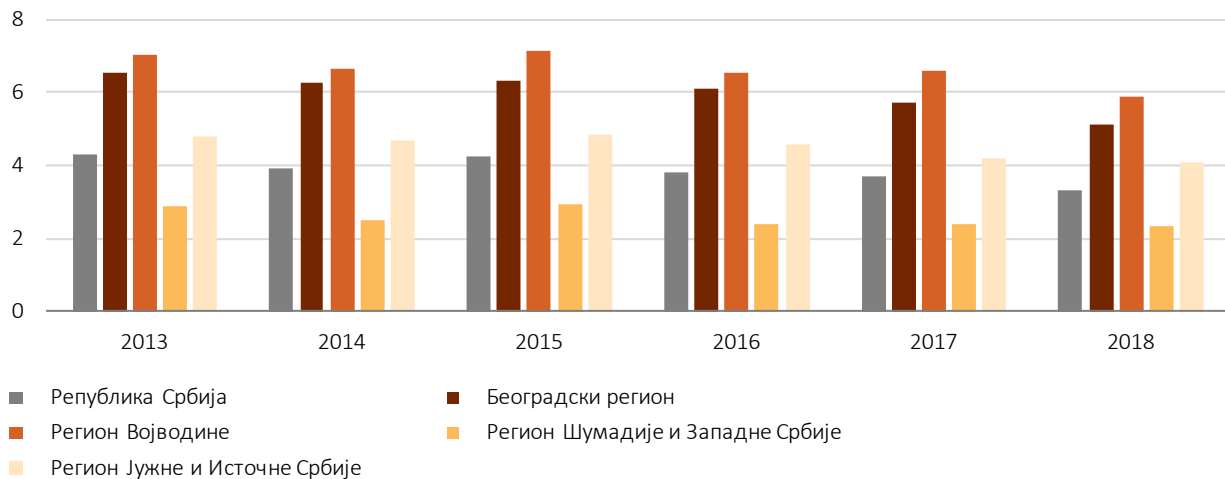

Графикон 2.3.1.3. Учешће региона у производњи ораха (%)

Постоје значајне разлике у годишњим приносима ораха по хектару по посматраним регионима у посматраном периоду. Принос по хектару значајно већи од просечног остварен је у Региону Војводине и у Београдском региону, где је око једне четвртине укупних површина под орахом. У Региону Шумадије и Западне Србије је преко 50% од укупних површина под орахом, а принос је испод просека.

Графикон 2.3.1.4. Принос ораха у Републици Србији и по регионима (t/ha)

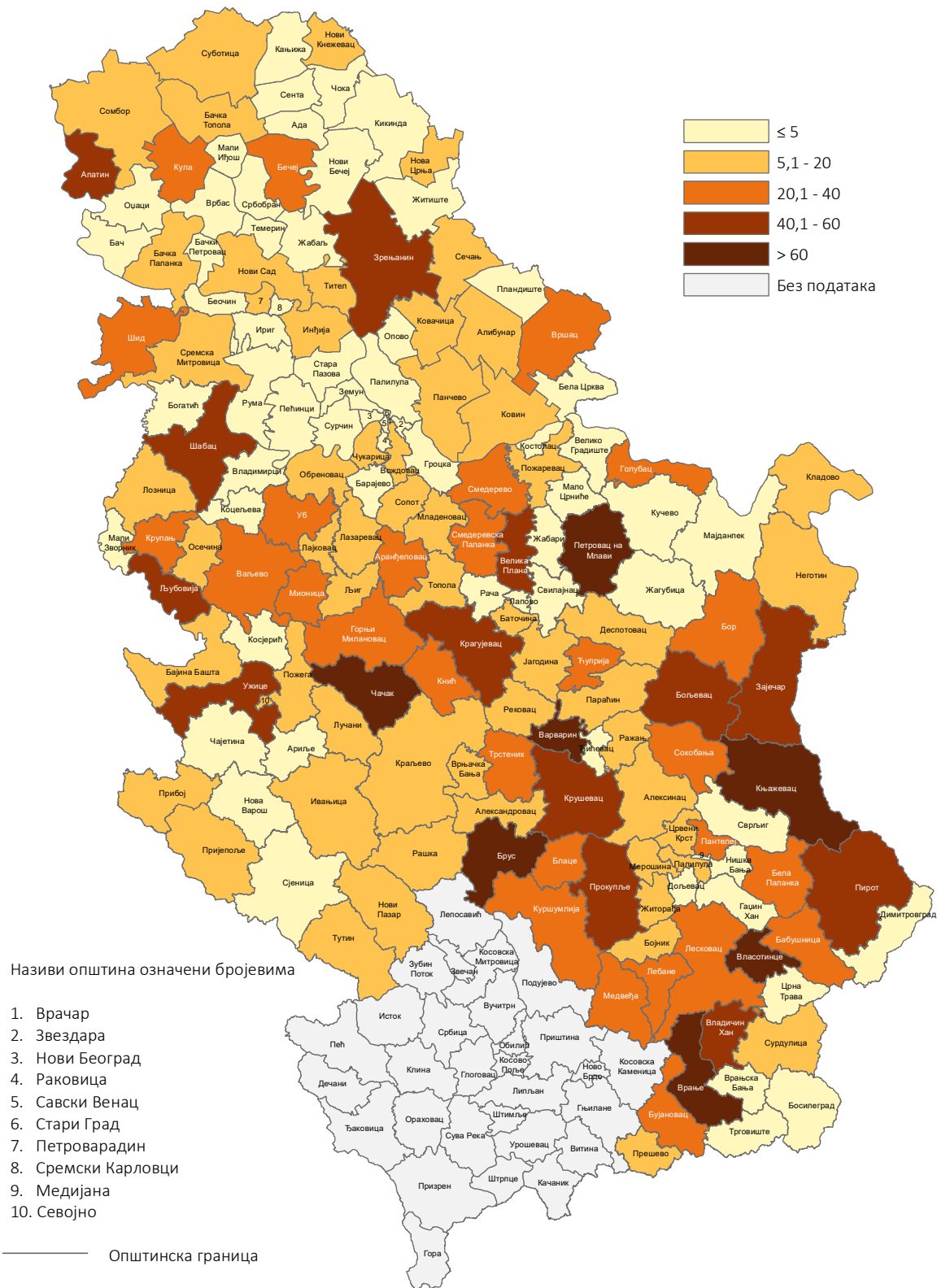
У Београдском региону површине под орахом у посматраном периоду су драстично смањене, са 506 ha у 2013. години на 202 ha у 2018. години. У овом региону је 2013. произведено 33 318 t ораха (или 17,41%). Производња ове воћне врсте у овом региону се значајно смањује у свим посматраним годинама, а 2018. године она износи свега 1 034 t (или 11,15%). Принос ораха у Београдском региону у свим посматраним годинама је знатно већи од просечног и креће се од 5,12 t/ha до 6,56 t/ha.

У Региону Војводине површине под орахом у посматраном периоду су значајно смањене – са 702 ha (2013. године) на 336 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 4 942 t ораха (или 25,93%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом значајно опада и у 2018. години износи свега 1 987 t (или 21,43%). Принос ораха у Региону Војводине у свим посматраним годинама је значајно већи од просечног и креће се између 5,91 t/ha и 7,17 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије површине под орахом и у овом периоду су смањене са 2 419 ha (2013. године) на 1 713 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 6 969 t ораха (или 36,57%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом битно смањује, а 2018. године она износи 4 005 t (или 43,19%). Принос ораха у Региону Шумадије и Западне Србије у свим посматраним годинама је знатно мањи од просечног и креће се између 2,34 t/ha и 2,94 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије површине под орахом у овом региону у посматраном периоду такође су смањене са 799 ha (2013. године) на 547 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 3 829 t ораха (или 20,09%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом се смањује и у 2018. години износи 2 246 t/ha (24,22%). Принос ораха у Региону Јужне и Источне Србије у свим посматраним годинама је нешто мањи од просечног и креће се између 4,11 t/ha и 4,85 t/ha.

Карта 2.3.1.1. Површине под орахом у Републици Србији по општинама (ha)

2.3.2. Лешник

Леска је разгранат жбун или мање дрво, просечне висине 3-8 метара. Леска се, осим као пољопривредна култура, гаји и као декоративна врста, захваљујући густој круни коју чине крупни заобљени и дугуљасти листови. Леска даје укусне плодове, а и само дрво може имати разне намене. Може се садити појединачно или у групама, а погодна је и за живе ограде. Успева на плодним и растреситим подручјима. Плод леске је лешник.

Лешник спада у групу језграстог воћа, а његово узгајање датира још из периода старих Римљана. Лешник може бити једноставан за гајење ако се испоштује целокупан процес производње. Верује се да води порекло из Мале Азије. Значајна је економска, али и декоративна врста и има широку употребу. Највећи светски произвођачи су Турска, Италија, Шпанија и Грчка. Италија је водећи произвођач лешника у Европи, а Србија, да би подмирила своје потребе, увози значајне количине плода лешника.

Лешник се у Републици Србији гаји на око 2,4% од укупних површина воћњака. У 2018. години под лешником је 4 363 ха, произведено је 5 428 t лешника, а просечан принос износи 1,24 t/ха. Од 2013. до 2018. године површине под лешником су значајно повећане – са 2 369 ха на 4 363 ха. Укупна производња лешника се знатно повећала – са 3 366 t у 2013. години на 5 428 t у 2018. години. У посматраном периоду, просечан принос лешника је око 1,3 t/ха.

Табела 2.3.2.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи лешника по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ха	2 369	408	884	663	414	...
		%	100,00	17,22	37,32	27,99	17,48	...
	Остварена производња	t	3 366	595	1 145	955	671	...
		%	100,00	17,68	34,02	28,37	19,93	...
	Просечан принос	t/ха	1,42	1,46	1,30	1,44	1,62	...
%		100,00	102,60	91,20	101,41	114,00	...	
2014	Површина	ха	2 521	453	901	713	454	...
		%	100,00	17,97	35,74	28,28	18,01	...
	Остварена производња	t	3 343	635	1 031	976	701	...
		%	100,00	18,99	30,84	29,20	20,97	...
	Просечан принос	t/ха	1,33	1,40	1,14	1,37	1,55	...
%		100,00	105,66	86,27	103,24	116,52	...	

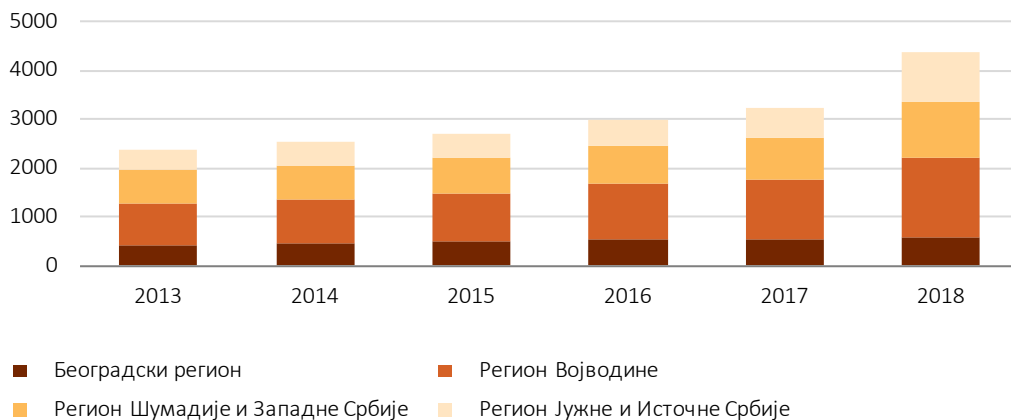
Фотографија: <https://www.agromedia.rs/agro-teme/vocarstvo/zelite-da-se-bavite-proizvodnjom-lesnika-saznajte-sve-o-tome>

Табела 2.3.2.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи лешника по регионима, 2013–2018. (наставак)

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2015	Површина	ha	2 701	497	976	742	486	...
		%	100,00	18,40	36,13	27,47	17,99	...
	Остварена производња	t	4 151	776	1 358	1 166	851	...
		%	100,00	18,69	32,72	28,09	20,50	...
	Просечан принос	t/ha	1,47	1,56	1,39	1,57	1,75	...
		%	100,00	101,63	90,50	102,21	113,99	...
2016	Површина	ha	2 982	556	1 136	783	507	...
		%	100,00	18,65	38,10	26,26	17,00	...
	Остварена производња	t	4 142	818	1 826	818	679	...
		%	100,00	19,75	44,08	19,75	16,39	...
	Просечан принос	t/ha	1,39	1,47	1,61	1,18	1,34	...
		%	100,00	105,98	115,77	85,17	96,40	...
2017	Површина	ha	3 218	532	1 238	853	595	...
		%	100,00	16,53	38,47	26,51	18,49	...
	Остварена производња	t	4 196	737	1 815	934	710	...
		%	100,00	17,56	43,26	22,26	16,92	...
	Просечан принос	t/ha	1,30	1,39	1,47	1,09	1,19	...
		%	100,00	106,29	112,42	83,90	91,56	...
2018	Површина	ha	4 363	588	1 629	1 142	1 004	...
		%	100,00	13,48	37,34	26,17	23,01	...
	Остварена производња	t	5 428	764	2 284	1 213	1 166	...
		%	100,00	14,08	42,08	22,35	21,48	...
	Просечан принос	t/ha	1,24	1,30	1,40	1,06	1,16	...
		%	100,00	104,50	112,70	85,37	93,41	...

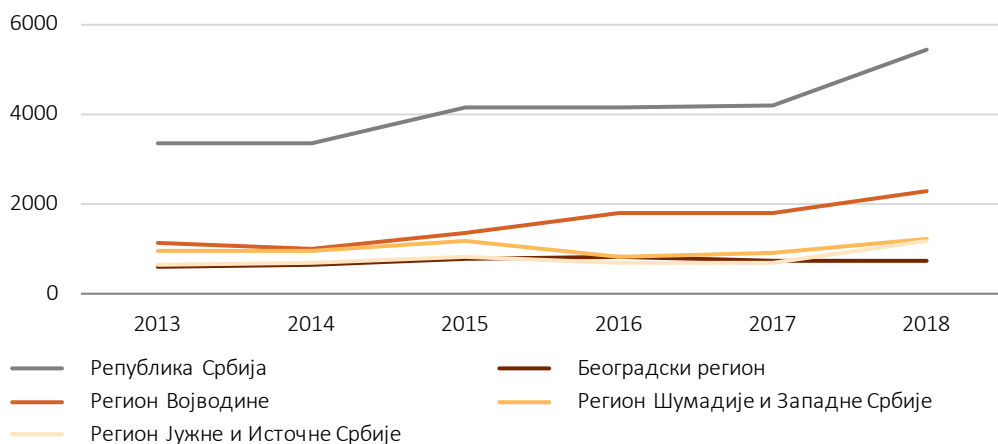
Површине под лешником у посматраном периоду битно су повећане и у свим посматраним регионима. Од укупних површина под лешником највећи део је у Региону Војводине (око 37%), у Региону Шумадије и Западне Србије је око 27%, у Региону Јужне и Источне Србије је око 20%, а најмање у Београдском региону, око 16%.

Графикон 2.3.2.1. Површине под лешником у Републици Србији по регионима (ha)

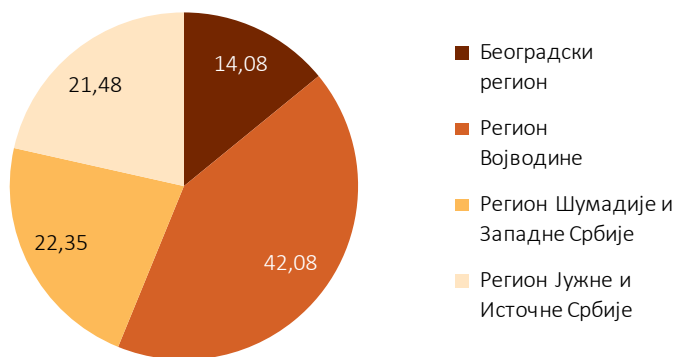

Производња лешника је значајно већа и у свим регионима у периоду 2013–2018. године. Од укупне произведене количине лешника највећи део, око 40%, произведен је у Региону Војводине, у Региону Шумадије и Западне Србије произведено је око 25%, у Региону Јужне и Источне Србије око 20%, а у Београдском региону око 15%.

Графикон 2.3.2.2. Производња лешника у Републици Србији и по регионима (t)

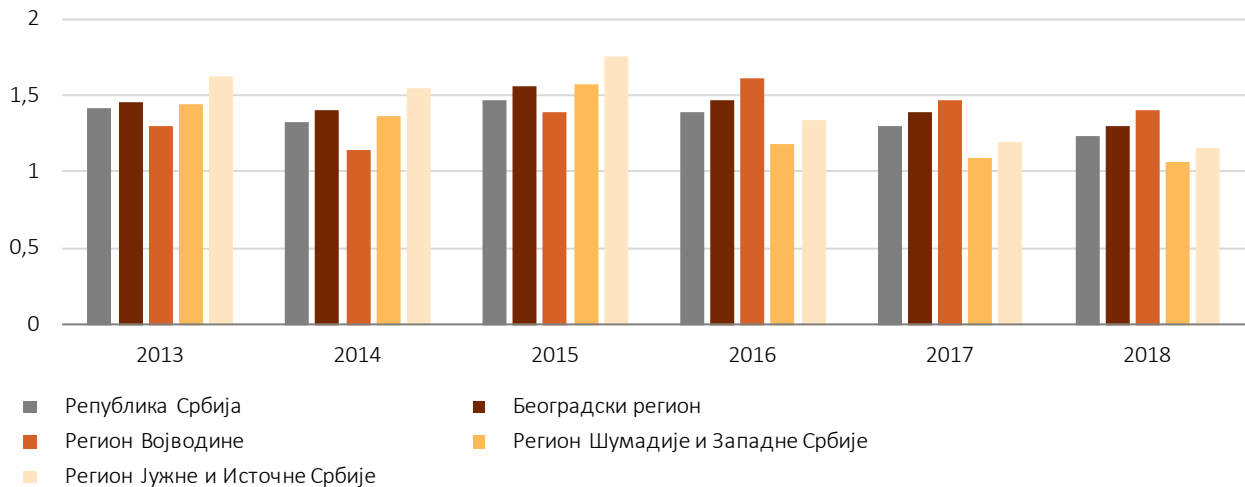

Графикон 2.3.2.3. Учешће региона у производњи лешника (%)

Просечан принос лешника у посматраном периоду у Републици Србији креће се између 1,42 t/ha (2013. године) и 1,24 t/ha у 2018. години. Постоје значајне разлике годишњих приноса лешника по хектару по посматраним регионима и по годинама. Принос по хектару већи од просечног остварен је у последње три године у Региону Војводине, а у прве три посматране године у Региону Јужне и Источне Србије, што је значајно и има за резултат да се у ова два региона производи око 60% од укупно произведене количине лешника.

Графикон 2.3.2.4. Принос лешника у Републици Србији и по регионима (t/ha)

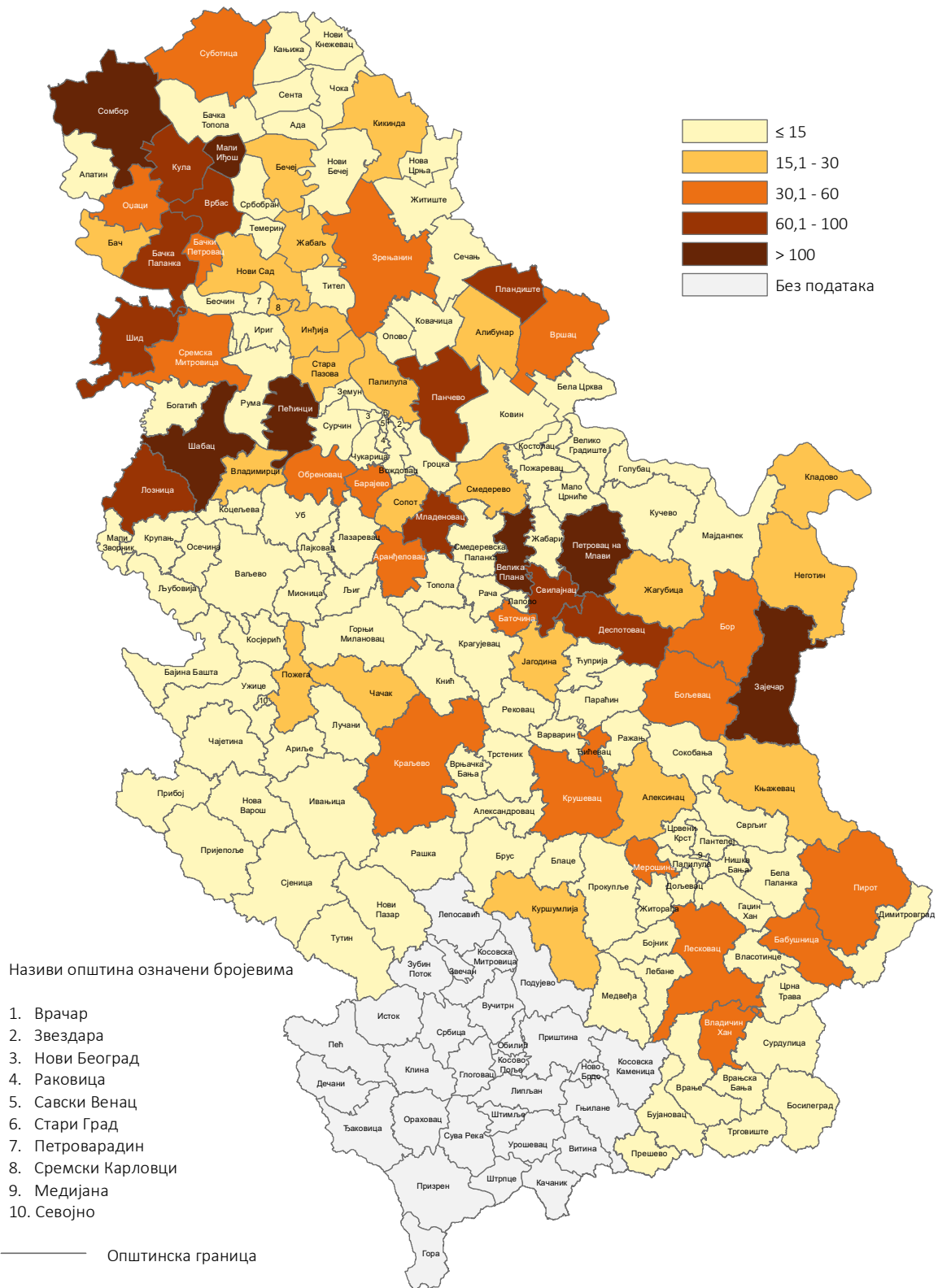
У Београдском региону површине под лешником у посматраном периоду су повећане са 408 ha у 2013. години на 588 ha у 2018. години. У овом региону је 2013. године произведено 595 t лешника (или 17,68%). Производња ове воћне врсте у овом региону се повећава у свим посматраним годинама, а 2018. године износи 588 t (или 13,48%). Принос лешника у Београдском региону у свим посматраним годинама је на нивоу просечног или нешто већи и креће се од 1,30 t/ha до 1,56 t/ha.

У Региону Војводине површине под лешником у посматраном периоду су скоро удвостручене, тј. повећане су са 884 ha (2013. године) на 1 629 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 1 145 t лешника (или 34,02%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом се повећава и у 2018. години је 2 284 t (или 42,08%). Принос лешника у Региону Војводине у посматраном периоду креће се између 1,14 t/ha и 1,61 t/ha, а у последње три посматране године је већи од просечног.

У Региону Шумадије и Западне Србије површине под лешником у посматраном периоду су повећане са 663 ha (2013. године) на 1 142 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 955 t лешника (или 28,37%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом повећава, а 2018. године износи 1 213 t (или 22,35%). Принос лешника у Региону Шумадије и Западне Србије у прве три посматране године је на нивоу просечних, а у последње три године мањи је од просечног и креће се између 1,06 t/ha и 1,57 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије површине под лешником у посматраном периоду су такође повећане са 414 ha (2013. године) на 1 004 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 671 t лешника (или 19,93%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом се повећава и у 2018. години износи 1 166 t. Принос лешника у Региону Јужне и Источне Србије у прве три посматране године је већи од просечног, а у последње три посматране године мањи је од просечног и креће се између 1,16 t/ha и 1,75 t/ha.

Карта 2.3.2.1. Површине под лешником у Републици Србији по општинама (ха)

2.4. Бобичасто воће

У ову групу сврстано је ситно воће бобичастог плода: јагода, малина, купина, рибизла, огрозд, дуд, боровница, брусница и аронија. Ова врста воћа, у односу на друге воћне врсте, рано ступа у род, а неке врсте већ једну годину након садње. Уколико се правилно узгаја, рађа редовно и обилно. Пун род је, у календару пре других воћних врста, у мају, јуну и јулу. Тржишна цена је висока и стабилна, а тражња расте. Хранљива и лековита вредност овог воћа постаје предмет великог броја научних студија и препорука нутрициониста.

Иако спада у бобичасте воћне врсте, јагода је пописом придодата групи поврћа, те површине под овом воћном врстом не улазе у укупне површине под воћњацима.

2.4.1. Малина

Малина је зељаста биљка, ниског раста, која пуну родност достиже у трећој години. Рађа једном или више пута годишње. Живи у просеку 8-14 година, а може достићи старост и до 20 година. Расте у облику жбуна висине и до 3,5 м. Позната је и по свом популарном називу *црвено злато*. Малина је десертно воће, а плод се може користити у свежем или смрзнутом стању, као и за прераду: сок, сируп, вино, природни ликер, компот, слатко, џем, мармелада, кандирано воће. Робна производња малине у Србији почиње око 1920. године, када се као малинарска подручја одређују област Ваљева и Чачка. На подручју Ваљева плод малине се прво користио за слатко, сируп и пулпу.

Малина се у Републици Србији гаји на око 12,38% од укупних површина воћњака. У 2018. години под малином је 22 654 ха, произведено је 127 010 t малине, а просечан принос износи 5,61 t/ха. Од 2013. до 2018. године површине под малином су повећане са 13 118 ха на 22 654 ха. Укупна производња малине је знатно повећана – са 74 682 t у 2013. години на 127 010 t у 2018. години. У посматраном периоду, просечан принос малине је преко 5 t/ха.

Табела 2.4.1.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи малине по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ха	13 118	278	505	11 143	1 192	...
		%	100,00	2,12	3,85	84,94	9,09	...
	Остварена производња	t	74 682	2 061	3 093	63 604	5 924	...
		%	100,00	2,76	4,14	85,17	7,93	...
	Просечан принос	t/ха	5,69	7,41	6,13	5,71	4,97	...
		%	100,00	130,23	107,61	100,26	87,30	...

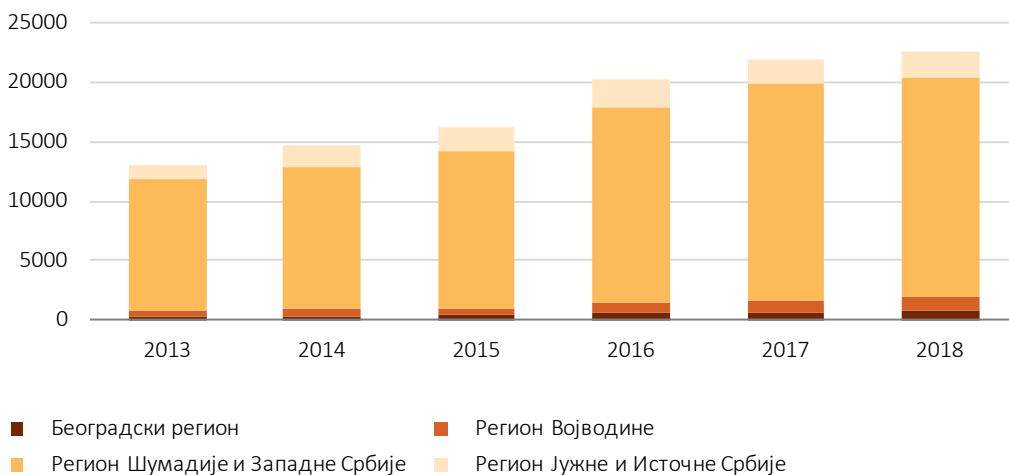
Фотографија: <https://www.agroklub.rs/vocarstvo/pravilnim-planiranjem-do-zastite-voca/32470/>

Табела 2.4.1.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи малине по регионима, 2013–2018. (наставак)

			Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ		
				Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2014	Површина	ha	365	365	627	11 909	1 891	...
		%	2,47	2,47	4,24	80,51	12,78	...
	Остварена производња	t	2 691	2 691	3 765	66 857	9 370	...
		%	3,25	3,25	4,55	80,86	11,33	...
	Просечан принос	t/ha	7,37	7,37	6,00	5,61	4,96	...
		%	131,91	131,91	107,41	100,43	88,64	...
2015	Површина	ha	378	378	650	13 210	1 973	...
		%	2,33	2,33	4,01	81,49	12,17	...
	Остварена производња	t	2 629	2 629	4 595	80 845	9 096	...
		%	2,71	2,71	4,73	83,20	9,36	...
	Просечан принос	t/ha	6,96	6,96	7,07	6,12	4,61	...
		%	116,03	116,03	117,93	102,10	76,91	...
2016	Површина	ha	632	632	882	16 404	2 276	...
		%	3,13	3,13	4,37	81,23	11,27	...
	Остварена производња	t	4 499	4 499	5 922	93 076	9 675	...
		%	3,98	3,98	5,23	82,24	8,55	...
	Просечан принос	t/ha	7,12	7,12	6,72	5,67	4,25	...
		%	127,02	127,02	119,83	101,25	75,86	...
2017	Површина	ha	688	688	1 023	18 175	1 975	...
		%	3,15	3,15	4,68	83,14	9,03	...
	Остварена производња	t	4 868	4 868	6 559	91 273	7 042	...
		%	4,44	4,44	5,98	83,17	6,42	...
	Просечан принос	t/ha	7,07	7,07	6,41	5,02	3,57	...
		%	140,88	140,88	127,73	100,04	71,02	...
2018	Површина	ha	711	711	1 248	18 503	2 192	...
		%	3,14	3,14	5,51	81,68	9,68	...
	Остварена производња	t	5 051	5 051	8 680	104 894	8 386	...
		%	3,98	3,98	6,83	82,59	6,60	...
	Просечан принос	t/ha	7,10	7,10	6,96	5,67	3,83	...
		%	126,70	126,70	124,04	101,11	68,24	...

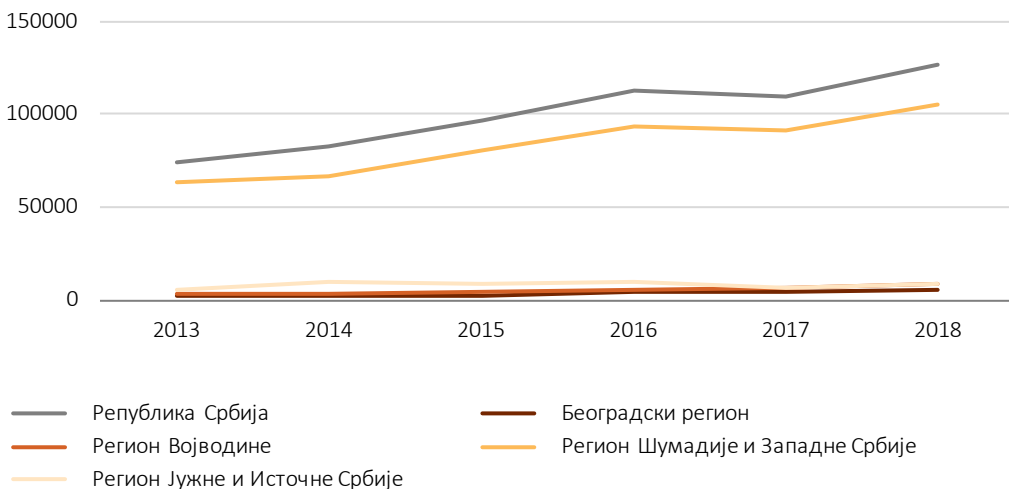
Површине под малином у посматраном периоду су значајно повећане и у свим посматраним регионима. Од укупних површина под малином убедљиво највећи део је у Региону Шумадије и Западне Србије, преко 80%, у Региону Јужне и Источне Србије око 10%, у Региону Војводине око 5% и око 3% у Београдском региону.

Графикон 2.4.1.1. Површине под малином у Републици Србији, по регионима (ha)

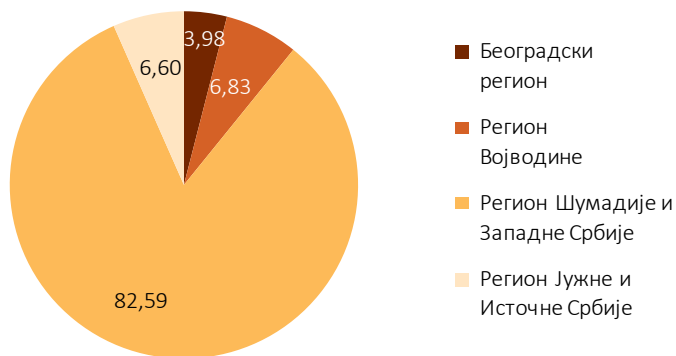

Производња малине је значајно већа и у свим регионима у периоду 2013–2018. године. Од укупне произведене количине малине убедљиво највећи део, око 83%, произведен је у Региону Шумадије и Западне Србије, у Региону Јужне и Источне Србије он износи око 7%, у Региону Војводине око 5%, а у Београдском региону око 4%.

Графикон 2.4.1.2. Производња малине у Републици Србији и по регионима (t)

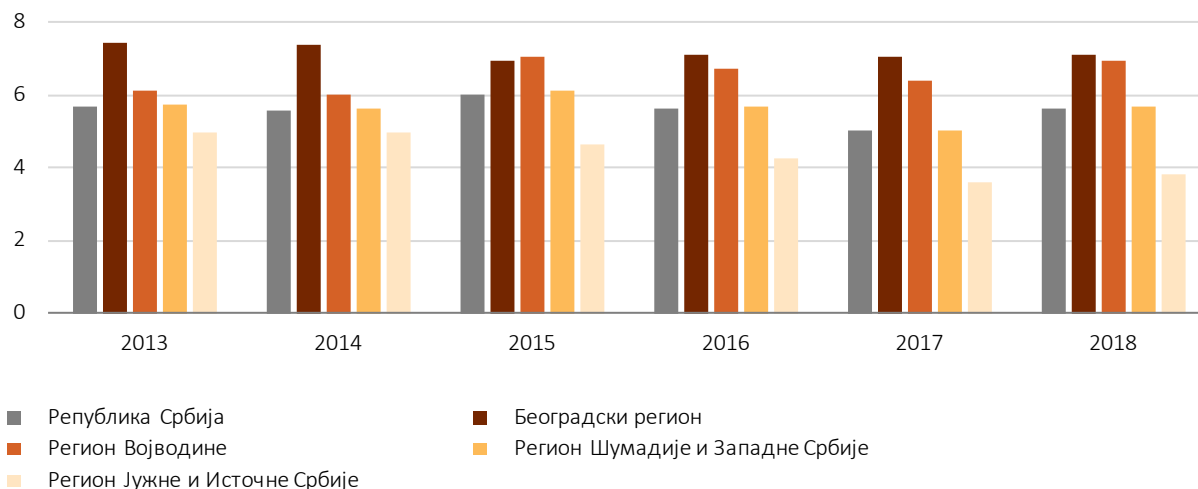

Графикон 2.4.1.3. Учешће региона у производњи малине (%)

Постоје извесне разлике годишњих приноса малине по хектару по посматраним регионима и по годинама. Принос по хектару већи од просечног остварен је у Региону Војводине и у Београдском региону, а ови региони имају мало учешће у површини под малином. Доминантни регион у производњи малине, Регион Шумадије и Западне Србије, остварује принос на нивоу просечног (мада има доминантан утицај на просек), а Регион Јужне и Источне Србије остварује принос мањи од просечног.

Графикон 2.4.1.3. Принос малине у Републици Србији и по регионима (t/ha)

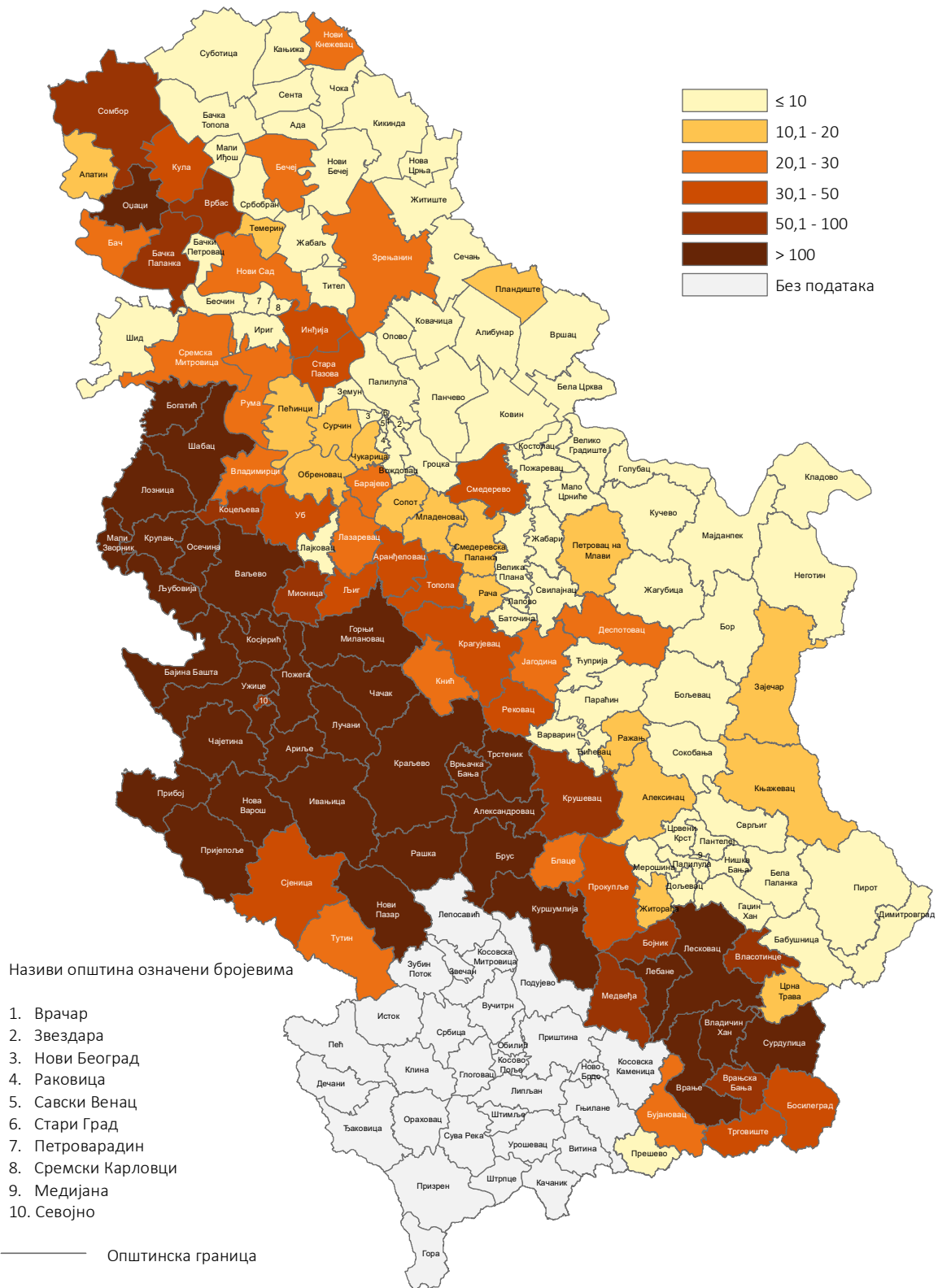
У Београдском региону површине под малином у посматраном периоду чак су 2,5 пута повећане: са 278 ha (2013. године) на 711 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 2 061 t малине (или 2,76%). Производња ове воћне врсте у овом региону се повећавала у свим посматраним годинама, а 2018. године износила је 5 051 t (или 3,98%). Принос малине у Београдском региону у свим посматраним годинама је изнад просечног и креће се од 6,96 t/ha до 7,41 t/ha.

У Региону Војводине површине под малином у посматраном периоду су удвостручене, односно повећане су са 505 и (2013. године) на 1 248 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 3 093 t малине (или 4,14%). Производња ове воћне врсте у посматраном региону потом се повећава и у 2018. години износи 8 680 t (или 6,83%). Принос малине у Региону Војводине је већи од просечног и креће се између 6,00 t/ha и 7,07 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије површине под малином у овом периоду су повећане са 11 143 ha (2013. године) на 18 503 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 63 604 t малине (или 85,17%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом повећава и 2018. године износи 104.894 t (или 82,59%) Принос малине у Региону Шумадије и Западне Србије је углавном на нивоу просека и креће се између 5,02 t/ha и 6,12 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије површине под малином у посматраном периоду такође су повећане са 1 192 ha (2013. године) на 2 192 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 5 924 t малине (или 7,93%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом се повећава и у 2018. години износи 8 386 t (6,60%). Принос малине у Региону Јужне и Источне Србије је мањи од просечног и креће се између 3,57 t/ha и 4,97 t/ha.

Карта 2.4.1.1. Површине под малином у Републици Србији по општинама (ха)

2.4.2. Купина

Купина је род вишегодишњих листопадних полужбунастих биљака, које имају вишегодишњи коренов систем. Сматра се да потиче из Европе и Азије, одакле се проширила у готово све делове света, јер представља незахтевну воћну врсту. Узгоју купине најбоље погодују топли осунчани крајеви који су заштићени од ветра и мраза. Купина добро подноси и ниже температуре, али само ако кратко трају. Уколико је приморана, може поднети и сушу, с тим што се за редовне приносе морају обезбедити довољне количине влаге.

Уз јагоду и малину, купина је веома важна за нашу средину. По производњи купине, Србија је високо позиционирана у свету. Ова врста се највише гаји у западној Србији, односно у околини Ваљева, Подрињу и Мачви, потом у јужној Србији, али и у другим подручјима. Савремена производња без наводњавања могућа је једино у областима са више од 800 милиметара падавина годишње.

Суша, посебно ако је праћена екстремно високим температурама, може проузроковати велике штете.

Купина се у Републици Србији гаји на око 3,19% од укупних површина воћњака. У 2018. години под купином је 5 833 ha, произведено је 35 062 t купине, а просечан принос износи 6,01 t/ha. Од 2013. до 2018. године површине под купином су значајно повећане, са 3 437 ha на 5 833 ha. Укупна производња купине је знатно повећана, са 17 415 t у 2013. години на 35 062 t у 2018. години. У посматраном периоду, просечан принос купине је око 6 t/ha.

Табела 2.4.2.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи купине по регионима, 2013–2018.

		Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ			
			Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија	
2013	Површина	ha	3 437	50	12	3 098	277	...
		%	100,00	1,45	0,35	90,14	8,06	...
	Остварена производња	t	17 415	278	58	15 961	1 118	...
		%	100,00	1,60	0,33	91,65	6,42	...
	Просечан принос	t/ha	5,07	5,56	4,87	5,15	4,04	...
		%	100,00	109,79	96,03	101,68	79,65	...
2014	Површина	ha	3 926	62	16	3 508	340	...
		%	100,00	1,58	0,41	89,35	8,66	...
	Остварена производња	t	21 430	373	85	19 455	1 518	...
		%	100,00	1,74	0,40	90,78	7,08	...
	Просечан принос	t/ha	5,46	6,01	5,29	5,55	4,46	...
		%	100,00	110,13	96,83	101,59	81,75	...

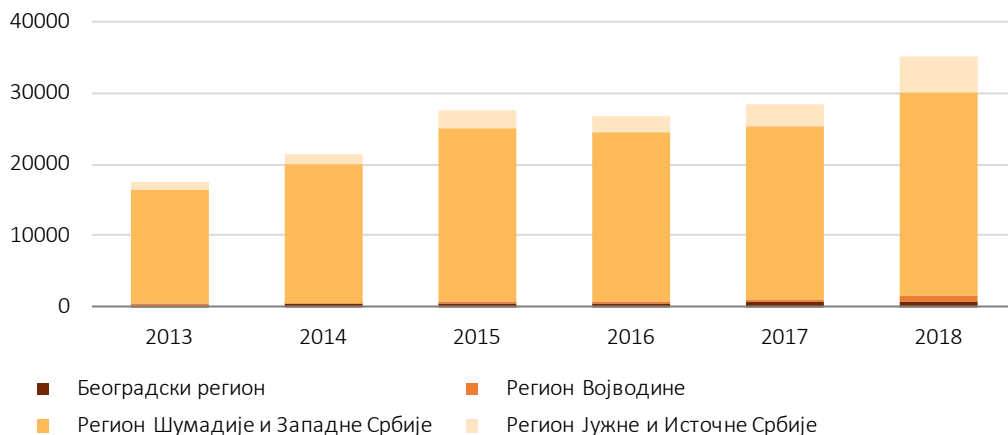
Фотографија: <https://sadnicevoca.net/product/sadnice-kupine-loh-nes-bestrna/>

Табела 2.4.2.1. Површина, остварена производња и просечан принос у производњи купине по регионима, 2013–2018. (наставак)

			Република Србија	СРБИЈА – СЕВЕР		СРБИЈА – ЈУГ		
				Београдски регион	Регион Војводине	Регион Шумадије и Западне Србије	Регион Јужне и Источне Србије	Регион Косово и Метохија
2015	Површина	ha	4 238	74	18	3 752	394	...
		%	100,00	1,75	0,42	88,53	9,30	...
	Остварена производња	t	27 547	493	126	24 572	2 357	...
		%	100,00	1,79	0,46	89,20	8,56	...
	Просечан принос	t/ha	6,50	6,66	7,01	6,55	5,98	...
		%	100,00	102,38	107,78	100,75	92,02	...
2016	Површина	ha	4 421	86	22	3 883	430	...
		%	100,00	1,95	0,50	87,83	9,73	...
	Остварена производња	t	26 716	538	143	23 717	2 318	...
		%	100,00	2,01	0,54	88,77	8,68	...
	Просечан принос	t/ha	6,04	6,25	6,51	6,11	5,39	...
		%	100,00	103,44	107,76	101,08	89,19	...
2017	Површина	ha	5 076	104	64	4 290	618	...
		%	100,00	2,05	1,26	84,52	12,17	...
	Остварена производња	t	28 334	591	368	24 270	3 105	...
		%	100,00	2,09	1,30	85,66	10,96	...
	Просечан принос	t/ha	5,58	5,68	5,76	5,66	5,02	...
		%	100,00	101,77	103,10	101,34	90,00	...
2018	Површина	ha	5 833	111	124	4 702	896	...
		%	100,00	1,90	2,13	80,61	15,36	...
	Остварена производња	t	35 062	676	785	28 696	4 905	...
		%	100,00	1,93	2,24	81,84	13,99	...
	Просечан принос	t/ha	6,01	6,09	6,33	6,10	5,47	...
		%	100,00	101,33	105,31	101,53	91,07	...

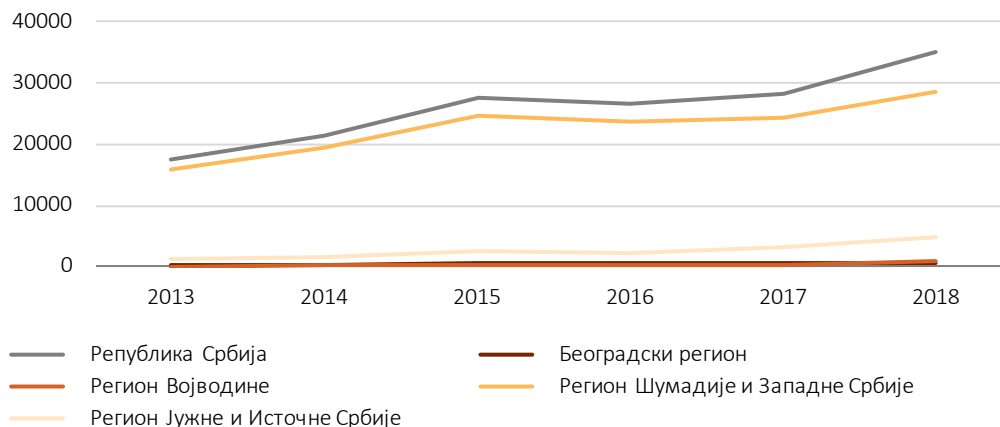
Површине под купиним у посматраном периоду су значајно повећане и у свим посматранима регионима. Од укупних површина под купиним убедљиво највећи део је Региону Шумадије и Западне Србије (преко 80%), у Региону Јужне и Источне Србије око 10%, у Региону Војводине мање од 1%, а у Београдском региону око 2%.

Графикон 2.4.2.1. Површине под купином у Републици Србији по регионима (ха)

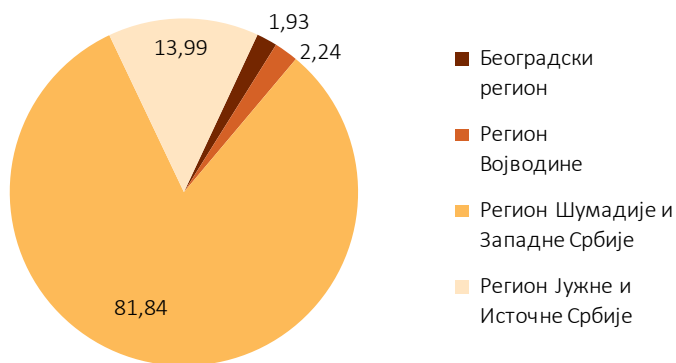

Производња купине је значајно већа и у свим регионима у периоду 2013–2018. године. Од укупне произведене количине купине убедљиво највећи део, око 87%, произведен је у Региону Шумадије и Западне Србије, у Региону Јужне и Источне Србије он износи око 8%, у Региону Војводине је око 1%, а у Београдском региону око 2%.

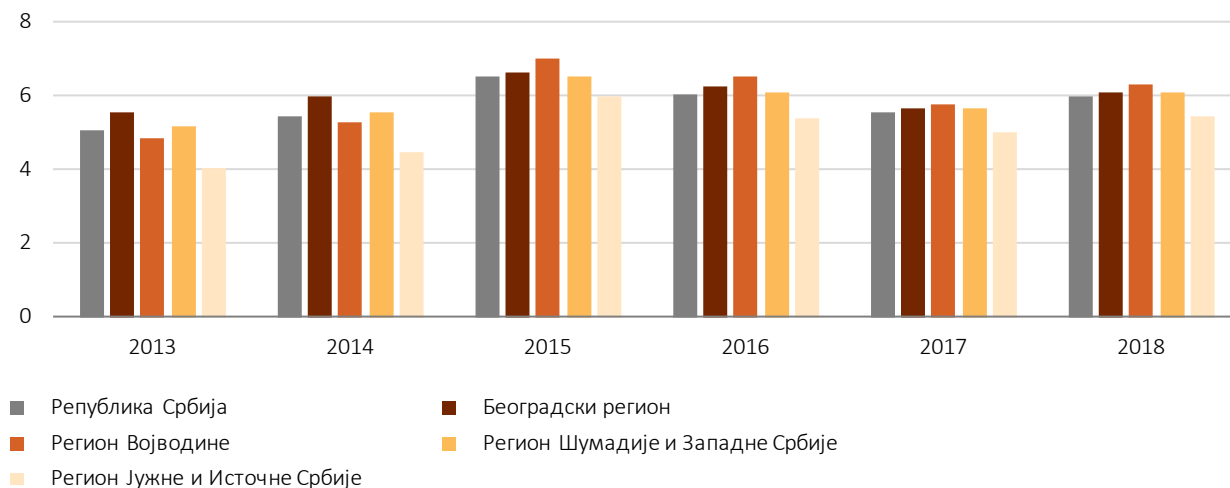
Графикон 2.4.2.2. Производња купине у Републици Србији и по регионима (t)

Графикон 2.4.2.3. Учешће региона у производњи купине

Графикон 2.4.2.4. Принос купине у Републици Србији и по регионима (t/ha)

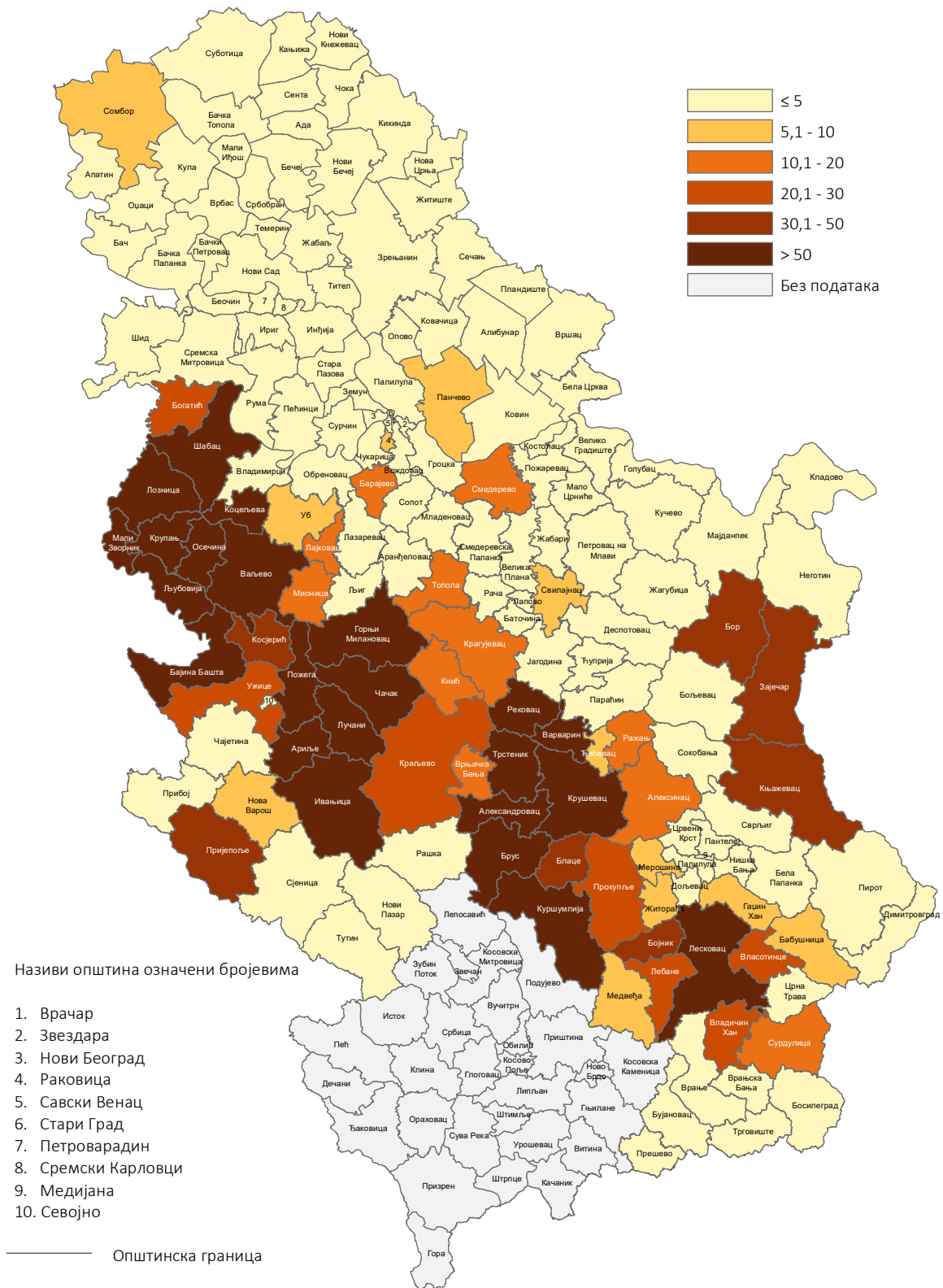
У Београдском региону површине под купиним у посматраном периоду су повећане са 50 ha у 2013. години на 111 ha у 2018. години. У овом региону је 2013. године произведено 278 тона купине (или 1,6%). Производња ове воћне врсте у овом региону се повећавала, а 2018. године износила је 676 t (или 1,60%) Принос купине у Београдском региону у свим посматраним годинама је у нивоу просечног и креће се од 5,56 t/ha до 6,66 t/ha.

У Региону Војводине површине под купиним у посматраном периоду су повећане са 12 ha (2013. године) на 124 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 58 t купине (или 0,33%). Производња ове воћне врсте у овом региону се повећава и у 2018. години је 785 t (или 2,24%). Принос купине у Региону Војводине је у нивоу просечног и креће се између 4,87 t/ha и 7,01 t/ha.

У Региону Шумадије и Западне Србије површине под купиним у овом периоду су повећане са 3 098 ha (2013. године) на 4 702 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 15 961 t купине (или 91,65%). Производња ове воћне врсте у овом региону се потом повећава и 2018. године износи 28 696 t (81,84%). Принос купине у Региону Шумадије и Западне Србије је углавном на нивоу просечних и креће се између 5,15 t/ha и 6,55 t/ha.

У Региону Јужне и Источне Србије површине под купиним у посматраном периоду повећане су са 277 ha (2013. године) на 896 ha (2018. године). У овом региону је 2013. године произведено 1 118 t купине (или 6,42%). Производња ове воћне врсте у овом региону потом се повећава и у 2018. години износи 4 905 t (13,99%). Принос купине у Региону Јужне и Источне Србије је мањи од просечног и креће се између 4,04 t/ha и 5,98 t/ha.

Карта 2.4.2.1. Површине под купинум у Републици Србији по општинама (ha)

3. Механизација

Трактори су основне погонске јединице у пољопривреди. Међусобно се разликују по низу карактеристика. Најчешће примењивано разврставање је разврставање према броју осовина и према снази мотора уграђеног у трактор. У Анкети су пописани властити једноосовински трактори (мотокултиватори), двоосовински трактори и комбајни које су газдинства користила у посматраним пољопривредним годинама у пољопривредне сврхе на пољопривредном газдинству.

Једноосовински трактори (мотокултиватори) обухватају ручне једноосовинске тракторе, култиваторе и мотокопачице (фрезе) са седиштем или без њега. Погодни су за коришћење на мањим површинама и за земљишта лакшег механичког састава.

Двоосовински трактори обухватају све двоосовинске тракторе – точкаше и гусеничаре, без обзира на марку, број погонских осовина, употребу горива и врсту, као и обим радова у пољопривреди. Ови трактори имају већу примену од једноосовинских трактора и имају знатно већи распон снаге. У Анкети, двоосовински трактори су према снази мотора разврстани у пет категорија:

- До 18 kW (до 24 KS);
- 19–37 kW (25–50 KS);
- 38–66 kW (51–90 KS);
- 67–88 kW (91–120 KS);
- 89 и више kW (121 и више KS).

У 2018. години у воћарству у Србији је 114 052 једноосовинска трактора и 211 520 двоосовинских трактора у власништву. Од укупног броја трактора у воћарству 35% су једноосовински трактори, а чак 65% двоосовински трактори. Од укупног броја једноосовинских трактора у воћарству 52,17% (или 59 501) је у Региону Шумадије и Западне Србије, а 43,04% (или 49 085) у Региону Јужне и Источне Србије. То значи да је у воћарству у Региону Војводине и у Београдском региону свега 5 466 једноосовинских трактора (мање од 5%). Број двоосовинских трактора у воћарству Србије је знатно већи, али је структура по регионима слична: 52,51% у Региону Шумадије и Западне Србије, 34,09% у Региону Јужне и Источне Србије, а мање од 14% у Региону Војводине и у Београдском региону.

Може се стећи утисак да је број коришћених трактора у воћарству Србије велики и довољан за воћарску производњу, али њихова старост је поражавајућа. Ретке су општине у централној Србији у којима је просечна старост трактора испод 10 година, док је ситуација у Војводини донекле боља.

Фотографија: <https://www.agroklub.com/ratarstvo/traktor-fendt-200-vario-vfp/39124/>

Табела 3.1. Број једноосовинских и двоосовинских трактора у воћарству по регионима, 2018.

	Једноосовински трактори				Двоосовински трактори			
	укупно	%	старији од 10 година	%	укупно	%	старији од 10 година	%
Република Србија	114 052	100,00	107 679	94,41	211 520	100,00	202 689	95,83
СРБИЈА – СЕВЕР								
Београдски регион	3 347	2,93	3 140	93,82	11 030	5,21	10 303	93,41
Регион Војводине	2 119	1,86	1 816	85,69	17 329	8,19	14 912	86,06
СРБИЈА – ЈУГ								
Регион Шумадије и Западне Србије	59 501	52,17	54 423	91,47	111 064	52,51	106 765	96,13
Регион Јужне и Источне Србије	49 085	43,04	48 300	98,40	72 097	34,09	70 709	98,08
Регион Косово и Метохија

Просечна старост једноосовинских и двоосовинских трактора у воћарству Србије је преко 10 година, с тим да је у Региону Јужне и Источне Србије чак 98% трактора старије од 10 година. То има за последицу њихову ниску техничку поузданост.

Пољопривреду Србије, као и воћарство, карактерише мали посед. Међутим, на тим газдинствима, доминантно учешће имају двоосовински трактори веће снаге и учинка у обради земљишта у односу на једноосовинске, чија би примена била инвестиционо и експлоатационо рационалнија у таквим условима.

Последњих година дошло је до диференцијације и раслојавања у селима и приметног укрупњавања поседа. Мали број крупнијих газдинстава има већу економску моћ, и то им омогућава интензивнију набавку механизације, углавном из увоза. Иако је забележен значајан број трактора, забрињава податак да је преко 95% трактора старије од 10 година. Ако се анализирају подаци за правна лица у воћарству по питању старости трактора које поседују, ситуација је нешто повољнија. Наиме, у Србију је увезен већи број половних трактора, на шта указује пораст бројног стања и просечна старост целокупног узорка. Нови трактори су више куповани од стране правних лица, те отуда боља ситуација на тој страни.

4. Наводњаване површине

Савремене производње у пољопривреди нема без наводњавања, а поготово кад је реч о интензивним засадима, као што су воћке и винова лоза. Наводњавање је хидротехничка мера побољшања физичких својстава земљишта додавањем воде, како би се постигла оптимална влага за време вегетације усева и засада и тиме обезбедили оптимални приноси. Наводњавање се може примењивати у току једне фазе вегетације или током целог вегетацијског периода. У овом поглављу подаци се односе на наводњавану коришћену пољопривредну површину воћњака. Укључене су површине које су бар једном наводњаване у посматраном периоду. Површине наводњаване више пута обухваћене су само једном.

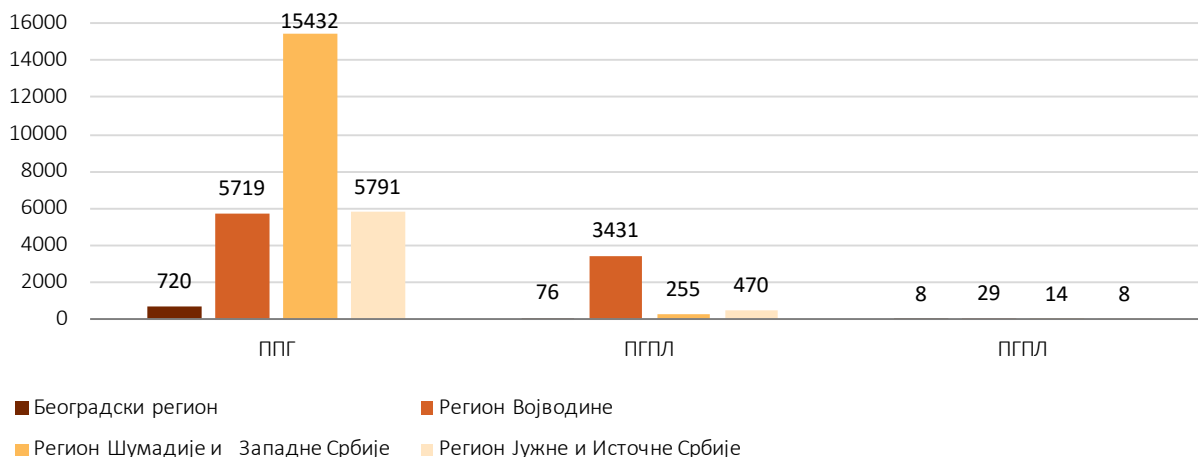
Укупна површина воћњака у Републици Србији је 182 923 ha. О тога се наводњава 31 968 ha или 17,48%. Најмање учешће наводњаваних површина воћњака у укупној површини је у Београдском региону, где се од 12 851 ha воћњака наводњава 804 ha или свега 6,26%. Највећи проценат покривености воћњака системом за наводњавање је у Региону Војводине, где се од 19 160 ha воћњака наводњава 9 179 ha или 47,91%. У Региону Шумадије и Западне Србије од 100 004 ha под воћњацима наводњава се 15 701 ha или 15,70%. У Региону Јужне и Источне Србије учешће наводњаваних површина воћњака је још мање. Од укупно 50 908 ha воћњака наводњава се 6 268 ha или 12,31%. У макрорегиону Србија – север заступљеност наводњаваних површина воћњака је и знатно већа од заступљености наводњаваних површина у макрорегиону Србија – југ.

Табела 4.1. Наводњаване површине воћњака по правном статусу газдинстава и по регионима

	Укупно		ППГ		ПГПЛ		ПГП	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Република Србија	31 968	17,48	27 677	15,79	4 231	56,12	60	41,54
СРБИЈА – СЕВЕР								
Београдски регион	804	6,26	720	5,72	76	31,67	8	27,42
Регион Војводине	9 179	47,91	5 719	41,98	3 431	62,52	29	58,72
СРБИЈА – ЈУГ								
Регион Шумадије и Западне Србије	15 701	15,70	15 432	15,53	255	43,88	14	38,35
Регион Јужне и Источне Србије	6 268	12,31	5 791	11,66	470	38,11	8	29,54
Регион Косово и Метохија

Фотографија: <https://www.atpdoo.rs/index.php/sistemi-za-navodnjavanje/cvrsta-creva>

Графикон 4.1. Наводњаване површине воћњака по правном статусу газдинстава и по регионима

У циљу ближег сагледавања питања наводњавања у воћарству, потребно је сагледати и учешће наводњаваних површина воћњака по правном статусу газдинстава у Србији.

Породична пољопривредна газдинства у Србији имају на располагању 175 239 ха воћњака, а од тога се наводњава 27 677 ха или 15,79%. У Београдском региону ППГ имају на располагању 12 581 ха воћњака, а од тога се наводњава 720 ха или 5,72% површина. У Региону Војводине површине воћњака ППГ износе 13 623 ха, а наводњаване површине 5 718 ха или 41,98%. Површине воћњака ППГ у Региону Шумадије и Западне Србије су 99 386 ха, а наводњавана површина је 15 432 ха или 15,53%. У Региону Јужне и Источне Србије од 49 648 ха воћњака ППГ наводњава се 5 791 ха или свега 11,66%.

Пољопривредна газдинства правних лица у Србији имају на располагању 7 540 ха воћњака, а од тога се наводњава 4 231 ха или 56,12%. У Београдском региону ППГЛ имају на располагању 241 ха воћњака, а од тога се наводњава 76 ха или 31,67% површина. У Региону Војводине површине воћњака ППГЛ су 5 487 ха, а наводњаване површине су 3 431 ха или 62,52%. Површине воћњака ППГЛ у Региону Шумадије и Западне Србије су 580 ха, а наводњавана површина је 255 ха или 43,88%. У Региону Јужне и Источне Србије од 1 232 ха воћњака ППГЛ наводњава се 470 ха или 38,11%. Може се закључити да је учешће наводњаваних површина воћњака знатно веће у категорији пољопривредних газдинстава правних лица у односу на воћњаке породичних пољопривредних газдинства.

Пољопривредна газдинства предузетника у Србији имају на располагању 144 ха воћњака, а од тога се наводњава 60 ха или 41,54%. У Београдском региону ППГ имају на располагању 29 ха воћњака, а од тога се наводњава 8 ха или 27,42% површина. У Региону Војводине површине воћњака ППГ су 50 ха, а наводњаване површине су 29 ха или 58,72%. Површине воћњака ППГ у Региону Шумадије и Западне Србије су 37 ха, а наводњавана површина је 14 ха или 38,35%. У Региону Јужне и Источне Србије од 28 ха воћњака ППГ наводњава се 8 ха или 29,54%.

Може се закључити да је учешће наводњаваних површина воћњака знатно веће у категорији пољопривредних газдинстава правних лица и предузетника у односу на воћњаке породичних пољопривредних газдинства у свим регионима. Пописни подаци показују да се веома мали део засада воћњака наводњава, и то углавном у Војводини.

5. Осврт на резултате

Воћарство у Србији представља значајну грану пољопривреде и у готово свим деловима Србије нека од воћних врста је нашла погодно место за гајење. Неке воћне врсте се неоправдано гаје и изван повољних агроколошких услова, те је потребно дати препоруку рејонизације Србије за гајење воћака и њихових сорти. На основу Анкете издвајају се карактеристични рејони у Србији и воћне врсте које ту дају најбоље резултате.

Подаци добијени Анкетом омогућавају јасан увид у тачне површине под воћним врстама, структуру засада по интензивности производње, али и велики број других података. Укупна површина воћњака у Републици Србији је мала с обзиром на повољне климатске и земљишне услове за гајење воћака.

Доминантна категорија субјеката у воћарству Србије су породична пољопривредна газдинства. У њиховом власништву се налази највећи део од укупних површина воћњака. Може се закључити да породична пољопривредна газдинства имају највеће могућности за повећање производње воћа у Србији. Међутим, просечна величина воћњака је веома мала.

Више од половине засада воћа у Србији чине коштичаве воћне врсте, а у оквиру тога две трећине отпада на шљиву. Нажалост, велики део тих засада је екстензиван, односно са ниским нивоом агротехнике. Производња коштичавих воћних врста је заступљена у свим деловима Србије. Великој распрострањености коштичавих воћака доприносе изузетно повољни природни услови за њихово гајење, близина прерађивачких капацитета, потражња свежег, смрзнутог и сувог воћа.

У структури воћарства Србије шљива заузима водеће место по обиму производње. Укупан број стабала се незнатно смањује, али се укупна производња на годишњем нивоу повећава, што указује на чињеницу да се екстензивна производња све више замењује полуинтензивним и интензивним начинима гајења. Последица интензивирања гајења шљиве је одржавање укупне годишње производње на веома високом нивоу, што нашу земљу сврстава у сам врх светске производње шљиве.

Од језграстих воћних врста у Србији се највише гаје орах и лешник, али удео засада под овим воћним врстама је веома мали. Упркос повољним агроколошким условима за интензивно гајење у већини региона у Србији, великој хранљивој вредности плодова, лако чувању плодова после бербе и израженој потражњи на тржишту, релативно су запостављене врсте воћака.

Од укупне површине воћњака у Републици Србији највећи проценат покривености воћњака системом за наводњавање је у Региону Војводине. Такође, учешће наводњаваних површина воћњака знатно је веће у категорији ПГП/ЛП него у категорији ППГ у свим регионима.

Ниво техничке опремљености просечног газдинства у воћарству је осредњи, али је механизација у воћарству углавном застарела.

Природни услови у Републици Србији изузетно су повољни за развој воћарства. Србија има многе пределе где се успешно производи већина континенталних, па чак и неке тропске и суптропске воћне врсте. То је једна од најпродуктивнијих пољопривредних грана пољопривреде. Међутим, као и друге гране пољопривреде, воћарство је подложно различитим осцилацијама, пре свега у обиму производње, квалитету и ценама. Резултати који се остварују у воћарској производњи у Републици Србији су значајни, али су ипак знатно испод могућности.

Фотографија: <https://pixabay.com/photos/apple-apple-tree-fruit-red-fresh-693971/>

Група за дисеминацију и односе са јавношћу

Тел.: 011/24-01-284

Имејл: stat@stat.gov.rs

Библиотека

Тел.: 011/24-12-922, лок. 251

Имејл: biblioteka@stat.gov.rs

Број страна: 91

Тираж: 150

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

634.1/.7(497.11)"2018"(083.41)

АНКЕТА о структури пољопривредних газдинстава, 2018. Воћарство / [рукопис припремила Бојана Тодић]. - Београд : Републички завод за статистику Србије, 2019 (Београд : Републички завод за статистику Србије). - 91 стр. : илустр. ; 27 см. - (Структура пољопривредних газдинстава : анкета 2018.)

Тираж 150. - Стр. 3: Предговор / Миладин Ковачевић. - Напомене уз текст.

ISBN 978-86-6161-182-7

1. Тодић, Бојана, 1993- [приређивач, сакупљач]

а) Воћарство -- Србија -- 2018 -- Статистика б) Воће -- Производња -- Србија -- 2018 -- Статистика

634.1/.7(497.11)"2018"(083.41)

COBISS.SR-ID 278271756

Анкета о структури пољопривредних газдинстава, 2018.

Воћарство